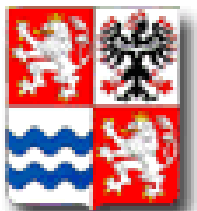

ZPRACOVATEL:
Hydrosoft Veleslavín, s. r. o.

ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ STŘEDOČESKÉHO KRAJE

5. úplná aktualizace

TEXTOVÁ ČÁST

OBJEDNATEL:
Středočeský kraj
Zborovská 11, 150 21 Praha 5

POŘIZOVATEL:
Krajský úřad Středočeského
kraje, Odbor regionálního rozvoje

září 2021

Zpracovatel:

Hydrosoft Veveslavín, s. r. o.
U Sadu 13, 162 00 Praha 6
Ing. Jindřich Poláček

Specialisté, kteří pracovali na této nebo na předchozích aktualizacích

Vyhodnocení podkladů, urbanismus,
rekreace:

Ing. arch. Vlasta Poláčková

Sociálně ekonomická problematika:

Ing. Hana Chladová
předchozí aktualizace:
Ing. arch. Milan Körner, CSc.
Prof. RNDr. Martin Hampl DrSc.
RNDr. Zdenka Hamplová

Doprava:

Ing. Josef Smíšek

Zásobování pitnou vodou a kanalizace:

Ing. Sylva Kajnarová
Ing. Miroslav Cihlář

Energetika:

Václav Perný

Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa:

Ing. Vladimír Mackovič

Horninové prostředí a geologie:

Mgr. Michal Nekl

Hygiena životního prostředí:

Ing. Štěpán Vizina

Vodní režim:

Ing. Sylva Kajnarová

Ochrana přírody a krajiny:

Ing. Milena Morávková

Koordinace výpočetního zpracování:

Ing. Jindřich Poláček

Obsah textové části

1	Úvod – k problematice udržitelného rozvoje.....	7
2	Souvislosti udržitelného rozvoje v rámci Evropy a České republiky	8
2.1	Mezinárodní souvislosti a vazby.....	8
2.2	Priority udržitelného rozvoje České republiky.....	9
2.3	Dlouhodobé cíle pro rozvoj České republiky.....	9
2.4	Vazba na Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+ (SRR ČR)	10
2.5	Priority udržitelného rozvoje Středočeského kraje	11
3	Metoda zpracování rozboru udržitelného rozvoje kraje (RURÚ).....	13
4	Tematické SWOT analýzy.....	17
4.1	Širší územní vztahy	17
4.2	Prostorové a funkční uspořádání území	18
4.3	Struktura osídlení	19
4.4	Sociodemografické podmínky	21
4.5	Bydlení.....	24
4.6	Příroda a krajina	26
4.7	Vodní režim.....	32
4.8	Horninové prostředí	33
4.9	Kvalita životního prostředí.....	35
4.10	Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa	38
4.11	Občanská vybavenost.....	41
4.12	Dopravní infrastruktura.....	43
4.13	Technická infrastruktura	45
4.14	Ekonomické a hospodářské podmínky.....	49
4.15	Rekreace a cestovní ruch.....	51
4.16	Bezpečnost a ochrana obyvatel	53
5	Souhrnné SWOT analýzy jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje.....	54
5.1	Souhrnná SWOT analýza podmínek pro příznivé životní prostředí	54
5.2	Souhrnná SWOT analýza hospodářských podmínek	59
5.3	Souhrnná SWOT analýza podmínek pro soudržnost společenství obyvatel.....	63
6	Závěrečné vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel s využitím výsledků SWOT analýz výpočetní metodou	67
7	Závěrečné vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel empirickou metodou.....	69
7.1	Suburbánní příměstský prostor okolo Prahy	69
7.2	Rozvojová území podél radiál vedoucích do hlavního města a prostory hlavních hospodářských center.....	71
7.3	Mezilehlý prostor mezi rozvojovými oblastmi, respektive osami a periférií.....	72
7.4	Periferní území, zejména jeho části vzdálené od dopravních radiál	74
8	Koordinace kartogramů vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území na úrovni ORP a kraje	77
9	Určení problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích, případně podkladech	79
9.1	Koordinace se sousedními kraji, zejména v záležitostech celorepublikového významu a podněty pro Politiku územního rozvoje ČR.....	79
9.2	Vyhodnocení aktuálnosti veřejně prospěšných staveb a opatření platných ZÚR Středočeského kraje a zjištění nových záměrů.....	80
9.3	Vyhodnocení aktuálnosti limitů	81
9.4	Problémy k řešení pro územní plánování stanovené v rámci rozboru udržitelného rozvoje území Středočeského kraje.....	82
9.5	Vybrané střety a záměry z ÚAP ORP	85
10	Komentář k problémovému výkresu.....	86

Seznam grafických příloh vložených do textu rozboru

	za kapitolou
▪ Struktura osídlení – rozbor k roku 2019	4.3
▪ Hospodářský význam území	4.14
▪ Oblasti se zvýšeným významem pro rekreaci	4.15
▪ Návrh systému veřejně přístupné zeleně podle územní studie Zelené pásy (U-24 s.r.o. 2009)	4.15
▪ Hodnocení pilíře životního prostředí ve správních obvodech obcí s POÚ 2010	5.1
▪ Hodnocení pilíře životního prostředí ve správních obvodech obcí s POÚ 2021	5.1
▪ Hodnocení hospodářského pilíře ve správních obvodech obcí s POÚ 2010	5.2
▪ Hodnocení hospodářského pilíře ve správních obvodech obcí s POÚ 2021	5.2
▪ Hodnocení sociálního pilíře ve správních obvodech obcí s POÚ 2010	5.3
▪ Hodnocení sociálního pilíře ve správních obvodech obcí s POÚ 2021	5.3
▪ Souhrnné hodnocení vyváženosti pilířů ve správních obvodech obcí s POÚ 2010	6
▪ Souhrnné hodnocení vyváženosti pilířů ve správních obvodech obcí s POÚ 2021	6
▪ Vyváženost vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území ve správních obvodech obcí s POÚ 2021 podle metodiky MMR	6
▪ Členění území pro potřeby závěrečného vyhodnocení	7.4
▪ Vymezení rozvojových oblastí, rozvojových os a specifických oblastí dle ZÚR SK 2018 s rozdíly v projednávané 3. aktualizaci ZÚR SK	7.4
▪ Vyváženost vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území v obcích kartogram podle metodiky MMR – výsledky ÚAP Stč. kraje 2021	8
▪ Vyváženost vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území v obcích kartogram podle metodiky MMR – výsledky dle ÚAP ORP 2020	8

1 Úvod – k problematice udržitelného rozvoje

Principy udržitelného rozvoje vycházejí z přesvědčení, že potřeby současné populace je možné naplňovat pouze takovým způsobem, který by neoslaboval možnosti budoucích generací. Tomuto zobecnění odpovídá i naše legislativa – zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí se uvádí: “Trvale udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.”

Výňatek ze „Strategie udržitelného rozvoje ČR, úvodní teze

Udržitelnost lze obecně definovat jako dlouhodobý stav stability (dynamické rovnováhy). Udržitelnost vylučuje (jako protiklad) krize, zhroucení civilizace, nežádoucí vývoj (slepá ulička). Kvalitativně charakterizuje rozvoj, respektive vývoj („sustainable development“) žádoucí, otevřený do budoucnosti.

Obecná definice udržitelného rozvoje může být následně rozvedena do prakticky využitelného tvaru. Rozvedení systémového přístupu (OECD), tj. harmonický, rovnovážný rozvoj vzhledem ke třem základním systémům (biosféra, lidská společnost, ekonomika), které se vzájemně ovlivňují (konflikty, synergie). Někteří autoři (např. Gilbert, Stevenson, Girardet, Stren, 1996) dekomponují obecnou "udržitelnost" na ekonomickou, environmentální a sociální komponentu. Tuto definici přijal Světový summit k udržitelnému rozvoji (UN, Johannesburg 2002).

Environmentální udržitelnost

Přírodní kapitál se neztenčí (potřeby budoucích generací), ekosystémové "služby" (čisté ovzduší, čistá voda v dostatečném množství, kyslík, "propady" oxidu uhličitého, produkce biomasy, biodegradace odpadních toků atd.) nejsou narušeny. Evoluční potenciál biosféry (biodiverzita) ani člověka nejsou sníženy.

Sociální udržitelnost

Soudržnost a stabilita sociálních struktur, kontinuita kultury (odpovědnost vůči minulým generacím), vzdělávací systémy, věda, zdravotnictví a pod. se rozvíjejí k naplnění potřeb jednotlivců. Základní materiální potřeby jedince (potrava, přístřeší, ochrana před násilím atd.) jsou zajištěny stejnou měrou (tj. není genderová, rasová a podobná diskriminace zdrojem konfliktů).

Ekonomická udržitelnost

Ekonomický rozvoj, který je schopen zajistit rostoucí „bohatství“ společnosti a zároveň neohrožuje environmentální a sociální udržitelnost na národní, regionální nebo globální úrovni.

Při „dekompozici“ obecné udržitelnosti je nutno mít na paměti, že mezi environmentální, ekonomickou a sociální udržitelností existují četné vazby, které mohou být jak vzájemně podpůrné (rovnovážné), tak i vzájemně protikladné (nerovnovážné).

Aktualizace Strategie udržitelného rozvoje bude směřovat k posílení harmonického vztahu mezi jednotlivými pilíři udržitelného rozvoje. Jejím hlavním obecným cílem bude vytvořit podmínky pro to, aby byly co nejvíce posilovány rovnovážné vazby mezi environmentální, ekonomickou a sociální komponentou (pilířem) udržitelnosti a aby byly co nejvíce oslabovány (a tam, kde je to možné, eliminovány) vazby nerovnovážné (konfliktní).

2 Souvislosti udržitelného rozvoje v rámci Evropy a České republiky

2.1 Mezinárodní souvislosti a vazby

Strategie EU je reakcí na přetrvávající neudržitelné trendy, zejména v případě změn klimatu a spotřeby energie. Na překonání negativních tendencí vytyčuje sedm klíčových oblastí.

- **Změna klimatu a čistá energie**
- **Udržitelná doprava**
- **Udržitelná spotřeba a výroba**
- **Šetrné nakládání s přírodními zdroji**
- **Veřejné zdraví**
- **Sociální začlenění, demografie a migrace**
- **Globální chudoba a výzvy udržitelného rozvoje**

Vzhledem ke své geografické poloze je ekonomický rozvoj České republiky i jejích regionů včetně Středočeského kraje též podmíněn soudobým stavem a očekávaným vývojem hospodářství Evropské unie a jejích členských zemí. Z dokumentů, které byly vypracovány pro potřeby politiky územního rozvoje EU a mají bezprostřední dopad též na rozvoj Středočeského kraje, lze zmínit následující priority a souvislosti:

- Česká republika a její kraje (NUTS 3) respektive oblasti soudržnosti (NUTS 2) patří mezi regiony s vyspělým a rozvíjejícím se hospodářstvím. Tento fakt též ovlivňuje již zmíněná **geografická poloha** – blízkost k vyspělým evropským regionům zejména v Německu a Rakousku.
- Rozvoj hospodářství též významně ovlivňuje **dopravní infrastruktura**. Česká republika a zvláště pak Středočeský kraj zaujímá z titulu perspektivy dopravních tahů významné místo. Je zde hustá silniční a železniční síť, což se též projevuje v urbanizaci tohoto regionu – leží zde hustá síť malých a středních měst s průmyslovou tradicí. Za nejvýznamnější spojení, jež protíná Středočeský kraj, lze považovat spojení s Lipskem, Berlínem, Drážďany, Norimberkem, Mnichovem, Lincem, Vídní, Katovicemi, Krakovem a samozřejmě i Bratislavou. EU vymezuje transevropské silniční a železniční sítě TEN-T, které jsou podporovány z rozpočtu EU. Na území ČR, Polska a Slovenska je síť rychlostních silnic a dálnic stále ještě nedostatečná. Obdobně je tomu i u železničních koridorů na trase Drážďany – Praha – Vídeň; Praha – Cheb – Schirding; Praha – Domažlice – Mnichov; Praha – Dolní Dvořiště – Vídeň; Plzeň – České Budějovice – Vídeň.
- **Rozvoj energetiky** – zde je hlavním problémem koncepce rozvoje energetického průmyslu a jeho umístění.

V návrzích legislativy Evropské unie pro programové období 2021 - 2027 je **udržitelný urbánní rozvoj** mnohem více než dříve akcentován a členské státy jsou vybízeny k nezbytné podpoře integrovaných opatření pro řešení hospodářských, ekologických, klimatických a sociálních problémů, s nimiž se městské oblasti potýkají. Při podpoře role měst EU vychází ze skutečnosti, že do měst jsou soustředěny nejvýznamnější ekonomické a společenské zdroje pro možný budoucí růst EU, zároveň jsou zde však soustředěny i významné problémy. Města jsou v návrzích nařízení EK označována novými póly růstu a motory rozvoje, a zároveň

institucemi, se kterými se nově a jasně počítá v přípravě a realizaci budoucí strukturální politiky. Z pohledu ČR je rovněž potřebné vytvořit podmínky pro udržitelný rozvoj menších měst a obcí a zajistit vysokou kvalitu života v částečně urbanizovaném a venkovském prostoru

2.2 Priority udržitelného rozvoje České republiky

Strategie se opírá o řadu principů, z nichž nejdůležitější je úcta k lidskému životu a k přírodě, k civilizačním a kulturním hodnotám. Dalšími významnými principy jsou sociální soudržnost a solidarita, rovné příležitosti, pozitivní ekonomické stimuly a subsidiarita (funkce má být přidělena vždy té úrovni veřejné správy, která má pro její naplňování co nejlepší informační zázemí). Ve strategii jsou tyto principy uplatňovány pro vybrané úseky společenského vývoje.

Strategie udržitelného rozvoje je členěna do následujících oblastí:

- environmentální pilíř (ochrana přírody, životního prostředí, přírodních zdrojů a krajiny),
- sociální pilíř (posílení soudržnosti a stability)
- ekonomický pilíř (posilování konkurenční schopnosti ekonomiky) a
- dále výzkum, vývoj a vzdělávání, evropský a mezinárodní kontext a správa věcí veřejných.

2.3 Dlouhodobé cíle pro rozvoj České republiky

Základní požadavkem Strategie udržitelného rozvoje ČR zůstává minimalizovat prostor pro vznik nerovnováhy mezi ekonomickým, sociálním a environmentálním pilířem, což se považuje za základ jejich optimálního vývoje. Dalším úkolem je upozorňovat na existující a potenciální překážky udržitelného rozvoje a navrhnout vhodná opatření, jak zmírnit případné negativní dopady. Tato strategie v neposlední řadě usiluje i o to být zastřešujícím rámcem pro sektorové a další koncepce a opatření tak, aby byla zajištěna jejich konzistence.

Pro zajištění harmonického vývoje ve třech základních pilířích a dalších oblastech vymezuje tento dokument strategické a dílčí cíle. K základním strategickým cílům patří stabilní ekonomický vývoj, který nadměrně nezatěžuje životní prostředí a přiměřeně reaguje na důsledky globalizačních procesů, rozvoj ekonomiky založené na znalostech, a to na základě soustavného zvyšování vzdělanosti obyvatel všech věkových kategorií, existence účinného rámce pro zvyšování konkurenční schopnosti výrobců a udržitelné financování nezbytných veřejných služeb.

K vytýčeným cílům se řadí i minimalizace střetů mezi ekonomickými aktivitami na jedné straně a ochranou životního prostředí a kulturního dědictví na straně druhé. Patří sem i úsilí o co možná nejvyšší zaměstnanost především sociálně ohrožených skupin obyvatelstva, mladistvých a osob v předdůchodovém věku. Cílem je i podpora účasti veřejnosti na rozhodování a její maximální informovanost, podpora rozvoje obcí a krajů, zachování kulturní pestrosti a rozmanitosti životního stylu obyvatel a rozvíjení etických hodnot v souladu s evropskými kulturními hodnotami.

2.4 Vazba na Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+ (SRR ČR)

SRR ČR 2021+ je mnohem více zaměřena oproti letům minulým na řešení specifických funkčních území, které vyžadují provázané intervence zohledňující komplexnost problému, se kterými se daná území musí potýkat.

Strategie necílí na řešení všech problémů České republiky, ale zaměřuje se pouze na oblasti, ve kterých je vhodné uplatňovat specifické nástroje pro řešení potřeb území. Dokument svým zaměřením vychází ze zastřešujícího národního rozvojového dokumentu Strategický rámec ČR 2030. Strategie není nadřazena dalším národním strategickým dokumentům, nicméně vstupuje do nich při definování jejich územní dimenze.

Středočeského kraje se týká zařazení do dvou územně orientovaných strategií. Je to strategie pro Metropolitní oblast a strategie pro regionální centra:

- **Metropolitní území** představují Praha, Brno, Ostrava a jejich zázemí včetně venkovského.
 - Rozvíjet kapacity vědy a výzkumu a podporovat příchod a setrvání talentů a špičkových vědeckých pracovníků
 - Rozvíjet regionální inovační systém
 - Zlepšit postavení a význam firem v rámci globálních sítí
 - Lépe integrovat systém veřejné dopravy a rozvíjet městskou mobilitu
 - Zkvalitnit napojení na evropské metropole
 - Zlepšit dostupnost sociálních a zdravotních služeb, vzdělávání a služeb péče o děti
 - Vytvořit podmínky pro dostupné bydlení a zkvalitnit sídlištní celky
 - Zlepšit integraci cizinců na lokální úrovni
 - Napomáhat rozvoji a využití kulturního a kreativního potenciálu
 - Zajistit koordinovaný prostorový rozvoj
 - Zlepšit mikroklimatické podmínky
- **Regionální centra** a jejich venkovské zázemí lze rozdělit na dvě kategorie: regionální centra vyššího řádu identifikovaná z národní úrovně (zpravidla obce s více než 15 tisíci obyvateli a spádovým územím s nejméně 30 tisíci obyvateli) a regionální centra nižšího řádu identifikovaná z krajské úrovně (zpravidla obce s nejméně 5 tisíci obyvateli a spádovým územím se zhruba 10 tisíci obyvateli).
 - Diverzifikovat ekonomické činnosti
 - Zlepšit spolupráci zaměstnavatelů, zástupců veřejného sektoru a středních škol
 - Rozvíjet poradenská centra pro začínající, malé a střední podnikatele
 - Revitalizovat brownfieldy
 - Zlepšit dostupnost vysokorychlostního internetu
 - Rozvíjet udržitelný cestovní ruch
 - Lépe koordinovat dopravu v regionu
 - Zlepšovat stav komunikací a železnic
 - Obnovit a modernizovat infrastrukturu a vybavenost škol a školských zařízení v regionálních centrech a jejich zázemí a zajistit služby péče o děti
 - Řešit problémy spojené se sociálně vyloučenými lokalitami ve venkovském prostředí
 - Zajistit adekvátní dostupnost terénních sociálních služeb a zlepšit dostupnost občanské vybavenosti ve venkovském prostředí a vytvořit podmínky pro rozvoj komunitního života

- Napomáhat rozvoji a využití kulturního potenciálu regionálních center a jejich venkovského zázemí
- Rozvíjet udržitelnou péči o krajinu a vodní zdroje, revitalizovat a podporovat samovolné zadržování vody v krajině tam, kde je to možné, a podporovat budování malých vodních nádrží
- Posílit koordinační roli obce při usměrňování rozvoje krajiny
- Zlepšit ovzduší ve venkovském zázemí regionálních center
- Posílit odpovědnost vlastníka půdy za kvalitu prostředí
- Využít moderních systémů hospodaření v krajině a snížit negativní dopady intenzivního způsobu hospodaření v území
- Rozvíjet nové zdroje energie spočívající v obnovitelných zdrojích a úložistích energie
- Upravit přenosovou a distribuční soustavu a umožnit tak připojení nových zdrojů obnovitelné energie

2.5 **Priority udržitelného rozvoje Středočeského kraje**

Na základě stanovení specifických cílů a s přihlédnutím k prioritním oblastem nadřazených strategických dokumentů EU, ČR a kraje byly definovány následující prioritní osy ROP NUTS 2 Střední Čechy:

- prioritní osa č. 1 – Doprava;
- prioritní osa č. 2 – Cestovní ruch;
- prioritní osa č. 3 – Integrovaný rozvoj území;
- prioritní osa č. 4 – Technická pomoc.

V rámci **prioritní osy č.1 – Doprava** – intervence programu jsou zaměřeny na rekonstrukci a modernizaci silnic II. a III. třídy, a to v souladu s ochranou ekosystémů, snižováním hlukové zátěže, zvyšováním bezpečnosti v dopravě a zpřístupněním rozvojových lokalit. Dále je podporována integrace nabídky veřejné dopravy včetně jejího zpřístupňování všem skupinám cestujících a obnovy vozového parku motivované větší šetrností vůči životnímu prostředí. V této souvislosti jsou podporovány i některé inovační aktivity, jako například zavedení telematiky či jiných moderních a ekologických technologií ve veřejné dopravě.

V rámci **prioritní osy č.2 – Cestovní ruch** – jsou podpořeny aktivity zaměřené na rozšíření a zkvalitnění infrastruktury a služeb cestovního ruchu. V případě podnikatelské infrastruktury je podpora přednostně zaměřena na budování, rozšiřování a zlepšování standardu ubytovacích služeb a budování doplňkové infrastruktury CR. Podpora rozvoje veřejné infrastruktury a služeb cestovního ruchu, které z různých důvodů musí zajišťovat veřejný sektor a zejména místní samospráva, tvoří další významný pilíř této prioritní osy. Intervence jsou směřovány rovněž na zlepšení řízení a marketingu turistických destinací na území regionu.

Intervence v rámci **prioritní osy č.3 – Integrovaný rozvoj území** – jsou zaměřeny prioritně na rozvoj regionálních center a dalších měst a doplňkově na rozvoj venkovských oblastí. Podpora rozvoje a revitalizace regionálních center a dalších měst zahrnuje komplexní obnovu fyzického prostředí ve vybraných městech nebo městských částech a modernizaci infrastruktury veřejných služeb (infrastruktura v oblasti školství, zdravotnictví, sociálních služeb a infrastruktura pro volno-časové aktivity). Modernizace infrastruktury veřejných služeb bude podporována nejen s ohledem na zajištění vysoké kvality poskytovaných služeb, ale i na technologický rozvoj. Inovační aktivity jsou podporovány především v oblasti

zdravotní péče, pro jejíž kvalitu je sledování technologického rozvoje patrně nejpodstatnější. Podpora venkovských oblastí je zaměřena především na zvýšení atraktivity venkovských sídel a zajištění přístupu ke službám obecného hospodářského zájmu i zvýšení jejich kvality. Do této prioritní osy jsou zařazeny také inovační akce směřující k podpoře realizace regionální inovační strategie.

Prostřednictvím **prioritní osy č.4 – Technická pomoc** – je podpořena implementace programu v oblasti řízení, monitorování, hodnocení, informování a kontroly. Součástí technické pomoci budou také intervence zaměřené na zvýšení absorpční kapacity potenciálních příjemců podpory v rámci programu.

Závěry RURÚ Středočeského kraje jsou v souladu s těmito prioritami, cíli i opatřeními.

3 Metoda zpracování rozboru udržitelného rozvoje kraje (RURÚ)

Rozbor udržitelného rozvoje je zpracován v souladu s §26 stavebního zákona v platném znění a s §4 vyhlášky č.500/2006 Sb. Využity byly podklady pro rozbor a jejich vyhodnocení (Hydrosoft Veleslavín s.r.o. 2021). Vždy byla použita nejnovější data, která byla v době zpracování rozboru k dispozici. V případě statistických dat existuje určité zpoždění dané nutností jejich zpracování ČSÚ před zveřejněním.

Metoda zpracování je u RURÚ Středočeského kraje používána opakovaně (nyní již v 5. aktualizaci). Díky tomu lze ve většině případů výsledky porovnávat a sledovat určité trendy vývoje.

Základním cílem rozboru udržitelného rozvoje Středočeského kraje je v souladu s dikcí stavebního zákona vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro:

- podmínky pro příznivé životní prostředí
- podmínky pro hospodářský rozvoj
- podmínky pro soudržnost společenství obyvatel

Výsledky jsou prezentovány několika způsoby:

- textové formulace
 - SWOT analýzy za jednotlivá témata a jednotlivé „pilíře“ udržitelného rozvoje
 - závěrečné vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj zpracované na základě SWOT analýz všech témat i pilířů udržitelného rozvoje
 - určení problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích
- pracovní schémata obsahující grafické zobrazení jevů komentovaných ve SWOT analýzách a dalších textech
- promítnutí těchto jevů
 - do „Výkresu hodnot“
 - do „Problémového výkresu“
- bylo provedeno výpočetní hodnocení silných a slabých stránek, které bylo vztaženo k územním jednotkám (do výpočetního hodnocení nebyly zahrnuty příležitosti a hrozby) a toto hodnocení bylo promítnuto do kartogramů

Základem hodnocení jsou **hodnotící výroky o silných a slabých stránkách vztažené k dílčím složkám jednotlivých témat**. Každý hodnotící výrok byl současně přiřazen také k jednomu, dvěma, či všem ze tří pilířů udržitelného rozvoje, který ovlivňuje. Typickým příkladem jevu, který má různé vlivy na všechny pilíře, je těžba nerostných surovin, intenzivní zemědělská výroba apod.

Ve vyhodnocení každého pilíře jsou takto zohledněny výsledky všech tematických analýz. Závěrečné „empirické“ vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj využívá předešlých výsledků – jak slovního hodnocení, tak i grafického zobrazení a výpočetního hodnocení a tvoří jej text doplněný schématem.

Metoda výpočetního hodnocení

Hodnocení proběhlo na všech úrovních (témata, pilíře, výsledné). Při hodnocení pilířů a při výsledném výpočetním hodnocení byly použity koeficienty vyvažující význam jednotlivých vstupních hodnocení. Koeficienty byly navrženy týmem zpracovatelů RURÚ.

Nejmenší územní (skladebnou) jednotkou výpočetně hodnocenou je katastr. Některé jevy jsou sledovány jen po celcích SO ORP či okresech. Výsledky díky výpočetní technice mohou být prezentovány po jakýchkoliv celcích počínaje katastrálními územími. Pro některé jevy se jeví nejvhodnější jednotkou katastr, pro jiné SO POÚ či SO ORP.

Pro hodnocení byla použita pětistupňová stupnice hodnocení:

- +2velmi dobré
- +1dobré
- 0neutrální
- 1špatné
- 2velmi špatné

V následujícím textu je přehled o hodnocení různých jevů, zařazených pod jednotlivá témata, a jejich uplatnění v S-W hodnocení tří pilířů.

Vstupy pro S -W hodnocení „přírodního pilíře“

- Horninové prostředí a geologie
 - území významná pro těžbu štěrkopísků a vápenců
- Vodní režim území
 - podíl vodních ploch v území
 - CHOPAV
 - ochranná pásma vodních zdrojů
 - ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů
 - oblasti zranitelnosti podzemních vod
- Hygiena životního prostředí
 - zatížení území dopravou (silniční, železniční a leteckou)
 - počet obyvatel bez napojení na veřejnou kanalizaci
 - znečištění ovzduší
 - staré ekologické zátěže
- Ochrana přírody a krajiny
 - zastoupení území ochrany přírody, ÚSES
 - unikátní a význačné krajinné typy
 - koeficient ekologické stability
- Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa
 - kvalita zemědělské půdy, podíl ZPF, podíl vinic, chmelnic a sadů
 - ohrožení větrnou erozí
 - podíl lesů (lesnatost), stupeň přirozenosti,
 - zastoupení příměstských lesů a dalších lesů významných pro rekreaci
 - zastoupení lesů sloužících lesnímu výzkumu, zvýšená půdoochranná funkce lesů, zastoupení lesů na mimořádně nepříznivých stanovištích
- Rekreace
 - území přetížená individuální pobytovou rekreací

Vstupy pro hodnocení „ekonomického pilíře“

- Horninové prostředí a geologie
 - území významná pro těžbu štěrkopísků a vápenců
- Vodní režim území
 - území bez volné kapacity zdrojů vody s volnou kapacitou
 - záplavová území – aktivní zóny
- Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa
 - ZPF jako potenciál zemědělské výroby
 - lesy jako potenciál lesnické výroby
- Veřejná dopravní infrastruktura
 - kvalita silniční a železniční sítě
 - dopravní obsluha území – agregované empirické hodnocení
- Veřejná technická infrastruktura
 - kvalita zásobování území elektrickou energií
 - kvalita zásobování území plynem
- Sociodemografické podmínky
 - vzdělanost pracovní síly
- Rekreace
 - potenciál území pro rekreaci rekreačně využívané oblasti
- Hospodářské podmínky
 - ekonomická výkonnost okresů podle statistických údajů
 - úroveň podmínek pro hospodářství – empirické hodnocení
 - počet pracovních příležitostí
 - zaměstnanost v sektorech hospodářství

Vstupy pro hodnocení „sociálního pilíře“

- Vodní režim území
 - záplavová území
- Veřejná dopravní infrastruktura
 - kvalita dopravní obsluhy území – agregované empirické hodnocení
- Veřejná technická infrastruktura – komplexní vybavenost sítěmi technické infrastruktury
 - kvalita technické infrastruktury dle statistických údajů
- Sociodemografické podmínky
 - vývoj počtu obyvatelstva
 - vzdělanost obyvatelstva
 - nezaměstnanost
 - dojížděka za prací
- Bydlení
 - intenzita výstavby nových bytů
 - podíl bytového fondu (ne) využívaného k trvalému bydlení
- Rekreace
 - potenciál území pro rekreaci

Výsledné hodnocení vyváženosti územních podmínek v územních jednotkách

- Graficky je hodnocení promítnuto do kartogramu, kde se kombinuje plošné vybarvení územních jednotek se sloupcovými grafy.
- Výsledek prezentovaný plošným vybarvením dosažený v územní jednotce signalizuje převahu výhod či nevýhod daného území z hlediska všech tří pilířů. Je použito pětistupňového hodnocení (viz předešlý text).
- Vyváženost či nevyváženost je zobrazena pomocí sloupcového grafu zpracovaného pro každou územní jednotku. Tento graf ukazuje výsledek hodnocení jednotlivých pilířů a vztah mezi nimi v dané územní jednotce.
- Optimální hodnocení, signalizující také vyváženost rozvoje, je takové, kdy územní jednotka dosáhla vysokého kladného hodnocení všech pilířů (kladné hodnoty jsou v grafu vyneseny od pomyslné osy nahoru, záporné dolů).
- Velké rozdíly mezi sloupci ukazují na nevyváženost rozvoje a potřebu věnovat úsilí zaostávajícímu „pilíři“, respektive podmínkám.
- Jako územní jednotka byl v tomto případě zvolen SO ORP.

Hodnocení vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj v obcích – dle metodiky MMR

- Na základě předaných ÚAP ORP je zpracován kartogram dle jednotné grafické metodiky MMR.
- Současně je kartogram ve stejné grafice zpracován z výsledků rozborů ÚAP kraje.
- Výsledky jsou porovnány a budou průběžně analyzovány při metodických schůzkách kraje s úřady ORP.
- Z rozborů v předchozích letech vyplývá, že výsledky kartogramů zpracovaných v rámci ÚAP ORP jsou neporovnatelné s výsledky zpracovanými v ÚAP Středočeského kraje. Důvodem je různá metodika použitá v jednotlivých ORP i ve Středočeském kraji (například jiná kritéria hodnocení, jiné měřítko hodnocení).

4 Tematické SWOT analýzy

4.1 Širší územní vztahy

SILNÉ STRÁNKY

- **Poloha v srdci republiky** s vysokou hustotou dopravní a technické infrastruktury
- **Vazba** na pracovní příležitosti, občanskou vybavenost (včetně škol a vědeckých institucí) i kulturní potenciál hlavního města
- **Kvalitní propojení** na sousední kraje
- **Hodnotné přírodní prostředí**
- V mnoha částech kraje **kvalitní podmínky pro bydlení** z hlediska přírodního zázemí, technického a dopravního vybavení

SLABÉ STRÁNKY

- **Administrativní vyčlenění hlavního města Prahy z organismu území**, který proto nefunguje jako ideální celek
- **Umísťování některých nežádoucích funkcí** za hranice hlavního města (skladové a výrobní areály)
- V některých částech kraje **nekoordinovaná suburbanizace** - absence odpovídající veřejné infrastruktury včetně nevyhovujícího dopravní napojení na Prahu a další střediska osídlení
- V některých částech kraje **využívání vybavenosti hlavního města na úkor rozvoje vybavenosti vlastní**
- V některých částech kraje **vysoká vyjížďka za prací a do škol spojená s mobilitou, která není řešená odpovídající hromadnou dopravou**
- **Urbanizace na úkor ochrany přírody a krajiny**
- **Negativní vliv dopravních koridorů na kvalitu životního prostředí a zvýšenou fragmentaci krajiny**

PŘÍLEŽITOSTI

- **Plánování rozvoje hl. m. Prahy a obcí v rámci společného metropolitního prostoru**
- **Doplňování deficitů veřejné infrastruktury**
- **Zlepšování podmínek pro dojížděku obyvatel kraje do Prahy hromadnou dopravou, výstavba P+R**
- **Ochrana a vytváření kvalitního přírodního prostředí pro obyvatele kraje i hlavního města Prahy**, propojení s Prahou zelenými pásy, zlepšování propojení turistickými trasami a cyklostezkami
- **Spolupráce s okolními kraji** na rozvoji periferních regionů
- **Zachování prostupnosti krajiny nepropojováním sídel** v příměstském území hl. města Prahy

HROZBY

- **Narůstající automobilismus bez odpovídající infrastruktury**
- **Zvyšující se závislost obyvatel kraje na práci a další vybavenosti v Praze**
- **Srůstání sídel vedoucí k neprostupnosti krajiny pro zvířata**
- **Neschopnost komunikace a koordinace rozvoje s hlavním městem.**
- **Degradace krajiny** rozptýlenou výstavbou bydlení i ekonomických aktivit
- **Další rozvoj malých obcí bez odpovídající sociální infrastruktury a dobré obsluhy hromadnou dopravou.**

4.2 Prostorové a funkční uspořádání území

SILNÉ STRÁNKY

- **Kraj v centru republiky**, jediný s přímou vazbou na hlavní město a s vazbami na všechny české kraje
- **Využívání pracovních příležitostí i služeb hlavního města Prahy**
- **Rozvíjející se ekonomická základna** včetně moderních technologií
- **Několik významných center vědy**
- **Kvalitní přírodní zázemí pro bydlení i rekreaci**
- **Dobré a v některých částech kraje výborné podmínky pro zemědělství a lesnictví**
- **Těžba základních surovin**, zejména štěrkopísků

SLABÉ STRÁNKY

- **Závislost na Praze spojená s vysokou mobilitou lidí**, často bez možnosti využívání kvalitní MHD, zejména příměstských vlaků
- **V některých částech kraje nekoordinovaná suburbanizace** se všemi známými důsledky
- **Tlak na maximální využití území** bez ohledu na jiné než ekonomické zájmy.
- **Některá sídla v suburbanizačním prostoru bez odpovídající veřejné infrastruktury**, bez kvalitních veřejných prostorů a bez kvalitního krajinného zázemí
- **Intenzivní zemědělské využívání krajiny** bez ohledu na další funkce krajiny
- **Velké rozdíly v kvalitativních ukazatelích života** obyvatel na území kraje.

PŘÍLEŽITOSTI

- **Řešení problémů koordinovaně s okolními kraji**, zejména s hlavním městem Prahou
- **Zvyšování samostatnosti sídel**, omezování závislosti na pracovních příležitostech a službách v hlavním městě
- **Důsledná ochrana půdního fondu**
- **Zlepšení podmínek pro rozvoj nepobytové rekreace** – obnova a rozvoj prostupnosti krajiny
- **Využívání brownfieldů**
- **Zlepšování vybavenosti sídel**, včetně kvality veřejných prostranství
- **Zlepšování podmínek pro dojíždění do Prahy a dalších center** zejména hromadnou dopravou

HROZBY

- **Sídla v kraji jako nocležny** bez vlastní vybavenosti
- **Dopravní kolapsy** na trasách významných pro dojíždění do Prahy a dalších center
- **Zhoršení podmínek pro hromadnou dopravu**
- **Neschopnost dohody podmínek spolupráce** mezi hlavním městem Prahou a Středočeským krajem
- **Degradace krajiny**, která ztrácí jak úrodnost pro zemědělství, tak i přírodní a rekreační hodnotu.

4.3 Struktura osídlení

SILNÉ STRÁNKY

- **Hlavní město Praha** v těžišti kraje
- **Silná regionální (vyšší) centra** – Mladá Boleslav, Kladno, Kolín-Kutná Hora
- **Vysoký kulturně historický potenciál řady měst** (MPR, MPZ)
- **Významná střední centra** – Příbram, Mělník, Beroun, Kralupy nad Vltavou, Rakovník, Benešov
- **Řada dalších „nižších“ center**
- **Dobrá sociální infrastruktura** vyšších, středních i některých nižších center
- **Schopnost většiny center saturovat potřeby svého spádového obvodu**
- **Poloha větší části center na hlavních silničních a železničních radiálách**
- **Dobré krajinné zázemí většiny center**
- **Celkově je třeba zdůraznit rozvinutost a proporcionalitu sídelní a regionální hierarchie**

SLABÉ STRÁNKY

- **Problematické vymezení některých SO ORP a SO POÚ:** Černošice, Votice, Mšeno, Jesenice (Rakovník), Křivoklát, Kouřim, Kamenice, Sázava, Týnec n. L., Rožmitál p. T., Sadská
- **Slabá nižší centra v příměstském území Prahy** – Úvaly, Černošice, Kostelec n. Č. L., Jílové u P., Kamenice, Mnichovice
- **Slabá nižší centra na obvodě kraje** – Votice, Březnice, Zruč n. S., Městec Králové
- **Velmi nízká hustota zalidnění periferních oblastí a ztráta obyvatel**
- **Nízký potenciál některých center ve vztahu k jejich roli v osídlení** – Černošice, Votice, Městec Králové aj.
- **Nízká úroveň sociální infrastruktury některých rychle rostoucích obcí** v okolí Prahy – Milovice, Černošice, Kamenice, Hovorčovice, Květnice, Mukařov, Sulice, Šestajovice, Vestec, Psáry, Zdiby, Chýně aj.
- **Rozsáhlé, nevhodně využívané plochy v centrech některých měst (obcí)** – Kladno, Hostivice, Jesenice, Kralupy n. Vlt.
- **Nízká úroveň veřejných prostorů**
- **Poloha některých center mimo hlavní dopravní koridory** – např. Kladno, Rakovník, Mělník, Nymburk, Vlašim
- **Srůstání obcí v příměstském území Prahy**
- **Vysoký podíl panelových sídlišť** na bytovém fondu zejména větších měst
- **Velmi malé administrativní území některých měst** (Kladno, Mladá Boleslav, Beroun, Kolín, Kralupy n. Vlt., Neratovice)
- **Velmi rozsáhlé administrativní vymezení některých měst** (Benešov, Čáslav, Lysá n. L., Sedlčany, Vlašim)
- **Špatné napojení center na nadřazenou dopravní síť** (Kladno – D6, Neratovice – D8, Kralupy n. Vlt. – D8)
- **Přetěžování centrálního území některých měst tranzitní automobilovou dopravou** (Mělník, Kralupy n. Vlt., Slaný)
- **Špatné propojení center v severozápadní části Pražského regionu** (Beroun, Kralupy n. Vlt. a Slaný s Kladnem,
- **Nevyhovující železniční spojení Kladna a Mladé Boleslavi s Prahou**

PŘÍLEŽITOSTI

- **Změna rozvojových priorit obcí, posun ke kvalitativním parametrům**

- **Široká spolupráce center s obcemi ve spádovém území**
- **Optimalizace plánování rozvoje hl. m. Prahy a obcí v rámci společného metropolitního prostoru**
- **Vytvoření odpovídajících nižších center osídlení v příměstském území Prahy,** schopných saturovat potřeby vlastních obyvatel i spádového území (Hostivice, Jesenice)
- **Zlepšení kooperace blízkých měst či obcí,** zejména těch, která jsou téměř územně propojena (Lysá n. L. – Milovice, Nové Strašecí – Stochov, Kralupy n. Vlt. – Odolena Voda, Beroun – Králův Dvůr, Hořovice – Žebrák, Dolní Poberouní)
- **Posílení některých slabých center,** zejména v okrajových, hůře dostupných regionech kraje – Mšeno, Městec Králové, Zruč n. S., Votice, Březnice
- **Zachování prostupnosti krajiny nepropojováním sídel v příměstském území hl. města Prahy**

HROZBY

- **Degradace krajiny rozptýlenou výstavbou bydlení i ekonomických aktivit**
- **Neschopnost menších obcí zabezpečit standardní potřeby obyvatel** (doprava, technická a sociální infrastruktura)
- **Upřednostňování individuálních zájmů obcí nad společnými zájmy regionálními**
- **Snížování prostupnosti krajiny v důsledku propojování obcí**
- **Další rozvoj malých obcí bez odpovídající sociální infrastruktury a dobré obsluhy hromadnou dopravou**
- **Další oslabování významu některých center**
 - Votice – poloha mimo budoucí D3
 - Městec Králové – značná vzdálenost od D11
- **Kolaps dopravní infrastruktury v důsledku nemožnosti efektivní hromadné dopravy**
- **Vylidňování obcí se špatnou dopravní obsluhou a nedostatečnou sociální infrastrukturou**
- **Nenaplnění rozvojových ambicí obcí** (jen částečné využití vymezených zastavitelných ploch)
- **Ztráta či snížení rekreačního potenciálu příměstského území Prahy a některých dalších měst**

Komentář ke SWOT analýze:

Strukturu osídlení výrazně ovlivňuje uprostřed Středočeského kraje ležící hl. m. Praha, které je samostatným krajem. Na území kraje existují vyšší (regionální) centra Mladá Boleslav, Kladno a společně též města Kolín – Kutná Hora s potenciálem srovnatelným s některými krajskými městy. Významnými středními centry jsou města: Příbram, Mělník, Beroun, Kralupy nad Vltavou, Rakovník a Benešov. Strukturu středních center doplňují města Slaný, Neratovice, Brandýs nad Labem - Stará Boleslav, Nymburk, Poděbrady, Říčany a Vlašim. Centra této kategorie nejsou zastoupena na území okresu Praha-západ a v prostoru Středního Povltaví. Struktura osídlení se převážně opírá o významná historická (královská) města. Nejsou jen v jižní části kraje. Z ORP mají relativně nízký střediskový potenciál (na úrovni nižších center ostatních) města Černošice a Votice. Významná je tato situace v případě Votic, které jsou důležitým centrem v jižní části kraje. V příměstském území zatím spíše kvantitativně výrazně posilují Hostivice a Jesenice, které jsou póly rozvojového území v radiálách D6 a budoucí D3. Některé části kraje vykazují mimořádně nízkou hustotu zalidnění (méně než 50 obyv./km²). Jsou to: POÚ Jesenice a Křivoklát na Rakovnicku, POÚ Mšeno na Mělnicku, POÚ Městec Králové, POÚ Uhlířské Janovice na Kutnohorsku, dále POÚ Votice, Sedlčany, Rožmitál pod Třemšínem a Březnice). Je tedy žádoucí podpora zdejších nižších, resp. lokálních center.

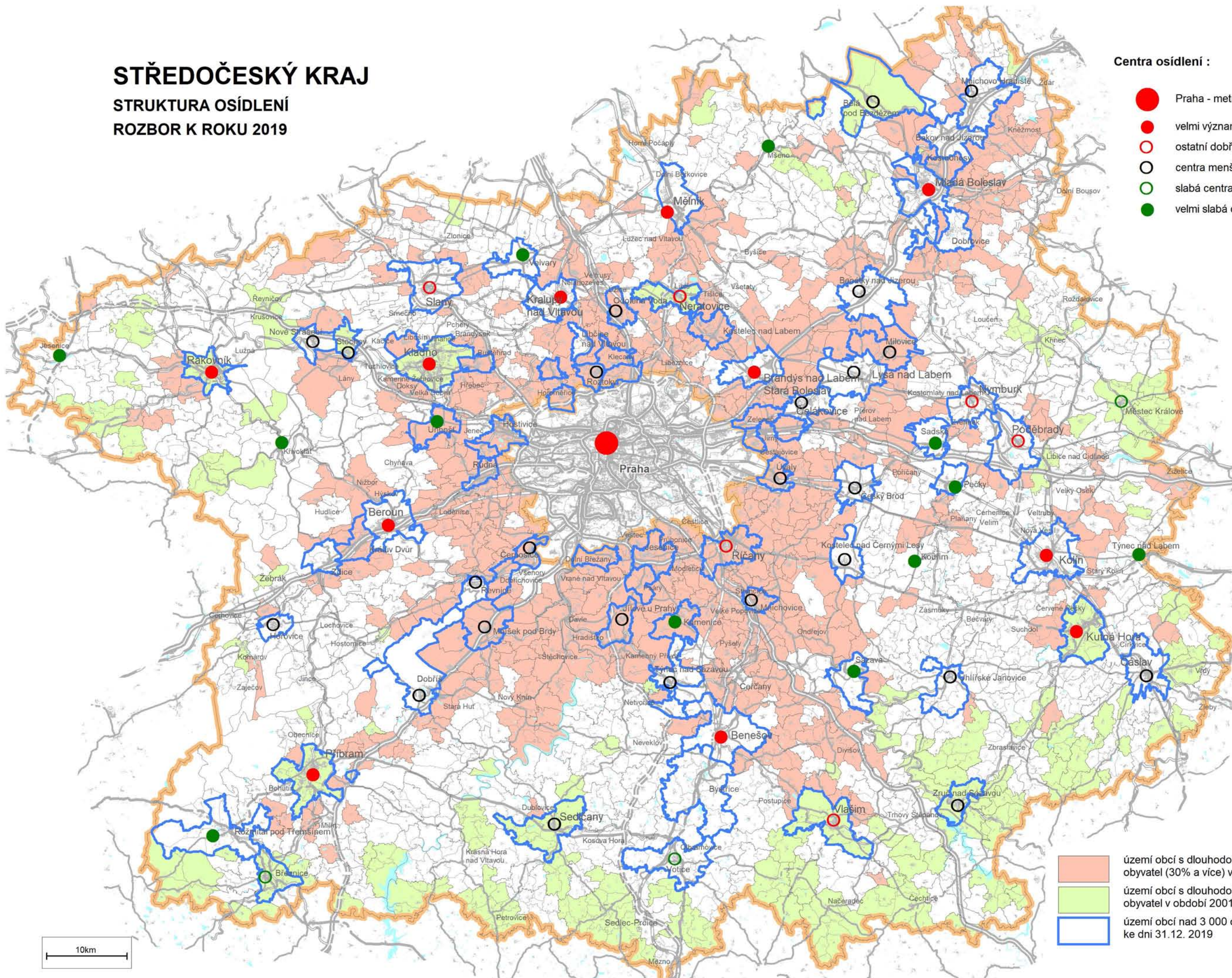
STŘEDOČESKÝ KRAJ

STRUKTURA OSÍDLENÍ

ROZBOR K ROKU 2019

Centra osídlení :

- Praha - metropolitní centrum
- velmi významná a významná centra
- ostatní dobře fungující centra
- centra menšího významu - stabilizovaná
- slabá centra na obvodu kraje
- velmi slabá centra

10km

4.4 Sociodemografické podmínky

SILNÉ STRÁNKY

celý kraj

- **Výjimečně příznivá poloha v zázemí Prahy**, jakožto nejvýznamnějšího centra národního systému osídlení a navíc i výrazně nejúspěšnějšího rozvojového pólu v transformačním vývoji. Důsledky této skutečnosti se komplexně promítají do pozitivního socioekonomického a demografického vývoje celého kraje.
- **Velmi dobré ekonomické a sociální poměry obyvatelstva – nízká nezaměstnanost, relativně vyšší mzdy** (byť i v důsledku dojížděky do Prahy. Zejména po r. 1990 zrychlený ekonomický růst (ve většině makroekonomických ukazatelů 2. - 4. místo za Prahou včetně přímých zahraničních investic)
- **Příznivá sociální struktura obyvatelstva, kvalifikovanost pracovní síly i nadprůměrná vzdělanostní úroveň obyvatelstva** (po odstranění vlivu velikostní struktury obcí).
- **Nejvyšší populační růst v ČR a jeho postupné zrychlování, zejména do roku 2010.** Po té určité zpomalení. Především roste migrační atraktivita kraje, která má pozitivní důsledky jak na věkovou strukturu, tak na úroveň vzdělanosti obyvatelstva.
- **Postupné, byť silně diferencované přenášení atraktivity Prahy do jejího zázemí** kombinované s uplatněním regionálních rozvojových pólů – Mladá Boleslav, užší metropolitní zázemí Prahy, Kolín a další centra.
- **Stabilizovaná regionální organizace** – hierarchie středisek, komplexita jejich funkcí apod.
- **Efektivní územní dělba práce a její rozvíjení** – prohlubování výhodné specializace dílčích územních jednotek podle polohových i místních předpokladů

SLABÉ STRÁNKY

celý kraj

- Z hlediska celkových charakteristik nejsou negativní podmínky významné. **Jedná se v první řadě o dílčí problémy vyplývající z vázanosti kraje na hlavní město a z časového předstihu rozvoje Prahy samotné:**
 - **snížení ekonomické úrovně po r. 1989 v důsledku útlumu výroby, zejména těžkého průmyslu (zejména Kladno, Příbram) a s tím spojené zvýšení pracovní vyjížděky do Prahy; koncem 90. let a po r. 2000 výrazné zlepšení tohoto vývoje, takže tyto problémy byly víceméně překonány a částečně přetrvávají pouze v několika centrech (Příbram, Sedlčany) a v periferních územích**
 - **dílčí problémy přinesl i nástup suburbanizačních procesů a zvyšující se zahraniční imigrace**, a to ve sféře sociální a sídelní stability (zvýšení sociální heterogenity a odpovídající snížení autoidentifikace lokálních a mikroregionálních komunit)
- **Roste podíl dětí narozených mimo manželství**

vybrané části kraje

- **Na prvním místě jsou to výrazné regionální rozdíly/nerovnoměrnosti v dosaženém stavu i ve vývojových tendencích jak z hlediska kvality života obyvatelstva, tak z hlediska intenzity osídlení.** Dominantním faktorem podmiňujícím tuto diferenciaci je poloha (vzdálenost) vůči Praze a dále i vůči hlavním dopravním a urbanizovaným osám. Většina relevantních charakteristik obyvatelstva je vzájemně propojena –

intenzita osídlení, úroveň infrastruktury, věková struktura a růst obyvatelstva, příjmy, vzdělanost apod. To dokládá komplexní povahu územní diferenciaci. **Závažná je především aktuální tendence k dalšímu prohlubování této diferenciaci.**

- **Hlavní problémová území se vytvořila převážně při krajských hranicích** (území typu vnitřní periferie), a to především v jižních částech kraje (makrozóna na jih od pomyslné spojnice Příbram – Benešov – Kutná Hora – Čáslav) a **v omezeném rozsahu i při hranicích ostatních** (zejména obvody: Jesenice, Mšeno, Městec Králové).
- **Za spíše dočasné lze označit problémy měst (a navazujících území), které silně postihla konverze ekonomiky v devadesátých letech minulého století:** Kladno, Příbram, Neratovice, Nymburk, ale i Kolín, Kutná Hora a Čáslav. Jejich ekonomické oživení buď již nastupuje (Kolín, Nymburk), nebo může nastat v blízké budoucnosti.
- **Prohlubující se rozdíly ve vzdělanostních a věkových charakteristikách obyvatelstva** (zejména periferní oblasti).

PŘÍLEŽITOSTI

celý kraj

- **Díky sounáležitosti kraje s hlavním městem i díky založeným rozvojovým tendencím mají střední Čechy výrazně nadprůměrné předpoklady pro další růst.** Ten bude primárně podmíněn přenosem atraktivity samotné Prahy do jejího zázemí.
- **Souběžně s tím bude docházet i k rozšiřování metropolitního areálu. Hlavní příležitosti a zároveň potřebné podpory jsou trojího druhu:**
 - Nepochybný dynamický růst bude nutné zabezpečit především **zásadním zlepšením technické i sociální infrastruktury.**
 - V souladu s předpokládaným růstem je potřebná **podpora ve sféře rozvoje kvality lidských zdrojů – vzdělanost, podnikatelská aktivita apod.**
 - Pravděpodobný další populační růst podmíněný i vyšší zahraniční imigrací bude vyžadovat především **rozšíření sociální infrastruktury, realizaci vhodné sociální politiky ve směru k zachování sociální soudržnosti apod.** Samotný růst populace je žádoucí vzhledem k relativně nižší intenzitě osídlení v širším zázemí Prahy.

vybrané části kraje

- Existující pronikavá územní diferenciaci v intenzitě osídlení a ekonomické výkonnosti nemůže být v perspektivě změněna. Naopak je pravděpodobné její další zvýšení. Tuto skutečnost však nelze hodnotit negativně, neboť příslušné nerovnoměrnosti odpovídají rozdílnému rozvojovému potenciálu dílčích území. Z hlediska řízení a správy území je proto možné a žádoucí tuto **diferenciaci využít prostřednictvím rozvoje územní dělby práce a adekvátním prohlubováním kooperace (zejména výrobní a zejména mezi silnými a slabými mikroregiony) a vhodné zaměření dílčích územních jednotek.** To je jediná reálná cesta k vyrovnání, resp. omezování územních nerovnoměrností nikoliv v intenzitě osídlení a ekonomiky, ale v socioekonomické úrovni (kvalitě života) obyvatelstva: prostřednictvím zvýšení dostupnosti center práce a služeb na jedné straně a zajištění vhodné specializace místní ekonomiky na straně druhé. Speciální pozornost a podporu přitom vyžadují dva extrémní typy území:
 - **Zaostávající a slabě osídlené prostory** (především okrajová území zvláště v jižní části kraje), kde je potřebné posílení vlastní ekonomické základny především regionálních středisek (např. Příbram, Vlašim či Čáslav), ale i některá menší střediska jako je například Zruč n. Sáz.). Dále je zde **důležitá podpora mikroregionální dopravní infrastruktury, harmonizace ochrany životního prostředí a zároveň i rozvoje rekreačních funkcí.**

- Naopak v **nejvíce exponovaných územích** (metropolitní zázemí Prahy, hlavní urbanizované osy) **bude potřebné „zvládnutí“ vysoké růstové dynamiky. Podmínkou je potřebný rozvoj technické a sociální infrastruktury (viz aktuální stav v suburbanizační zóně) a zároveň efektivní užití nástrojů územní a regionální politiky v zájmu komplexní koordinace složek dynamického rozvoje.**

HROZBY

- Za prvé je oprávněné zdůraznit **relativně malý význam „hrozeb“ v porovnání s relativně vysokým významem „příležitostí“** vzhledem k jednoznačné převaze pozitivních předpokladů dalšího rozvoje.
- Za druhé je možné konstatovat, že závažnější perspektivní problémy se nevztahují k celokrajské úrovni hodnocení, nýbrž pouze k úrovni vnitrokrasé regionální diferenciaci, takže je zbytečné v tomto případě tyto úrovně rozlišovat.
- Oproti stanovení významového pořadí rozvojových příležitostí je nutné v případě hrozeb **přisuzovat prioritu rizikům spojeným s pravděpodobným příliš významným ekonomickým růstem v rozšiřujícím se metropolitním zázemí Prahy a event. i v rozvojových osách.** Zde hrozí při nedostatečné koordinaci růstových tendencí:
 - **zpoždování výstavby potřebné infrastruktury (zejména dopravní) a následná „přetíženost“ území,** která se stane bariérou – především územně technickou bariérou – růstu ekonomiky;
 - **zhoršování kvality bydlení** obyvatelstva v zóně intenzivní suburbanizace;
 - **snížení sociální a sídelní stability** v metropolitním zázemí.
- Hrozbou je i **další prohloubení územních nerovnoměrností v socioekonomických podmínkách obyvatelstva** a odpovídající zvýraznění periferního charakteru řady mikroregionů u krajských hranic v důsledku zaostávání v budování infrastruktury i ve vytváření kooperativních vazeb mezi silnými a slabými mikroregiony. Z celokrajského pohledu nejsou tyto problémy tak závažné jako problémy výše uvedeného typu, neboť se budou týkat poměrně malé části populace a zároveň nebudou podstatné pro celkový vývoj ekonomiky kraje. Z pohledu obyvatelstva těchto útlumových/periferních prostorů budou ale vnímány velmi citlivě a projeví se komplexním úpadkem: emigrace, stárnutí obyvatelstva, zvýšená nezaměstnanost apod.
- **Přesah zaostávajících periferních území do oblastí sousedních krajů.** Problematika těchto oblastí tím získává nadkrajský význam.

Komentář ke SWOT analýze

V úrovni syntetických hodnocení je nutné zdůrazňovat jednoznačnou převahu kladných podmínek pro další rozvoj Středočeského kraje v úrovni celokrajské a možné rizikové procesy pouze v úrovni vnitrokrasé regionální diferenciaci. Z hlediska správy a institucionálního ovlivňování územního rozvoje kraje má proto klíčový význam harmonizace (komplexní proporcionalita) vývoje jednotlivých komponentů – osídlení, ekonomika, životní prostředí, sociální sféra – a tedy jak územně technická, tak i regionálně politická koordinace. Výjimečný význam zde bude hrát řízení a podporování rozvoje technické a sociální infrastruktury, a to jak v kvantitativním, tak i kvalitativním slova smyslu. Tento rozvoj má zásadní význam pro „zvládnutí“ výrazné rozvojové dynamiky v exponovaných prostorech i pro zajištění udržitelného a alespoň částečně úspěšného vývoje v prostorech vnitřní periferie – při nezbytném rozlišení potřeb rozvoje infrastruktury v obou typech prostorů.

4.5 Bydlení

SILNÉ STRÁNKY

- **Podmínky pro bydlení jsou ve Středočeském kraji obecně co do kvality srovnatelné s ostatními kraji** (svědčí o tom porovnání ukazatelů hustoty obyvatelstva, intenzity nové výstavby, stáří a kvality bytového fondu apod.).
- **Zvyšující se intenzita bytové výstavby, zejména po roce 2001 a ke konci druhého desetiletí tohoto století**
- **Vyšší podíl bydlení v kvalitních rodinných domech**
- **Ve vybraných částech kraje jsou podmínky mimořádně příznivé, intenzita výstavby a kvalita bytového fondu je lepší než jinde** (Benešov, Černošice, Říčany, Brandýs nad Labem - Stará Boleslav). Dolní Poberouní a prostor Říčany – Mnichovice mají mimo jiné i výhodné kolejové spojení s Prahou.
- **Ve vybraných městech a obcích bylo postaveno mimořádné množství bytů;** obce s nejvyšším počtem dokončených bytů na 1000 obyvatel/rok – seřazeno podle IBV (průměrný počet dokončených bytů na 1000 obyvatel za rok) v letech 2001-2019: Nupaky (40,1), Chýně (33,2), Květnice (31,1), Bašť (28,8), Nehvizdy (26,7), Jesenice (21,0), Holubice (20,1) Šestajovice (19,8), Sulice (19,7), Vestec (15,8), Hostivice (15,8), Hovorčovice (15,3), Zdiby (15,0).
- **Praha a některá dobře vybavená střediska poskytují bydlicím v jejich zázemí dostatek pracovních příležitostí a veřejnou i komerční vybavenost.**

SLABÉ STRÁNKY

- **Nerovnoměrnost kvalitních podmínek pro bydlení**
- **Chybí koncepce rozvoje (či urbanizace) atraktivních částí kraje** (nejsou legislativou dané nástroje pro ovlivňování vývoje).
- **„Živelný“ rozvoj bydlení (stejně jako komerčních zón) není vyvážen v území ostatními funkčními složkami.**
- **Malá diverzita velikostí parcel a typů nového bydlení v okolí hl. m. Prahy vede k vytváření sociálně nediverzifikovaných enkláv.**
- **Až na posledním místě je často zachování nezastavěných částí krajiny,** které by bydlení poskytly zázemí pro rekreaci a sport a krajině schopnost zachování ekologické stability.
- **Nízká intenzita výstavby bytů v některých oblastech.** Dlouhodobě se projevuje zejména ve správních obvodech obcí s pověřených obecním úřadem Rakovník, Křivoklát, Velvary, Městec Králové, Týnec nad Labem, a Březnice.
- **V územích s příznivými podmínkami:**
 - **vybavenost mnohdy neodpovídá prudkému nárůstu bydlení,** některé „satelity“ nemají kvalitu plnohodnotných sídel z hlediska funkčního ani estetického,
 - **v řadě území je nevyhovující dopravní vazba do center vybavenosti a práce (včetně HD).**
- **Ve vybraných částech kraje je vysoké procento bytového fondu postaveného před rokem 1945** (Rakovnicko, Slánsko, Mělnicko).
- **Ve vybraných částech kraje je vysoké % „nevyužívaných“ bytů k trvalému bydlení** (obce s POÚ Mšeno, Městec Králové, Kostelec n. Č. Lesy, Kouřim a Uhlířské Janovice).
- **Přes příznivé životní prostředí nejsou podmínky pro bydlení ve vybraných (často odlehlých) částech kraje komplexní – často je nevyhovující dopravní dostupnost, vzdálená centra se službami, prací i školami.**

PŘÍLEŽITOSTI

- Vybavení center službami a zlepšení jejich dostupnosti včetně hromadné dopravy
- Omezení závislosti bydlicích na hlavním městě, tím i snížení vyjížděky a zpomalení růstu nároků na dopravní infrastrukturu
- Regenerace nevyužívaného bytového fondu k trvalému bydlení v atraktivních oblastech by mohla snížit tlak na novou výstavbu „na zelené louce“
- Regulace rozvoje příměstského území hl. m. Prahy, aby se území rozvíjelo komplexně (viz legislativní nástroje) včetně řešení příměstské krajiny
- Zkvalitnění bydlení v územích s příznivými podmínkami (dovybavení službami, zajištění dopravní dostupnosti)
- Budování kolejových dopravních systémů pro hromadnou dopravu v nových trasách i řešení příměstské železniční hromadné dopravy v trasách stávajících
- Budování parkovišť P+R v okrajových částech Prahy pro přestup na MHD
- Návrh a realizace turistických a cyklistických tras ve vazbě na hlavní město

HROZBY

- Vznik „sídelní kaše“ v živelně se rozvíjejících příměstských prostorech spojený se ztrátou kvality života lidí i hodnot krajiny, pokud se urbanizace nebude řídit stanovenou koncepcí
- Pokud budou nadále jen přibývat plochy pro bydlení bez koordinace se zajištěním veřejných služeb a dopravní dostupnosti, ztratí tyto oblasti na přitažlivosti a lidé je začnou opouštět.
- Pokud budou přibývat plochy pro bydlení na úkor ploch pro volnou krajinu, zeleň a rekreaci, znehodnotí se původně příznivé podmínky pro bydlení.
- V odlehlých částech kraje dojde k dalšímu poklesu počtu obyvatel, pokud nebudou provedena příslušná opatření, budou zanikat další malá sídla.

Komentář ke SWOT analýze

Rozvoj bydlení odpovídá nejen poptávce po uspokojování této potřeby, ale i finančním možnostem obyvatel. V zásadě se jedná o bydlení vlastnické a ve velkém rozsahu (zejména v příměstském území Prahy) o byty v RD.

Důsledkem nekorigovaného rozvoje však významná část nových bytů byla realizována v malých obcích, které většinou vykazují nedostatečnou úroveň technické a sociální infrastruktury a nelze jim často ani zajistit efektivní dopravní obsluhu. Nemožnost zabezpečení pracovních příležitostí a vzdělávání v místě či blízkém okolí vyvolává vysoké nároky na přepravu (dojížděku) prostřednictvím individuální automobilové dopravy.

Důsledkem je nadměrné zatížení silniční sítě, a tím i negativní vlivy na životní prostředí v koridorech silnic.

4.6 Příroda a krajina

SILNÉ STRÁNKY

- **Velmi vysoká biologická rozmanitost druhů rostlin a živočichů**, které vyplývají ze stanovištních podmínek (geologické skladby, morfologie terénu, půdních podmínek, klimatických podmínek ap.)
- **Vysoký podíl území s výjimečnými přírodními hodnotami a unikátním krajinným rázem**
- **Pestrost přírody středních Čech** podmíněná souběhem celé řady vzájemně propojených faktorů:
 - **říční biokoridory směřující do středu Čech ze všech stran** - říční migrační cesty
 - **styk velkých geologických jednotek**
 - **unikátní a význačné krajinné typy**, které jsou odvozeny od geologických a geomorfologických poměrů a podmiňují utváření živé přírody:
 - unikátní typy:**
 - výrazná údolí (říční ekofenomén) v kaňonovitých údolích řek
 - širší říční nivy
 - rozřezané tabule
 - krajiny izolovaných kuželů a izolované kužele a kupy
 - krajiny skalních měst a skalní města (pískovcový ekofenomén)
 - význačné krajinné typy**
 - krasové krajiny (krasový ekofenomén) v Českém krasu
 - krajiny výrazných svahů a skal horských hřbetů (vrcholový ekofenomén)
 - **probíhá zde klimatická hranice mezi teplou oblastí na severu a chladnější oblastí na jihu**, tomu odpovídá i hranice rozšíření teplomilné vegetace
 - **výskyt řady unikátních objektů**: buližníkové útvary - kaňony a soutěsky, stratovulkány, jeskyně a travertiny v Českém krasu, polabské černavy, kamenná moře v Brdech, výskyt celé řady reliktních společenstev nebo jejich fragmentů (reliktní bory, z druhů pak např. devaterka poléhavá na Radouči u Mladé Boleslavi, sinokvět chrpovitý u Tišic, mařice pilovitá v polabských černavách) a endemitů (tučnice česká v Polabí, jeřáb krasový v Českém krasu ...). Některé druhy zde mají absolutní hranice svého rozšíření.
- **Poměrně hustá síť zvláště chráněných území (ZCHÚ)**: na území Středočeského kraje se nachází 6 chráněných krajinných oblastí (Blaník, Brdy, Český kras, Český ráj, Kokořínsko - Máchův kraj a Křivoklátsko), tj. 10,8 % rozlohy kraje. Odsouhlasen návrh na zřízení národního parku Křivoklátsko (není však jisté, zda se podaří prosadit). Celkem je v roce 2021 evidováno 307 maloplošných ZCHÚ, což představuje 1,56 % z celkové rozlohy kraje. V projednávání na Krajském úřadě Středočeského kraje jsou návrhy Plánů péče o MZCHÚ (celkem 12 lokalit). V procesu na vyhlášení je jedna lokalita.
- **Do Středočeského kraje zasahuje 5 ptačích oblastí** (z celkových 41 oblastí) a 174 evropsky významných lokalit (z celkového počtu 1113 lokalit) zařazených do Národního seznamu. Veškerá plocha navržených lokalit EVL ve Středočeském kraji zabírá 33.101 ha, tj. pouze 3,03 % rozlohy kraje. Počtem lokalit Národního seznamu jsou střední Čechy zcela v průměru, zatímco z hlediska celkové rozlohy středočeských EVL se zde vyskytuje výrazně menší rozloha než je republikový průměr (cca 10 %).
- **Řada lokalit je předmětem speciálního typu ochrany**: CHKO Křivoklátsko - biosférická rezervace UNESCO, CHKO Český ráj - geopark UNESCO, národní

geoparky, mokřady Pšovky a Liběchovky chráněné Ramsarskou úmluvou, botanicky významná území s mimořádně bohatou a hodnotnou flórou. Celkem je evidováno 429 lokalit na celkem 19.045 ha s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů s národním významem (jev č. 36). Jedná se o celkem o 80 taxonů (24 druhů živočichů a 56 druhů rostlinných).

- **Celkem je na území Středočeského kraje registrováno 19 přírodních parků**, ty spolu s CHKO vytvářejí síť velkoplošných území s krajinnou ochranou. Z pohledu zachovalosti kulturní krajiny je navržena celá řada dalších zajímavých lokalit k rozšíření či dovyhlášení jako přírodní park.
- **V rámci Středočeského kraje byly vyhlášeny krajinné památkové zóny:** Osovsko (okr. Beroun) a Žehušicko (okr. Kutná Hora), existuje dalších osm návrhů na vyhlášení krajinných památkových zón.
- **Krajinářsky a přírodovědecky jsou cenné bývalé vojenské prostory** (bývalý prostor Mladá, oblast Brd – od 1.1.2016 CHKO Brdy), jedná se o dlouhodobý potenciál ochrany přírody, ekostabilizující prvek vzhledem k okolním méně stabilním regionům.
- **Oblasti cenné se zachovalou typickou strukturou venkovských sídel** - CHKO Český ráj a Střední Pojizeří, CHKO Kokořínsko - Máchův kraj, Berounská vrchovina, Hořovicko, Sedlčansko, Voticko a Neveklovsko, Podblanicko, Hornosázavská pahorkatina.
- **Dokumenty koncepčního charakteru** - Krajský úřad má zpracovanou celou řadu dokumentů koncepčního charakteru, z nichž nejvýznamnější jsou: Koncepce ochrany přírody Středočeského kraje, Studie ÚSES Středočeského kraje, Studie vyhodnocení krajinného rázu, Studie Zelené pásy – systém ploch veřejně přístupné zeleně v zázemí Prahy.

SLABÉ STRÁNKY

- **Dosud systémově neúplná síť území ochrany přírody, zejména chráněných území, přírodních parků a prvků ÚSES**
- **Ničení unikátních biotopů** – soustava vysokých přehrad na Vltavě narušila říční ekofenomén, těžba vápenců a kameniva zničila pozoruhodné ekosystémy skalních stepí a jeskyní v Českém krasu, umělé ohrazení Labe spojené s likvidací mrtvých ramen a tůní změnilo vodní režim a ekosystémů na ně vázaných.
- **Změny v krajině s negativními vlivy na biotopy** - změna struktury vodního režimu v nivách, znečištění vodních toků, zarůstání hodnotných biotopů nelesní zelení, sukcese, eutrofizace, nevhodné zemědělské postupy, klimatické změny (sucho, povodně).
- **Ubývání či vymizení zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.** Populace řady z nejcennějších ZCHD druhů z areálů na území kraje mizí. Problematický je stav druhů vázaných na biotopy slanisek, slatinných luk, písčín a lemů, ohroženy jsou druhy biotopů teplomilných a suchomilných trávníků. Z hmyzu jsou nejvíce postiženou skupinou denní motýli. V případě živočichů je rychlý ústup všech druhů obojživelníků, z ptáků mizí zejména druhy otevřené polní krajiny.
- **Střední Čechy jsou nejvíce urbanizovaným a industrializovaným celkem České republiky, ve kterém člověk závažně zasáhl do krajiny** (urbánní znečištění, koncentrace dopravy a velkých komunikací, živelná výstavba průmyslových, logistických, obchodních a komerčních zón a obytných souborů ve volné krajině v okolí hlavního města).
- **Pokračující proces suburbanizace zvláště v příměstském pražském prostoru;** krajina je považována za zdroj, který je možné vyčerpat; dochází tak k nevratné spotřebě krajiny a přírody a místy i ke znehodnocení podmínek pro bydlení a další lidské aktivity.

- **Změna životního stylu vesnic**, mizí jejich tradiční venkovská podoba a začíná se podobat vilovým čtvrtím měst, **suburbánní krajiny generují vznik tzv. „nové přírody“**, která má s tradiční kulturní krajinou málo společného.
- **Masová pobytová rekreace bez odpovídající infrastruktury (zejména individuální pobytová**, především obrovská koncentrace chat v přírodně hodnotných územích představuje velký dopad na přírodu i krajinu. Ve Středočeském kraji a v Praze je největší podíl domácností v celém státě, které vlastní chatu. Jedná se zejména o oblasti údolí Sázavy a Vltavy, Český kras, niva Berounky, údolí Kačáku (Loděnice), Jevansko, Český ráj, Kersko.
- **Transformace chat v chatových osadách na zóny s významným zastoupením trvalého bydlení**, což má za následek tlaky na dobudování infrastruktury, a tím dochází i k tlaku na sousední pozemky.
- **Místy došlo k falzifikaci krajiny - např. golfová hřiště sice nehyzdí krajinu, ale jsou poměrně druhově chudá.** Rozšiřuje se problém se sportovními areály v krajině, motokrosem, golfovými hřišti v oblastech s významnými biotopy.
- **Absence cest a pěšin v krajině znamená podstatně sníženou prostupnost krajiny, využívání pěších cest pro tzv. koňskou turistiku.**
- **Antropogenní činnosti způsobují ve stále větší míře nepřírozené narušování druhového složení flóry a fauny** - likvidace druhů, zavlečení cizích druhů a jejich nebezpečné šíření (křídlatka japonská, netýkavka žlaznatá, celík kanadský, turan kanadský, peťour maloúborný; z dřevin pak javor jasanolistý, pajasan žláznatý, trnovník akát). Nejde jen o přímé ničení biotopů odtěžením, zástavbou, regulací vodních toků, ale i druhotné dopady činností, které v důsledku znečištění vod a ovzduší mohou působit i na velké vzdálenosti od zdroje.

PŘÍLEŽITOSTI

- **Vyhodnocení návrhů na nová zvláště chráněná území, přírodní parky a krajinné památkové zóny, nebo přehodnocení stupňů ochrany;** z větších území s výraznou koncentrací přírodních hodnot a charakteristickým krajinným rázem, která nejsou dosud chráněna. Průběžně provádět konsolidaci sítě MZCHÚ – zejména rušení území bez předmětů ochrany, s cílem maximalizovat péči o kvalitní a perspektivní ZCHÚ a EVL.
- **Zajištění ochrany a péče o přírodovědecky nebo esteticky významná území i mimo ZCHÚ** - podpora prezentace Středočeského kraje jako regionu se zachovalou přírodou, zvýšení mezinárodní prestiže přírody Středočeského kraje
- **Podporovat přípravu a realizaci záchranných programů / Programů péče pro kriticky a silně ohrožené druhy rostlin a živočichů.** Hlavní náplní programů péče jsou opatření směřující k zachování udržitelného výskytu druhů a zároveň zmírnění potenciálních konfliktů s činností člověka.
- **Metodicky podporovat veřejnou správu k registraci VKP a péči o ně, vytvořit jednotný registr registrovaných VKP.** Vhodnou ochranu menších přírodovědně či krajinářsky cenných lokalit mohou zajistit registrované VKP. Registrované VKP svým způsobem představují ryze lokální chráněná území, vhodně dotváří síť zvláště chráněných území, a jako takové mají svůj nezastupitelný význam v ochraně přírody a krajiny.
- **Zvýšení ekologické stability podporou funkčnosti ÚSES, tzn. vytvoření souvislé sítě ÚSES** - aktualizace, metodicky a graficky jednotný způsob vymezování, zprovoznění jednotného informačního systému ÚSES umožňující zpětnou kontrolu vymezení v rámci územních plánů.
- **Podpora začleňování mimolesní zeleně a přírodních biotopů do skladebných částí ÚSES**

- **Podpora zpracování Plánů ÚSES** na území jednotlivých ORP a kraje – postup dle Metodiky vymezení územního systému ekologické stability ÚSES z 04/2017. Respektovat Plány ÚSES při tvorbě a schvalování územního plánu vyššího územně správního celku a dalších územně plánovacích dokumentací.
- **Podpora ochrany krajinného rázu v oblastech, které jsou cílem turistického a cestovního ruchu; podpora měkké turistiky zaměřené na poznávání přírodních krás** (specifické oblasti určené pro rekreaci a rozvoj cestovního ruchu), podpora interpretace místního dědictví a krajiny. Existují rozsáhlé a přitom krajinářsky cenné oblasti bez zvláštní ochrany. Památková péče by se proto měla zaměřit právě na taková území.
- **Zvětšování členitosti úrovně terénu niv**, a tím podpora jejich příznivých účinků na povodně (včetně výsadeb porostů dřevin, hloubení retenčních sníženin, které se běžně uplatňují jako vodní a mokřadní biotopy, obnovy a tvorby postranních ramen a tůň), podpora tlumivých rozlivů povodní v nezastavěných nivách revitalizacemi technicky upravených koryt.
- **Podpora opatření ke zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody** na území Středočeského kraje - obnova vodního režimu krajiny a zvýšení retenční schopnosti krajiny. Podporovat vytváření a obnovu (i samovolnou) struktur zadržujících vodu v krajině (mokřady – lesní, polní, luční; rybníky, rozlivy, funkční nivy, přirozené toky), neumožňovat jejich narušení a odvodňování krajiny. Tato činnost by měla být soustavná a vyvíjena jak správci povodí, tak i jednotlivými úřady ve spolupráci s AOPK ČR.
- **Snížování bariérového efektu při budování nových komunikací.** U dálnic a silnic čtyřpruhového uspořádání a u železničních koridorů podpora budování technických objektů - podchodů (mostní objekty s dostatečnou šířkou i výškou) či nadchodů („zelené mosty“ - ekodukty, rovněž dostatečně široké - v místě silné migrace fauny); budování alternativních dopravních koridorů pro biotu i člověka - na přirozeném terénu.
- **Odstraňování starých zátěží vzniklých v důsledku těžby a stavební činnosti,** rekultivace a revitalizace devastovaných území; podporovat biologickou rekultivaci.
- **Podpora vzniku a rozšiřování "zelených prstenců" kolem měst, popř. "zelených klínů", které by přispěly ke zvýšení prostupnosti krajiny, zejména v prstenci vzdáleném cca 30-50 km od centra Prahy;** uplatňování prostupnosti krajiny jako podmínky při územním plánování a umisťování a rekonstrukci staveb (především liniových). Podporovat rozmanitou příměstskou krajinu jak z hlediska struktury druhů pozemků, tak z hlediska prostorové členitosti. Podkladem je Studie Zelené pásy - systém ploch veřejně přístupné zeleně v zázemí Prahy
- **Předcházení živelnému rozvoji území** - nejvýznamnějším nástrojem je územní plánování a krajinné plánování v rámci komplexních pozemkových úprav, (nedokončené nebo neschválené územní plány přispívají k devastaci a dezintegraci středočeské krajiny). Další urbanizace území se připouští až na základě vyčerpání zastavitelných ploch a prokázání potřeby vymezení nových zastavitelných ploch.
- **Implementace územních studií krajiny do územně plánovacích dokumentací** – - důsledně prosazovat ochranu krajiny s jejími přírodními a kulturními dominantami a tradiční strukturou při tvorbě a schvalování ÚPD. V územně plánovacích dokumentacích prosazovat přednostní využití současných zastavěných či zdevastovaných území oproti výstavbě v nezastavěném území.
- **Realizace zlepšujících krajinotvorných opatření a tlumení vlivu rušivých staveb na krajinný ráz.** U problematických staveb požadovat posuzování krajinného rázu

(dle §67 ZOPK) a zohledňovat při tom návrhy na ochranná opatření pro jednotlivé oblasti krajinného rázu ve studii Vyhodnocení krajinného rázu Středočeského kraje.

- **Obnova tradičního venkova, zejména zachování autonomie sídel.** V územním plánu nutno chránit **historické jádro obce**, tzn. **polohu významné zeleně ve veřejném prostoru, cenné a nezastavitelné plochy sadů** jako přechodový článek mezi vesnicí a krajinou nebo mezi historickým jádrem a novou výstavbou.
- **Tvorba nové (kvalitní) kulturní krajiny v příměstských oblastech (zejména okolo Prahy), je to příležitost ke zvýšení ekologické stability a zvýšení její pobytové hodnoty.**

HROZBY

- **Ohrožení navržených, dosud nevyhlášených lokalit s mimořádně hodnotnou a bohatou flórou či faunou**
- **Pokračující trend ubývání a mizení zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů,** není zajištěna dostatečná ochrana biotopů i jedinců zvláště chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů i mimo ZCHÚ, dochází k ohrožení biotopů v důsledku narůstajících negativních změn v krajině (úmyslné šíření nepůvodních druhů, šíření invazních druhů, změny krajinných struktur, zástavba, nevhodné zemědělské postupy)
- Z ložiskového hlediska představují Střední Čechy mimořádné území. Těžba nerostných surovin měla i má na přírodu dalekosáhlý dopad. **Pravděpodobně největší těžební problém současnosti představuje plánovaná velkoobjemová těžba říčních štěrkopísků a písků v pásu lokalit v nivě Labe.**
- **Střety dopravních staveb s ochranou přírody a krajiny** - zvýšení provozu, zvýšení dopravních exhalací (ovzduší, hluk) a ruderalizace přilehlých stanovišť - přenesení zátěže do volné krajiny
- **Zrychlený povrchový odtok v důsledku rozsáhlého zpevnění ploch, vznik lokálních přívalových odtoků; snížení retenčního potenciálu krajiny v důsledku vytváření nových liniových bariér**
- **Výrazné nároky na zábor ZPF a krajinného prostoru ve vazbě na hlavní město Prahu a větší města (dopravní stavby, výstavba průmyslových, logistických a obchodních zón, výstavba tzv. suburbii, těžba), rozvoj zástavby na „zelené louce“ (greenfields)**
- **Ubývání krajinného prostoru je rychlé, a pokud růst zastavěného území bude pokračovat stejným tempem další desetiletí, reálně hrozí přeměna suburbánního území na nepravidelně homogenizovanou plochu tzv. „sídelní kaše“; hrozí srůstání a propojování jednotlivých sídel do „nekonečné“ pásové a kobercové zástavby zejména podél komunikací a ve vazbě na hlavní město Prahu a větší města; hrozí vytvoření tzv. „nové přírody“, která má s tradiční přírodní krajinou málo společného**
- **Fragmentace krajiny v důsledku zahušťování dopravní a technické infrastruktury - vliv na faunu, flóru a ekosystémy; omezení migrační schopnosti živočichů (zejména velkých savců) a snižování prostupnosti krajiny**
- **Velkým návazným problémem je doprovodná infrastruktura, která dále zabírá a fragmentuje krajinu i sídla.** Jedná se zejména o parkoviště, čerpací stanice a doprovodné stavby, velkým nebezpečím pro krajinu jsou rozsáhle zaváděné protihlukové stěny.
- **Ztráta či poničení krajinného rázu výraznými technickými zásahy do volné krajiny** - narůstání estetického znečišťování krajiny (dálnice a komunikace vč. velkoplošných poutačů, stožáry mobilních operátorů, nové trasy VVN, velkoplošné rozvojové lokality, plochy fotovoltaických elektráren ...) tzn. možný střet s ochranou

přírody, ztráta biodiverzity, zásah i do stávajících sídel a infrastruktury, včetně světelného znečištění.

- **Změna klimatu – pravděpodobně spojená se změnou distribuce srážek (více přívalem dešťů, delší období sucha) a častějšími a významnějšími teplotními extrémy; otázkou je, zda budou v této situaci dostatečné zdroje vody;** to vše spolu s dalšími antropogenními faktory (jako znečištění ovzduší, fragmentace krajiny-...) bude zvyšovat již stávající tlak na změnu přírodních biotopů; výše naznačené změny se dotknou také zemědělství
- **Ropný zlom (energetická krize) – ve smyslu rozšíření těžby energetických surovin**

Poznámka:

Unikátní typy

výrazná údolí (říční ekofenomén) - hluboce zaříznutá údolí větších vodních toků, především Vltavy, Berounky a Sázavy; erozí vytvořené krajinné partie mají v rámci českých zemí jedinečný charakter, podmiňují bohatství i rozmanitost živé přírody. Přímo středoevropskou raritou je kaňon Vltavy,

širší říční nivy - široce rozevřené údolí Labe s plochou stupňovinou říčních teras na křídovém podloží se zbytky slepých ramen původních labských meandrů a výraznými svědeckými tabulovými vrchy (Semická a Přerovská hůra, Turbovický a Cecemínský hřbet). Zvláštností Polabí jsou půdy slatin - tzv. černavy (Polabská černava, Všetatská černava, Hrabanovská černava) a váte píský,

rozřezané tabule - opuková stolová vrchovina Džbán, část Jizerské tabule - plošina na vápnatých pískovcích s pokryvy spraší se zaříznutými suchými údolími,

krajiny izolovaných kuželů a izolované kužele a kupy - převážně sopečného původu (Vrch Káčov, Vrch Baba u Kosmonos, Vinařická hora u Kladna, Slánská hora, kutnohorské vrchy)

krajiny skalních měst a skalní města (pískovcový ekofenomén) v Polomených horách nebo v Českém ráji. Oblast Polomených hor je tvořena kvádrovými pískovci, prostoupená sítí většinou suchých soutěsek, tzv. dolů. Oblast Českého ráje tvořena vysokými pískovcovými stěnami, stolovými vrchy a okrajovými skalními městy

Význačné krajinné typy

krasové krajiny (krasový ekofenomén) v Českém krasu - jedinečné území z hlediska světové geologie, největší vápencové území v Čechách, četné krasové jevy - hluboká údolí charakteru krasových roklí (údolí Berounky, Kačáku, Bubovického, Karlického a Radotínského potoka), jeskyně a jeskynní systémy (např. Koněpruské jeskyně, Barrandova jeskyně), krasové vývěry - vyvěračky s tvorbou pěnovců,

krajiny výrazných svahů a skal horských hřbetů (vrcholový ekofenomén) - rozvinutý zejména na Křivoklátsku a ve vrcholových partiích Brd. Vrcholový fenomén se projevuje otevřeným bezlesím na temenech některých vrcholů (tzv. pleše) s xerothermní vegetací, ve vrcholových porostech vystupují často menší izolované skály, skalní hradby, mrazové sruby se sutěmi na úpatí s ostrovy horské vegetace a květeny.

4.7 Vodní režim

SILNÉ STRÁNKY

- **Příznivý roční úhrn srážek** na většině území kraje.
- **Výskyt husté sítě vodních toků**, z nichž 94 je významných.
- **Výrovnané odtokové poměry** na hlavních vodních tocích.
- **Využitelnost vodních toků pro energetiku, průmyslové odběry a závlahy.**
- **Využitelnost vodních toků pro vodní dopravu a rekreační plavbu.**
- **Existence řady vodních nádrží** včetně vodárenských a rekreačních.
- **Výskyt významných zdrojů podzemní vody a přírodních léčivých zdrojů.**
- **Existence CHOPAV** (chráněných oblastí přirozené akumulace vod).

SLABÉ STRÁNKY

- **Výskyt letních regionálních dešťů** zasahujících velká území i krátkodobých **lokální přivalových srážek**.
- **Poměrně významný plošný rozsah záplavových území** především v Polabí.
- **Existence 16 oblastí s významným povodňovým rizikem.**
- **Omezení pro výstavbu** v záplavových územích, zejména v aktivních zónách a oblastech s povodňovým nebezpečím.
- **Malá možnost ovlivnění průběhu povodní**, Vltavská kaskáda plní protipovodňovou funkci jen omezeně.
- **Přetrvávání znečištění povrchových vod i podzemních vod** z mělkých horizontů.

PŘÍLEŽITOSTI

- **Omezit povodňové riziko** vymístěním ohrožených objektů z rizikových oblastí.
- **Zvýšit protipovodňovou ochranu** sídel realizací technických opatření.
- **Zlepšit čistotu vod** redukcí bodových a plošných zdrojů znečištění.
- **Zlepšit hydromorfologické parametry vodních útvarů** renaturací a revitalizací vodních toků a niv.
- **Podporovat retenci a omezení povrchového odtoku** v krajině i v zastavěném území.
- **Zajistit územní ochranu LAPV** (lokalit pro akumulaci povrchových vod).

HROZBY

- **Nepříznivé účinky rozsáhlých povodní z regionálních dešťů.**
- **Nepříznivé účinky lokálních povodní z přivalových dešťů.**
- **Nepříznivé účinky ledových povodní** většinou při nízkých průtocích.
- **Omezení vodní dopravy** při vyhlášení 2. a 3. stupně povodňové aktivity.
- **Nepříznivé účinky sucha** na vodní zdroje, ekosystémy a krajinu.

4.8 Horninové prostředí

SILNÉ STRÁNKY

- Existence **významných zdrojů stavebních surovin** pro region NUTS II
- **Významná produkční oblast vysokoprocenních a ostatních vápenců pro ČR** v Českém krasu
- **Krátké přepravní vzdálenosti stavebních surovin na místo spotřeby** díky a) hustotě těžeben, b) husté silniční síti
- **Pestrost geologické stavby, která je podkladem pro členitost reliéfu, biodiverzitu, zdroje nerostných surovin a atraktivitu území pro turismus.** Na relativně malém území se nachází velké množství rozdílných geologických prostředí
- Místa hornické tradice (především **Kutná Hora a Příbram**) jako atraktivní turistické cíle

SLABÉ STRÁNKY

- Při přepočtu na jednotku plochy činí objem těžby vápenců v CHKO Český kras cca 28 kt/km², přičemž za kritické se považuje zatížení přesahující hodnotu 10 kt/km². Jedná se o řádově **vyšší zatížení území těžbou než v ostatních CHKO v ČR**
- **Území s vysokou koncentrací rizik pramenících z ukončené těžby nerostných surovin** v rámci kraje v oblasti ukončené intenzivní těžby uranu a polymetalických rud na Příbramsku a ukončené těžby černého uhlí na Kladensku:
 - Existence nestabilizovaných, plošně rozsáhlých pozůstatků **po hlubinném dobývání uranu na Příbramsku** (haldy, důlní areály, poddolované plochy) v kombinaci s lokálními riziky zvýšené radioaktivity horninového prostředí a kontaminace prostředí a kontaminace podzemních i povrchových vod výrazně omezuje přirozené funkce území a snižuje jeho přírodní i kulturní hodnotu
 - Vysoká koncentrace plošně rozsáhlých pozůstatků **po hlubinné těžbě černého uhlí na Kladensku** (haldy, důlní areály, poddolované a kontaminované plochy), narušení funkčních vazeb území, režimu podzemních vod, ekologických a estetických funkcí krajiny
 - Kontaminace horninového prostředí a podzemních vod v souvislosti s dřívější hlubinnou těžbou polymetalických rud na Kutnohorsku
- **Silné zatížení území soutoku Labe a Vltavy těžbou štěrkopísků**

PŘÍLEŽITOSTI

- **Nadregionálně významný surovinový potenciál štěrkopísků** (z hlediska ekonomického)
- **Energetický potenciál ložiska černého uhlí Slaný** - celkem 360 mil. t uhlí (z toho odhadem 200-100 mil. t vytěžitelného uhlí), zásoby jsou dosud vedeny jako nebilanční
- **V oblasti potenciální těžby černého uhlí Mělník-Benátky n. J.** je z celkového množství zásob v hlavní mělnické sloji skoro 900 mil. t (76%)
- Jednou z možností budoucího využití ložisek černého uhlí je technologie podzemního zplyňování uhlí. Tato alternativa není zatím dostatečně prozkoumána včetně rizik, která by s ní byla spojena. Existuje zde zájem investorů, který však naráží na závažné střety zájmů. Reálnost těchto záměrů lze v současné době a za současného stavu poznání jen velmi obtížně odhadovat
- **Využití geologické pestrosti území pro geoturistiku**
- **Využití ploch po těžbě:** k rekreaci nebo zvýšení ploch lesa nebo (obecně) posílení ochrannářského a přírodovědného významu území (potažmo ekologické stability)

- V případě těžby ložisek štěrkopísků na méně kvalitních zemědělských půdách a zároveň nad hladinou podzemní vody existuje příležitost pro zvýšení podílu lesů na dotčených územích díky lesnické rekultivaci
- Potenciál pro budování naučných stezek na území s ukončenou těžbou (např. geoparky)
- **Využití odpadů po těžbě:** odvaly hlušiny lze v některých případech využít jako zdroj stavebních surovin, případně i jiných užitkových složek

HROZBY

- **Ohrožení Českého krasu jakožto rekreační oblasti pro pražskou aglomeraci těžbou vápenců**
- **Nízká pozornost věnovaná komplexním sanacím a rekultivacím** s cílem jejich optimálního zpětného začlenění do krajinného rázu a obnovy základních funkcí území **může vyústit ve vznik bezcenných ploch s charakterem brownfields**
- **Riziko šíření invazivních rostlin** na nesprávně ošetřovaných plochách v průběhu těžby i po těžbě
- **Zábor kvalitních zemědělských půd** zejména v souvislosti s těžbou štěrkopísků
- Příliš rychlé vytěžení surovin na export, **neoponechání rezervy pro budoucí generace**
- **Využívání vytěžených prostor k ukládání „inertního odpadu“ – riziko kontaminace podzemních vod**
- Tvorba rozsáhlých vodních ploch – **proměna krajiny v okolí řek na krajinu jezerní a nárůst neřízené rekreace a s tím související negativní průvodní jevy**
- **Nenaplnění proklamovaného přístupu k řízení těžby a spotřeby surovin v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje**
- **Ohrožení zdrojů podzemní vody a další rizika spojená s eventuálním budoucím využíváním zásob černého uhlí technologií podzemního zplyňování**
- **Tlak investorů na otevření velkoobjemových/nízkoobsahových ložisek zlata s využitím rizikových technologií zpracování rud**

4.9 Kvalita životního prostředí

SILNÉ STRÁNKY

- **Významně poklesly emise z velkých stacionárních zdrojů**
- **V oblasti emisí se příznivě projevuje obměna vozového parku.** Nová vozidla, splňující normy EURO 3 a EURO 4 emitují 10-15krát méně emisí uhlovodíků a oxidu uhelnatého než starší vozidla nesplňující normy EURO. V případě oxidů dusíku je situace podobná u vozidel se zážehovými motory, zatímco dieselová vozidla by měla snížit emise NO_x až od normy EURO 4
- **Postupný rozvoj systémů minimalizace vzniku odpadů, třídění odpadů a v rámci recyklace materiálové nebo alespoň energetické využití odpadů**
- **Rozvinutý systém centrálního zásobování teplem,** který je z hlediska životního prostředí vhodnější než lokální vytápění, a plynofikace
- **Pokračující nárůst počtu obyvatel napojených na veřejné kanalizace a počtu obyvatel zásobovaných z veřejných vodovodů, výstavba nových ČOV**
- **Významné omezení emisí do vodního prostředí z bodových zdrojů znečištění, splaškových a průmyslových odpadních vod a snížení emisí z plošných zdrojů zejména omezením aplikace hnojiv a pesticidů**
- **Postupné zavádění metod správné praxe při nakládání s chemickými látkami a přípravky,** včetně zapojování následných kontrolních mechanismů

SLABÉ STRÁNKY

- Podíl bilancovaných emisí znečišťujících látek ze stacionárních i mobilních zdrojů je z celorepublikového pohledu velmi významný - v absolutní výši emisí celkově na prvním místě v ČR
- **Vysoké koncentrace troposférického ozonu v ovzduší** s negativním vlivem na zdraví lidí i na vegetaci a ekosystémy
- Doprava v kraji má největší podíl na celkových emisích CO₂, NO_x a PM z dopravy v ČR ze všech krajů
- **Zvýšená hustota individuálních rekreačních zařízení bez potřebné infrastruktury** v některých oblastech
- **Pomalé tempo řešení starých ekologických zátěží** (zdevastovaná a znečištěná území a skládky s neřízeným procesem)
- **Vysoké měrné emise jednoho z hlavních skleníkových plynů – oxidu uhličitého**
- **Vysoké měrné emise oxidu siřičitého a oxidů dusíku (na HDP)**
- **Lokální imisní zátěž oxidem dusičitým, suspendovanými částicemi frakce PM10, polycyklickými aromatickými uhlovodíky (PAU) a těžkými kovy a plošná imisní zátěž přízemním ozónem,** zejména z automobilové dopravy
- **Většina vodních toků stále zůstává znečištěná (III. třída) nebo i silně znečištěná (IV. třída). Značná část významných vodních toků vykazuje zvýšené koncentrace specifických škodlivin anebo je mikrobiálně znečištěna a významně technicky upravena (regulace, kanalizace, napřimování apod.)**
- **Jakost povrchových a podzemních vod je ovlivňována plošnými zdroji znečištění,** zejména nadměrným vyplavováním živin z půdního prostředí v důsledku zemědělské velkovýroby; značný podíl zemědělské půdy je zahrnut do „zranitelných oblastí“.
- **Značný podíl vodních nádrží (včetně rybníků) trpí eutrofizací,** jejímž důsledkem je významný sezónní rozvoj toxických řas a sinic, většina stojatých vod je mikrobiálně znečištěna a není vhodná ke koupání.

- **Středočeský kraj je krajem s druhým nejnižším podílem obyvatel napojených na kanalizaci**
- **Přetrvávající kontaminace půdy a horninového prostředí v některých městských aglomeracích;** existence už jednou využívaných a zdevastovaných ploch a objektů (brownfields) a jejich nedostatečná regenerace a opětovné využívání; nedostatečná evidence a sanace kontaminovaných ploch; **výstavba areálů tzv. na zelené louce,** namísto využití stávajících průmyslových areálů pro nové technologie
- **Skládkování je stále nejrozšířenějším způsobem odstraňování komunálních odpadů.** Nedostatečně se uplatňují systémy minimalizace, separace a následného materiálového využití odpadů
- V roce 2019 se Středočeský kraj v produkci odpadů řadil na 1. místo mezi kraji ČR.
- **Stále se vyskytuje vysoký počet ekologických havárií, požárů a úniků nebezpečných látek a nově hrozba terorismu s potenciálními významnými dopady i na životní prostředí a přírodní zdroje** (zvláště zdroje pitné vody)
- Značné každoroční zábory ZPF, zejm. orné půdy; nízký podíl ekologického zemědělství
- Stále vysoká a nadále vzrůstající hluková zátěž obyvatel (zejm. z automobilové a železniční dopravy), velmi nízký počet realizovaných protihlukových opatření

PŘÍLEŽITOSTI

- Využívání **technologií s nízkou produkcí emisí při obnově zdrojů** vytápění (tepelná čerpadla, vysoce účinné spalování dřeva a biomasy, plynofikace)
- **Maximální míra třídění při likvidaci odpadů, povinnost biologicky rozložitelný odpad likvidovat v místě** (kompostování)
- **Využití technických možností snížení emisí a dalších dopadů na životní prostředí** v rámci integrovaného povolování (IPPC)
- **Existující významný potenciál pro další pokles emisí oxidu uhličitého**
- **Další mírný pokles emisí znečišťujících látek do ovzduší ze stacionárních zdrojů** (vlivem nových požadavků na provoz zdrojů)
- **Mírný pokles emisí znečišťujících látek do ovzduší z mobilních zdrojů v absolutních hodnotách a výrazný pokles v měrných hodnotách ve vztahu k výkonům** (bude-li tak jako dosud probíhat obměna vozového parku rychleji než nárůst dopravních výkonů a zlepší-li se čištění komunikací)
- **Další výrazný pokles znečišťování vod z bodových i plošných zdrojů** (v souvislosti s další výstavbou kanalizací, čistíren odpadních vod se III. stupněm čištění, zaváděním nových technologií a realizací opatření v zemědělství)
- **Postupná a účinná sanace a rekultivace starých ekologických zátěží a následné využití těchto území**
- **Postupné snižování množství odpadů z obalů a povinné snižování podílu biologicky rozložitelného odpadu ukládaného na skládky**
- **Realizace kvalitního krajského integrovaného systému nakládání s odpady (dle POH 2016 – 2025 by měl spočívat ve vybudování spalovny všech směsných komunálních odpadů produkovaných na území Středočeského kraje v rámci Elektrárny Mělník, na ni by měl navazovat systém překládacích stanic)**
- **Pokles hlukové zátěže vlivem obměny vozového parku, nových technických požadavků na výrobky a realizace pasivních opatření u dopravní infrastruktury; pozitivní vliv na dělbu přepravní práce by měla mít rekonstrukce železničních mezinárodních koridorů spolu se zefektivněním navazujících linek příměstské železnice,** neboť zvýšení atraktivity železniční dopravy by mohlo snížit poptávku po automobilové dopravě; zvýšení atraktivity je rovněž možno dosáhnout úpravou tarifů a novými komfortnějšími vlakovými soupravami

- **V rámci rekonstrukcí hlavních komunikací bude částečně řešena hluková zátěž z dopravy, a to i včetně obchvatů a přeložek silnic I. a II. třídy**
- Aplikace doporučení plynoucích z akčních hlukových plánů navazujících na Strategické hlukové mapy (urbanisticko – architektonická opatření, urbanisticko – dopravní opatření a dopravně – organizační opatření)
- Řešení kritických míst, tzv. „hot spots“, kde dochází k překračování požadovaných hodnot v některém ze zvolených hlukových ukazatelů ve vztahu k počtu zasažených obyvatel, jsou vymezeny v Akčním plánu pro hlavní pozemní komunikace Oblast I. – Středočeský kraj a v Akčním plánu pro hlavní pozemní komunikace ve vlastnictví státu (3. kolo, 2019, Středočeský kraj aglomerace Praha)
- **Podpora městské a místní hromadné dopravy a místní a regionální železniční osobní dopravy jako sociálně vhodné a environmentálně šetrné a celostátní a mezinárodní nákladní železniční a kombinované dopravy jako environmentálně šetrné a ekonomicky výhodné, dále pak podpora cyklistické dopravy v rámci rozvoje ekologických forem cestovního ruchu**
- **Využití pěší a cyklistické dopravy pro dopravu do zaměstnání na kratší vzdálenosti případně k dopravě ke kolejovým systémům (za předpokladu vybudování potřebné infrastruktury)**
- **Snížení záborů ZPF (zejm. I. a II. třídy ochrany), zvýšení podílu PUPFL**
- **Zavedení „nízkoemisních zón“**

HROZBY

- **Nedostatečná podpora veřejné dopravy**
- **Setrvalý pokles podílu hromadné městské dopravy a železniční dopravy vůči dopravě automobilové**
- **Zastavování území podél nových komunikací, vč. obchvatů objekty pro bydlení – nové zatížení obyvatelstva zejm. hlukem (zóny okolo komunikací by měly být pro bydlení nepřipustné)**
- **Nárůst automobilové dopravy v souvislosti s dopravou do/z hlavního města Prahy, jehož dopravní atraktivita neustále roste (z důvodu atraktivních pracovních příležitostí, nákupních center, volného času, kulturních a historických památek, apod.).**
- **Zavádění mýtného na dálnicích rychlostních komunikacích a silnicích 1. třídy může mít negativní dopad na kvalitu ovzduší a hlučnost podél komunikací, neboť existuje hrozba přesunu části nákladní dopravy na silnice nižších tříd, které nejsou prozatím zpoplatněny.**
- **Zhoršování akustické situace v centrech obcí v okolí silnic I. a II. třídy zejména při růstu intenzity tranzitní dopravy a nerealizaci protihlukových opatření**
- **Záměr rozšířit infrastrukturu stávajícího letiště Vodochody tak, aby odpovídala současným požadavkům pro civilní mezinárodní leteckou dopravu a aby bylo možné letiště Vodochody i nadále využívat jako letiště s mezinárodním provozem, může významně ovlivnit hlukovou zátěž (letecký provoz a vyvolaná doprava)**
- **Snaha i menších obcí umístit na svém území průmyslovou zónu, přesto, že obce nemají dobré dopravní napojení**
- **Riziko kontaminace vody, půdy a horninového prostředí na území vojenských újezdů v souvislosti s aktivitami Armády České republiky**
- **Navyšování procentuálního podílu plochy kraje, kde dochází k překračování imisních limitů pro ochranu zdraví lidí**
- **Pokračování trendu nárůstu automobilové dopravy s negativním vlivem na celkovou kvalitu prostředí nárůst intenzit silniční dopravy (což ovlivňuje mimo jiné suburbanizace)**
- **Nárůst nebo i udržení vysoké hladiny emisí oxidu uhličitého**

- **Nízký potenciál pro snížení celkových emisí oxidů dusíku**
- **Omezené možnosti snížení nadlimitní imisní zátěže oxidem dusičitým, suspendovanými částicemi velikostní frakce PM₁₀, polycyklickými aromatickými uhlovodíky (PAH) a troposférickým ozónem** v důsledku automobilové dopravy
- **Potenciální riziko kontaminace vod a půdy** z uzavřených nedostatečně zabezpečených skládek odpadů a z některých průmyslových objektů
- **Zvyšování množství netříděného odpadu, především komunálního**
- Nedodržování režimu zranitelné oblasti dle NV č. 262/2012 Sb.
- Pokračování v nadměrném čerpání podzemní vod v oblasti Řepínského dolu, Zahájí a Mělnické Vrutice, jež je zdrojovou oblastí pro skupinový vodovod Kladno – Slaný – Kralupy Mělník
- Orientace v oblasti nakládání s odpady pouze na uvažovanou spalovnu v Elektrárně Mělník, na úkor ostatních moderních způsobů nakládání s odpady
- Vysoký podíl biologicky rozložitelného komunálního odpadu stále končícího na skládkách
- Pokračující vysoké zábory ZPF, odlesňování

4.10 Zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa

SILNÉ STRÁNKY

- **Půdní fond je nedílnou součástí posuzovaného území, proto jeho ekonomický potenciál (zemědělská produkce, produkce dřeva) lze považovat za nezcizitelný.** Jejich benefity (pracovní příležitosti, finanční efekt apod.) by měly být zhodnoceny především uvnitř posuzovaného území.
- Zemědělská půda se podílí v roce 2020 60,2% na celkové výměře Středočeského kraje. Kolem 60 procent má podíl zemědělské půdy ještě v dalších čtyř krajích (Vysočina, Pardubický, Jihomoravský a Královéhradecký). **Vysoký podíl zemědělské půdy signalizuje vysoký potenciál kraje pro zemědělské hospodaření.**
- **Podíl vodních ploch a vodotečí, zastavěných a ostatních ploch ve Středočeském kraji oscilují kolem celorepublikového průměru. Tato skutečnost signalizuje o uvedených oblastech, že v nadregionálním měřítku nenastávají extrémní situace** (výrazný deficit vodních ploch, neúměrný podíl zastavěných a ostatních ploch se svými negativními dopady na mimoprodukční funkce krajiny).
- **Těsně za Jihomoravským krajem má Středočeský kraj v roce 2020 druhé nejvyšší procento zornění 82,1%. O 12,3% překračují celorepublikový průměr. Tato skutečnost signalizuje intenzivní zemědělské využití půdního fondu, což lze považovat za silnou stránku hospodářského pilíře.**
- Středočeský kraj patří mezi tři kraje, ve kterých se pěstuje **chmel** a čtyři kraje kde se pěstuje **vinná réva**. Tato skutečnost dokládá pestré přírodní podmínky. **Různorodost podmínek prostředí** dokresluje i **třetí nejvyšší podíl ovocných sadů.**
- **V důsledku převažujících příznivých přírodních podmínek má zemědělská půda ve Středočeském kraji vysokou kvalitu a v celorepublikovém měřítku zásadní potenciál pro zemědělskou produkci v ČR, což dokládají údaje ze statistické ročenky.**
- **Pestré přírodní podmínky na území Středočeského kraje, dokládá 7 přírodních lesních oblastí (PLO) z celkových 41 PLO vymezených v ČR.**

- Z výsledků inventarizací lesů a zjišťování stavu lesa při obnovách lesních hospodářských plánů vyplývá, že **podíl listnatých dřevin v lesních porostech se v druhé polovině 20. století zvýšil a to téměř na dvojnásobek**. V současné době tvoří nad 25 % celkové rozlohy lesů. Zvyšování podílu listnatých dřevin lze považovat z ekologických hledisek za příznivý trend.

SLABÉ STRÁNKY

- Poloha hlavního města Prahy v těžišti kraje vyvolává **soustavné požadavky na nezemědělské využití ZPF**, čímž se mimo jiné snižuje možnost jeho produkčního využití a snižuje spektrum jeho mimoprodukčních funkcí.
- **Podíl lesů je nejnížší ze všech krajů** (bez Prahy) a výrazně podkračuje celorepublikový průměr. Lesy **nejsou na území kraje rozmístěny rovnoměrně**. (Lesy ve Středočeském kraji zaujímají v průměru 27,5 % z celkové plochy kraje, tj. o 6,4 % méně ve srovnání s průměrnou lesnatostí ČR 33,9 %).
- Spolu s Jihomoravským krajem má Středočeský kraj **nejvyšší procento zornění 82,8%**. O 12,3 % překračují celorepublikový průměr. **Z hlediska ochrany přírody a krajiny lze tuto skutečnost považovat za slabou stránku až riziko**. Orná půda snižuje ekologickou stabilitu zemědělské krajiny, která se významně podílí na výměře kraje.
- Středočeský kraj má v mezikrajském srovnání **druhý nejnížší podíl trvalých travních porostů ze zemědělské půdy (11,4 %)**. S ohledem na pestrou škálu mimoprodukčních funkcí ZPF Středočeského kraje (rekreační, vodohospodářské, potřeby obecné ochrany přírody a krajiny apod.) a vysokou erozivní ohroženost ZPF je tento indikátor nízký (průměr za ČR 24,4%).
- Na území kraje **převládají porosty druhově nevhodné a kulturní lesy se změněnou druhovou skladbou**, což se projevilo i v **zasazení středočeských lesů kůrovcem** (například Brdské lesy).
- Na území kraje existují segmenty zemědělské krajiny, jejichž **ohrožení větrnou erozí** má až „regionální rozměr“.

PŘÍLEŽITOSTI

- **Existenci chmelařských a vinařských oblastí je nutné považovat za potenciál a příležitost využít specifické přírodní podmínky**. Tato potenciální výhoda by se rozvojem sídelní struktury neměla snižovat, i když v současné době, zejména chmel, se v celosvětovém měřítku obtížně prosazuje na trhu komodit.
- Mezi nejdůležitější mimoprodukční funkce **patří lesy s funkcemi vodohospodářskými, zdravotně hygienickými a s funkcí ochrany přírody**. Na území Středočeského kraje jsou zastoupeny lesy se všemi výše uvedenými funkcemi:
 - vodohospodářská – PHO I. stupně (0,6%),
 - ochranné pásmo léčivých a minerálních vod (1,7%),
 - zdravotně hygienická – rekreační příměstské, lázeňské (1,9%)
 - s funkcí ochrany přírody – chráněných krajinných oblastí a maloplošných ZCHÚ (5,6%).
- V letech 2003 -2005 byl zpracován výzkumný projekt VaV – „Problematika péče o lesy v okolí hl. m. Prahy s ohledem na formy jejich funkčního využívání rekatégorizace příměstských a rekreačních lesů“. Byla stanovena potřeba výměry plochy lesů o ploše 14 265 ha a následně probíhalo jejich vymezení dle jednotlivých charakteristik (přírodních a legislativních). S ohledem na zaměření projektu a vymezení území byly vybrány následující formy cestovního ruchu, které mají výrazný vliv na lesní ekosystémy:
 - cestovní ruch zaměřený na různé druhy turistiky (pěší, cyklistická, vodní),

- rekreační (a volnočasový) cestovní ruch
- venkovský cestovní ruch a ekoagroturistika (vč. hipoturistiky)
- cestovní ruch orientovaný na sportovní vyžití (např. golfová turistika)

Využití v praxi uplatnitelných výsledků VaV lze považovat za příležitost.

HROZBY

- **Původní intenzivně využívaná zemědělská krajina získává ve velké míře (zejména v návaznosti na Prahu) suburbánní charakter.** Tento trend je hrozbou.
- Pouze 2,7 % lesů ve Středočeském kraji má zastoupení přirozené skladbě blízké. Tento stav je výrazně nepříznivý a má rozhodující dopad na stav ekologické stability lesních ekosystémů. **Pokud se nezrychlí trend zlepšování skladby porostů, lze tuto skutečnost považovat za hrozbu.**
- Během posledních deseti let došlo na území Středočeského kraje k výrazné změně podílu jednotlivých kategorií lesů. Poklesla rozloha lesů zvláštního určení a naopak došlo k nárůstu plochy lesů hospodářských. **Pokud by docházelo na základě ekonomických požadavků k nárůstu plochy lesů hospodářských na úkor mimoprodukčních funkcí lesa, bylo by možné tuto skutečnost považovat za hrozbu.**
- Energetická krize **povede ke zvýšení podílu pěstování energetických plodin (především rychle rostoucích dřevin) a k vyjímání půdy ze ZPF. Zmenší se produkce potravin.**
- **Rozšiřování napadení lesů kůrovcem, nezvládnutí opatření v lesích a následné odlesnění.**

4.11 Občanská vybavenost

SILNÉ STRÁNKY

- **Zcela výjimečná je situace kraje z hlediska využívání občanské vybavenosti, protože obyvatelstvo využívá kromě vybavenosti na území kraje také vybavenost hlavního města Prahy** (některá krajská zařízení jsou na pražském území), a to zejména vybavenost vyšší, což výrazně zlepšuje celkovou situaci.
- **Velmi dobrá vybavenost významných center** - Kladna, Ml. Boleslavi a Kolína
- Základní vybaveností (zejména školství, zdravotnictví a sociální péče) je standardně pokryto území celého kraje (lokálně však existují problémy zejména ve sféře školství).
- **Ve vybraných střediscích je vyšší vybavenost na dobré úrovni** (většina bývalých okresních měst, ale i řada dalších měst, například Slaný, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, Vlašim, Poděbrady, Čáslav).
- **Stálé divadelní scény jsou v Kladně, Mladé Boleslavi a Příbrami;** tato města mají i souhrnně nejvyšší rozsah zařízení kultury.
- **V příměstském území vznikla celá řada obchodních a zábavních center,** což lze hodnotit z hlediska uspokojování vybraných potřeb obyvatelstva jako pozitivní (negativní vliv na krajinu viz jiné SWOT a negativní vliv na místní obchodní síť viz jiné odstavce) například Čestlice, Tuchoměřice.

SLABÉ STRÁNKY

- **V překotně se rozvíjejícím příměstském území Prahy zaostává základní i vyšší vybavenost** za rozvojem obytné funkce, její dodatečné doplňování může být problematické (jedním z negativních faktorů je i to, že se noví obyvatelé nehlásí k trvalému pobytu).
- **Vybavenost řady malých rozvíjejících se měst a obcí v tomto území neodpovídá poměrně vysokému počtu jejich obyvatel,** který v několika případech již překročil hodnotu 5000 obyvatel (týká se zejména škol v příměstském území Prahy - okresy Praha-východ, Praha-západ - kde došlo k výraznému nárůstu počtu obyvatel).
- **I některá další střediska ležící mimo výše uvedené území nemají dostatečnou občanskou vybavenost na úrovni odpovídající jejich významu;** to je podstatné zejména u středisek v „odlehlejších“ oblastech, která by měla být svébytná.

PŘÍLEŽITOSTI

- **Posílení svébytnosti a soběstačnosti**
- **Zmenšení závislosti na hlavním městě**
- **Dovybavení obcí (včetně tzv. „satelitů“) a zejména místních středisek v příměstském prostoru**
- **Rozvoj středisek v odlehlých prostorech,** doplnění vyšší vybavenosti v rozvíjejících se centrech (např. Kolín, Kutná Hora)
- **Omezení či zastavení nové výstavby komerčních center, jejich transformace na plnohodnotná centra vybavenosti (tedy změna kvality nikoli další kvantitativní růst)**
- **Při uplatnění výše uvedených příležitostí - zmenšení nároků na dopravu**
- **Zlepšení dostupnosti center včetně hromadné dopravy** (řešení příměstské dopravy ve stávajících i nových trasách, integrované systémy)

HROZBY

- **Zvýšení závislosti na hlavním městě** – v důsledku nesoběstačnosti sídel s nevyhovující vybaveností
- **Nevyhovující hromadná doprava** – zejména kolejová do vybraných oblastí
- **Zvýšení nároků na dopravu, zejména automobilovou** – opět v důsledku neřešení hromadné dopravy a špatné vybavenosti sídel
- **Pokud se budou stavět další komerční zóny** bez koncepce urbanizace příměstských prostorů, znehodnotí příměstskou krajinu a přetíží ji dopravou.
- **Zanikání místní obchodní sítě** v důsledku nekonkurenceschopnosti s velkými nákupními centry v příměstských prostorech.
- **Pokud zůstanou nevybavená místní střediska v příměstském prostoru Prahy**, bude narůstat dojíždka do hl. města Prahy.
- **Pokles atraktivitu středisek s nevyhovující vybaveností**

Komentář ke SWOT analýze:

Stále zaostávající je úroveň sociální infrastruktury v okrese Praha-západ (SO ORP Černošice). Toto území postrádá významnější centra městského založení. Sídelní struktura i z tohoto důvodu není hierarchizovaná. Vybavenost řady měst v tomto území neodpovídá poměrně vysokému počtu jejich obyvatel, který v několika případech již překročil hodnotu 5000 obyvatel.

Rozložení hlavních zařízení (školství, zdravotnictví), které úzce souvisí s osídlením, je v podstatě vyhovující. V případě škol jsou však výrazné deficity v příměstském území Prahy (okresy Praha-východ, Praha-západ), kde došlo k výraznému nárůstu počtu obyvatel. Dojíždka do hl. m. Prahy je sice v zásadě možná, neboť zejména školská zařízení na okrajových sídlištích nejsou plně využita, nemůže to však být cílové řešení, neboť vyvolává nadbytečnou dojíždku a znamená výrazné ztráty času.

V případě zdravotnických zařízení lze v souvislosti s jejich komercionalizací obtížně odhadovat jejich vývoj. Koncentrace zdravotnických služeb (nemocnic) může pro významnou část obyvatel znamenat zhoršení dostupnosti těchto zařízení. Řada služeb je poskytována převážně na komerčním principu a jejich rozložení je výrazně ovlivňováno poptávkou. Týká se to nejen obchodu a služeb, ale i zdravotnictví, sportu a rekreace.

4.12 Dopravní infrastruktura

SILNÉ STRÁNKY

- **Na území kraje je velmi hustá silniční síť** a to především u dálnic, silnic I. třídy a významných silnic II. třídy, což odpovídá osídlení a poloze kraje v centru republiky.
- **Vedení sítě dálnic (D1,D4,D5,D6,D7,D8,D10 a D11) zejména na vstupech na Prahu bylo již na území kraje realizováno v ucelených trasách, což výrazným způsobem zkvalitňuje vedení dopravních vazeb v širším území.** Zároveň s tím souvisí i snížení dopravního zatížení původních velmi zatížených silničních tras procházejících převážně zastavěným územím.

SLABÉ STRÁNKY

- **Nedokončený silniční okruh Prahy**, což má výrazné negativní dopady na dopravní zatížení zejména na vstupech do Prahy a na navazující silniční síť.
- **Neexistence kvalitního vstupu od jihu na území hl. m. Prahy (dálnice D3)** má negativní dopady zejména na nadměrné zatížení dálnice D1.
- **Vedení silnic I. třídy v průtahových trasách zastavěným územím neodpovídá jejich dopravnímu významu.**
- **Neodpovídající stav a parametry silnic II. tříd**, jejichž kvalita výrazně klesá v závislosti na hustotě osídlení.
- **Velmi výrazný rozvoj bydlení v jihovýchodním sektoru v návazném území na území hl. m. Prahy není doprovázen odpovídající kvalitou silniční sítě;** tato skutečnost výrazně snižuje kvalitu dopravní obsluhy území.
- **Chybí kvalitní propojení na území kraje** (tzv. aglomerační okruh) v odpovídajících parametrech a dále propojení Příbramska a Berounska přes Brdy.

PŘÍLEŽITOSTI

- **Realizace silničního okruhu Prahy v celém rozsahu** bude mít zásadní význam pro vedení dálkové tranzitní dopravy a pro rozvedení dalších dopravních vazeb a pro převedení dopravní zátěže ze současné navazující silniční sítě do kapacitního koridoru.
- **Realizace dálnice D3** výrazným způsobem zkvalitní dopravní propojení ve směru jižním, a to nejen pro dálkové vazby, zároveň uvolní a odlehčí stávající koridor silnice I/3; nový jižní vstup na území hl. m. Prahy zároveň odlehčí stávajícímu koridoru dálnice D1, který tak bude využitelný pro další v současné době přetížené radiální vazby.
- **Dokončení chybějících úseků dálnic D4, D6, D7** umožní kvalitní propojení se sousedními kraji a zároveň sníží dopravní zatížení stávajících nevyhovujících silnic.
- **Realizace modernizace a zkapacitnění úseků dálnic D4, D5, D7, D8, D10 a D11** umožní zvýšení kvality dopravní obsluhy v území.
- **Realizací přeložek a zkapacitnění silnic I. třídy** lze dosáhnout lepší dostupnosti území zejména s ohledem na větší koncentrace osídlení.
- **Na významných silnicích II. třídy** realizovat nezbytné úpravy a přeložky s cílem dosažení lepší dostupnosti území.
- **Nové trasy hromadné dopravy** pro oblasti se silným rozvojem.

HROZBY

- **Nerealizací základního systému dálnic a silnic I. tříd by došlo k dalšímu zvyšování dopravní zátěže na současných nevyhovujících úsecích silnic s**

negativními dopady na životní prostředí osídlení, dostupnost území. ekonomický rozvoj (zejména nedokončení stavby Pražského okruhu)

- **Nedostačující investice do sítě silnic II. třídy vede ke zhoršování jejich stavu s negativními vlivy na dostupnost území.**

Železniční doprava

SILNÉ STRÁNKY

- Na území kraje je poměrně **velmi vysoká hustota železniční sítě.**
- Územím jsou vedeny **významné koridory mezinárodního významu a další významné celostátní tratě.**

SLABÉ STRÁNKY

- **Omezené parametry spojení ve směru od Prahy na Mladou Boleslav a dále na Liberecký kraj**
- **Omezené parametry a nízká technická úroveň zejména regionálních tratí**
- **Nedostatečná funkce příměstské kolejové dopravy, zejména v územích silného rozvoje obytné zástavby**

PŘÍLEŽITOSTI

- **Realizace nových vstupů do Prahy v trasách VRT přinese uvolnění stávajících koridorových tratí pro vyšší rozvoj příměstské dopravy**
- **Realizace nové trasy příměstské železniční dopravy Praha –Kladno s odbočením na letiště**
- **Zlepšení parametrů vybraných tratí s předpokladem využívání hromadnou dopravou**
- **Zvýšení významu příměstské hromadné dopravy**
- Realizací tzv. **“Všejské spojky“ a „Bezdeččinské spojky“** je možné výrazné zkvalitnění dopravních vazeb ve směru na Mladou Boleslav a dále na území Libereckého kraje

HROZBY

- **Nerealizace rozvojových záměrů přinese stagnaci železniční dopravy s dalším přesunem dopravní zátěže na silniční dopravu**

Letecká doprava

SILNÉ STRÁNKY

- **Poloha veřejného mezinárodního letiště Praha-Ruzyně v centrální poloze kraje**
- **Poměrně vysoký počet ostatních letišť na území kraje**

SLABÉ STRÁNKY

- **Neexistence kolejové obsluhy letiště Ruzyně**
- **V minulosti nedostatečná koordinace územního rozvoje obcí dotčených provozem letiště Praha - Ruzyně**

PŘÍLEŽITOSTI

- **Využití potenciálu některých letišť**

HROZBY

- **Rozvoj letecké dopravy nekoordinovaný s územním rozvojem dotčených obcí**

Vodní doprava**SILNÉ STRÁNKY**

- Územím je vedena **Labská a Vltavská vodní cesta**.

SLABÉ STRÁNKY

- **Omezené parametry některých plavebních stupňů jsou limitujícím prvkem** pro plavební třídu vodní cesty.
- **Nekonkurenceschopnost lodní nákladní dopravy** oproti silniční a železniční

PŘÍLEŽITOSTI

- **Opětovné využití potenciálu vodních cest, včetně vybraných přístavů** s dobrou návazností silniční i železniční dopravy

HROZBY

- **Nerespektování zájmů ochrany přírodních a kulturních hodnot při výstavbě vodních staveb**

4.13 Technická infrastruktura**Energetika - zásobování elektrickou energií****SILNÉ STRÁNKY**

- **Existující distribuční soustavy a rozvodny** - jedna rozvodna 400/220/110kV (RZ Čechy střed), dvě rozvodny 400/110kV (RZ EMĚ, RZ Týnec) a jedna rozvodna 220/110kV s plánovaným rozšířením na 400 kV (RZ Milín), tři další rozvodny, ze kterých je distribuční soustavou 110kV zásobováno i území Středočeského kraje leží těsně za hranicí Hl. m. Prahy (RZ Řeporyje, RZ Malešice, RZ Chodov). Z rozvodu 400/220/110kV je napájena vedením 110kV sít' distribučních rozveden 110/22kV v kraji.

SLABÉ STRÁNKY

- Rozvodny a trasy vedení elektrizační přenosové soustavy 400kV, 220kV (PS) a distribuční soustavy 110kV (DS) **omezují svým průběhem a ochranným pásmem využití území.**
- **Stávající rozmístění distribučních rozveden 110/22kV neodpovídá současnému známému vývoji v rozvoji kraje a výhledovým požadavkům na zásobování nových obytných a průmyslových lokalit.** V některých lokalitách proto vzniká nebo se v blízké době očekává deficit v zásobování elektrickou energií.
- Středočeský kraj nemá významné zdroje elektrické energie a pokrytí nárůstu potřeby musí být převážně ze zdrojů mimo Středočeský kraj.

PŘÍLEŽITOSTI

- V lokalitách s výhledem zvýšené spotřeby elektrické energie **jsou navrženy a je připravována a realizována výstavba nových napájecích bodů – distribučních rozveden 110kV a napájecích vedení 110kV.**
- Zásobování oblasti Středočeského kraje ve směru k Brandýsu n. L. by mohlo být též **posíleno z plánované rozvodny 400/110kV Praha-Sever.**
- Na sledovaném území vzniká řada nových zdrojů získávajících **energii z větru nebo slunce.** Vzhledem k charakteru krajiny je zisk z větrné energie nepodstatný, ale

v současné době je dokončována řada fotovoltaických elektráren s výkonem v řádu desítek MW.

- **Elektrárna Mělník** bude postupně převáděna na **nový zdroj – plyn**.

HROZBY

- **Ohrožení zásobování území Středočeského kraje v širším rozsahu hrozí pouze v případě mimořádné provozní poruchy na nadřazeném systému PS**, lokální výpadky jsou možné na distribučním rozvodu při mimořádných poruchách vlivem extrémních jevů klimatu apod. Krajním hlediskem ohrožující provoz rozvodné soustavy může být teroristický útok.
- Další **omezení využití území v trasách navrhovaných nových vedení**.
- Při návrhu nových fotovoltaických elektráren je nebezpečí zabírání velkých ploch zemědělské půdy.

Poznámka:

Protože ve Středočeském kraji se nachází pouze malá část energetických zdrojů potřebných k pokrytí jeho spotřeby elektrické energie, je elektroenergetika ve Středočeském kraji úzce provázána z velké části s ostatními sousedícími kraji a též s energetickým systémem Hlavního města Prahy, kterou obklopuje a zásobuje propojením přenosovou soustavou 400kV a 220 kV. V hraničních územích je propojení s okolními kraji a Prahou též na úrovni distribuční soustavy 110kV.

Od tras vedení VVN a rozvoden PS a DS při normálním provozu nehrozí žádná přímá rizika a nebezpečí pro obyvatelstvo nebo životní prostředí.

Energetika - zásobování plynem

SILNÉ STRÁNKY

- **Stávající hlavní střediska spotřeby plynu na území kraje jsou pokrývány** ze sítě VVTL, VTL plynovodů přes regulační stanice RS VTL přímo, část urbanizovaného území je zásobováno středotlakými plynovody i z větší vzdálenosti.

SLABÉ STRÁNKY

- **Nerovnoměrnost v pokrytí území** - rozvody distribuční soustavy VTL plynovodů pokrývají převážně lokality soustředěné v okruhu kolem Hl. m. Prahy a lokality s velkým osídlením nebo s velkou průmyslovou výrobou.
- **Na území kraje jsou lokality s rozdrobenou sídelní strukturou a řada malých obcí, které není možno ani v budoucnu zásobovat plynem**. Jejich poloha je vzdálená od stávajících tras VTL plynovodů a neleží ani na trase budoucího uvažovaného VTL plynovodu. Velikost jejich odběru neumožňuje jejich ekonomické napojení na VTL ani STL plynovod. V těchto lokalitách je možno zásobování pouze zaváženým kapalným plynem.

PŘÍLEŽITOSTI

- Pro lokality s deficitem zásobování plynem jsou **navrženy nové VTL plynovody a nové regulační stanice RS VTL**, ze kterých bude dále rozvod na úrovni STL plynovodů.
- Postupná **transformace elektrárny Mělník na plynovou**.

HROZBY

- Od tras vedení VVTL a VTL při normálním provozu **nehrozí žádná přímá rizika** a nebezpečí pro obyvatelstvo nebo životní prostředí. Trasy VVTL a VTL plynovodů

jsou vedeny mimo obytné a průmyslové plochy a mají ochranná a bezpečnostní pásma. V případě poruchy nebo havárie event. teroristického napadení je bezpečnostní **riziko pro okolí pouze lokální**, při úniku nebo požáru se plyn rozptýlí nebo vyhoří a nehrozí kontaminace životního prostředí většího rozsahu.

Poznámka:

Středočeský kraj je plně zásobován plynem ze zdrojů ležících mimo území kraje.

Energetika - produktovody

SILNÉ STRÁNKY

- **Střediska skladování a zpracování ropy a produktů z ní jsou na území kraje místem velké zaměstnanosti a zdrojem finančních prostředků státního rozpočtu, event. i v některých případech velkým lokálním zdrojem el. energie a tepla.**

SLABÉ STRÁNKY

- Bezpečnostní pásma ropovodů a produktovodů jsou vzhledem k vlastnostem dopravovaných médií značně široká. **Trasy ropovodů a produktovodů s ochrannými a bezpečnostními pásmy proto podstatně omezují využití území.**
- Mimo výjimky zřízení nových tras menšího rozsahu (Kolín, Kutná Hora, Čáslav) **není uvažováno s dalším rozvojem potrubních tras a míst skladování.**

PŘÍLEŽITOSTI

- nejsou uvedeny

HROZBY

- **Při provozních haváriích nebo při napadení zařízení pro dopravu ropy a ropných produktů tj. potrubních tras a míst pro skladování a zpracování ropy je vysoké riziko kontaminace životního prostředí, hlavně půdy, povrchových a spodních vod, v případě požáru hrozí i značné znečištění ovzduší.** Některé dopravované produkty mohou mít při havárii potrubí nebo skladu explozivní účinky se značnou destruktivní účinností.

Poznámka:

Středočeským krajem prochází několik koridorů ropovodů a produktovodů s tranzitním účelem, část těchto potrubí má cíl i na území kraje v centrech skladování nebo zpracování (Kralupy n. Vlt, Nelahozeves, Neratovice, Kolín).

Energetika - zásobování teplem

SILNÉ STRÁNKY

- **Elektrárna Mělník (EMĚ) je největším zdrojem tepla v kraji a byla i velkým zaměstnavatelem v severní části kraje a značným přispívatelem do státního rozpočtu.**

SLABÉ STRÁNKY

- **EMĚ zásobuje teplem mimo území Hl. m. Prahy pouze město Mělník a část okolních obcí.** Dálkový horkovod do Prahy pro Středočeský kraj jako celek nemá podstatnější význam. **Z jediného teplovodního dálkovodu v kraji jsou po trase do Prahy napojeny pouze Neratovice a Kojetice.**
- **Trasa horkovodu omezuje využití území.**

PŘÍLEŽITOSTI

- **Elektrárna Mělník bude postupně převedena na ekologičtější zdroj paliva – plyn;** i po této transformaci má být zachována pro centrální zásobování teplem.

HROZBY

- z provozu horkovodu vzhledem k tomu, že dopravované médium je horká voda, nehrozí podstatná rizika pro životní prostředí

Poznámka:

Středočeským krajem prochází jediný tepelný dálkovod pro napojení Prahy na zdroj Elektrárny Mělník. Teplárenské systémy mají výhradně lokální charakter, převážně se jedná o větší města.

Zásobování vodou, kanalizace a čištění odpadních vod

SILNÉ STRÁNKY

- **Velký dosah Středočeské vodárenské soustavy a skupinových vodovodů**
- **Vyhovující jakost pitné vody** z vodovodů pro veřejnou potřebu
- **Využívání kvalitní podzemní vody** pro vodárenské systémy
- **Účinný vícestupňový systém ochrany zdrojových oblastí** pitné vody
- **Založení koncepčního plánování rozvoje** vodovodů a kanalizací
- **Volné kapacity ve zdrojích** pitné vody, využitelné k dodávkám vody do nedostatkových území
- **Kapacitní vodní toky** pro průmyslové odběry a závlahy
- **Plné uplatnění legislativy ES** v právních předpisech ČR
- **Významné omezení emisí do podzemních i povrchových vod** z bodových i plošných zdrojů znečištění

SLABÉ STRÁNKY

- **Velmi nízké procento obyvatel připojených na kanalizace** pro veřejnou potřebu
- **Částečně nevyhovující jakost místních zdrojů** pitné vody
- **Dlouhodobě vysoké ztráty vody** ve vodovodech pro veřejnou potřebu
- **Nedostatečná úroveň odkanalizování a čištění odpadních vod v obcích nad 2000 EO**
- **Absence odvádění a likvidace odpadních vod v mnoha obcích do 2000 obyvatel**
- **Nedostatečná řešení odvádění srážkových vod** z intravilánu obcí

PŘÍLEŽITOSTI

- **Implementace požadavků směrnice 2000/60/ES**
- **Využívání Operačního programu Životní prostředí a Programu rozvoje venkova**
- **Možnosti průběžného čerpání finančních prostředků z kohezního fondu ES**
- **Zavádění nejlepších dostupných technik**, zejména v oblasti čištění odpadních vod
- **Rozšíření používání výrobních technologií se zvýšeným podílem recyklované vody**
- **Účinné hospodaření se srážkovými vodami**
- **Možnost rozvoje vodárenských soustav**

HROZBY

- **Potenciální ohrožení vodárenských a kanalizačních systémů při krizových situacích** (povodně, období sucha)
- **Zpomalení přechodu výrobních podniků na progresivní technologie s eliminací vypouštěného znečištění**
- **Nedostatek vlastních finančních prostředků** na stavby technické infrastruktury, případně nemožnost trvalého čerpání prostředků z fondů ES
- **Možnost teroristického útoku** na centrální zdroje pitné vody

4.14 Ekonomické a hospodářské podmínky

SILNÉ STRÁNKY

- Mezi roky 2006 až 2019 vykazoval Středočeský kraj příznivý demografický vývoj (přirozený přírůstek obyvatel); počet obyvatel v regionu od roku 1997 neustále roste; v roce 2019 měl SČK největší počet obyvatel;
- Nejvyšší dynamika růstu HDP ve srovnání s rokem 1995 mezi kraji ČR;
- Od roku 2014 vykazuje Středočeský kraj vysoké meziroční přírůstky RHDP, v roce 2019 tempo růstu RHDP dosáhlo 5,1 %;
- Díky provázanosti trhu práce s Hl. m. Prahou je vysoká nabídka prac. příležitostí;
- Silné ekonomické aglomerace Mladá Boleslav, Hořovice, Říčany, Vlašim, Příbram a Kolín – Kutná Hora;
- Po Praze nejvyšší průměrná hrubá mzda a její nadprůměrná dynamika jejího růstu;
- Dostatek stavebních surovin i zpracovatelských kapacit;
- Mezi okresy ČR s nejnižším podílem nezaměstnaných jsou okresy SČK Praha-východ, Mladá Boleslav a Benešov;
- Vysoká ekonomická výkonnost regionu Mladá Boleslav;
- Roste výkonnost okresu Beroun a Praha – východ;
- V mezikrajském porovnání byl SČK na 1. místě co do počtu dokončení nových bytů zejména v okresech Praha-východ a Praha-západ (2019, 2020);
- Vysoká kvalifikace pracovních sil zejména v zázemí Prahy (Praha-východ, Praha-západ)

SLABÉ STRÁNKY

- Příliš silná orientace průmyslové výroby na strojírenství, zejména výrobu automobilů;
- Nízký podíl cestovního ruchu na ekonomice regionů;
- Meziročně poklesl počet hromadných ubytovacích zařízení a lůžek;
- Nevyužitý potenciál kraje pro cestovní ruch a rekreaci (Střední Povltaví, Posázaví)
- Nedostatečná transformace nevyužívaných výrobních ploch zejména po těžbě, hutnictví, potravinářském průmyslu, bývalých zemědělských areálů, letišť aj.
- Vyšší nezaměstnanost v některých SO POÚ – nad 3,5% (Jesenice, Příbram, Sadská, Týnec nad Labem)
- Nízká nabídka pracovních příležitostí je zejména ve SO ORP s nízkou ekonomickou výkonností ve SČK (Votice, Č. Brod, Lysá nad Labem a Neratovice);
- Okres Praha – západ se stal vyhledávanou destinací pro zaměstnané v Hl. m. Praze, což se odráží v jeho nízké ekonomické výkonnosti, tato skutečnost však neovlivňuje negativně životní úroveň rezidentů;
- Vysoký rozsah logistických areálů, zejména v okrese Praha-východ, velké nároky na dopravní infrastrukturu, zábory kvalitní zemědělské půdy
- Nedostatky v kvalitě dopravní infrastruktury souvisí zejména s nedostatky v její údržbě a nedostatečně integrovaného dopravního systému Prahy a SČK;
- Lokální nedostatky v technické infrastruktuře;

PŘÍLEŽITOSTI

- Posílení významu cestovního ruchu, a to jak orientace na domácí i zahraniční klientelu;
- Zvýšení podílu terciérního sektoru na ekonomickém profilu kraje;
- Rozvoj technologických parků, vědecko-výzkumných center a podnikatelských inkubátorů využívajících vysokou kvalifikaci obyvatel zejména v příměstském území hlavního města Prahy;

- **Výrazný rozvoj regionu Střední Polabí** umožní zlepšení situace v zaostalejších regionech Kutná Hora a Čáslav;
- **Zlepšení rozsahu a především standardu nabídky pro rekreaci** obyvatel kraje, Hl. m. Prahy i turistů (Střední Povltaví, Posázaví);
- **Transformace nevyužívaných ploch (brownfields)** pro nové ekonomické i jiné aktivity (Kladno, Tuchlovice, Milovice, Velvary, areály v okolí Kolína) aj.;
- **Snížení extrémní vyjížd'ky realizací rozvojových programů** zejména v regionu Lysá n. L. – Milovice;
- **Zlepšení podmínek (kvality komunikací) pro dojížd'ku za prací v regionech:** Lysá n. L. – Milovice, Kutná Hora, Čáslav;
- **Posílení významu regionu Středního Povltaví pro rekreaci a cestovní ruch v souvislosti s výstavbou stupňů, propojujících stávající přehradní nádrže** (souvislá vodní cesta Praha – České Budějovice).

HROZBY

- **Nízká diverzifikace ekonomické základny kraje;**
- **Možný pokles významu některých odvětví** (strojírenství, elektrotechnika, automobilový průmysl);
- **Zachování resp. posilování vysoké vyjížd'ky** kvalifikovaných pracovníků do Prahy;
- **Přetěžování dopravní infrastruktury zejména u silniční přepravy osob související s dojížd'kou za prací a škol;**
- **Těžba šterkopísků aj. stavebních surovin nad úroveň potřeby Středočeského kraje a Hl. m. Prahy;**
- **Degradace zemědělských ploch** v důsledku jejich rozsáhlého nevyužívání pro zemědělskou výrobu či udržování krajiny Prahy;
- **Opožd'ování výstavby a údržba dopravní infrastruktury,** zejména silniční sítě v Pražské aglomeraci a připojovacích silnic k hlavním trasám (SRN a Rakouska);
- **Nebezpečí odstěhování části rodin vysoce kvalifikovaných pracovníků** v důsledku nedostatečné sociální infrastruktury v obcích okresů Praha-západ a Praha-východ.

Komentář ke SWOT analýze:

V roce 2019 Středočeský kraj dosáhl 89,9 % HDP na obyvatele oproti průměru ČR. Průměr na národní úrovni významně ovlivňuje Hl. m. Praha. Po očištění tohoto průměru se produkčnost Středních Čech dostane nad národní průměr o 8,3 %. V mezikrajském porovnání obsadil SČK 3. příčku. Výkonnost Středočeského kraje poměřená s průměrem za členské země Evropské unie (EU 28) dosáhla bez mála 83 %. Lze předpokládat, pokud by se zásadně nezměnily ekonomické podmínky, že se situace středočeského kraje bude nadále zlepšovat a upevní si svoji pozici. Kraj má výrazně největší podíl na vývozu ze všech krajů ČR.

Hlavními hospodářskými oblastmi jsou prostory: Mladá Boleslav – Mnichovo Hradiště, Kolín – Kutná Hora – Čáslav, Kladno – Slaný – Unhošť, Kralupy n. Vlt. – Odolena Voda – Mělník, Beroun – Králův Dvůr, Hořovice – Žebrák. Dalšími významnými středisky ekonomické výkonnosti SČK jsou města Nymburk, Brandýs nad Labem - Stará Boleslav, Příbram, Rakovník, Benešov a Vlašim. Ekonomická výkonnost jednotlivých ekonomických oblastí je však výrazně rozdílná. Vysoce dominuje Mladoboleslavsko. Nad průměrem ČR je dále jen SO ORP Hořovice. Naopak nejslabšími SO ORP jsou Neratovice, Lysá nad Labem, Český Brod, Votice a Dobříš, které v HDP na 1 obyvatele nedosahují ani 70 % průměru ČR. Zatím není využit potenciál lidských zdrojů, který se výrazně zvýšil v souvislosti s migrací vysoce kvalifikovaných a ekonomicky aktivních obyvatel do příměstského území hl. m. Prahy pro rozvoj ekonomických aktivit na území kraje.

STŘEDOČESKÝ KRAJ

HOSPODÁŘSKÝ VÝZNAM ÚZEMÍ

Ekonomický potenciál území

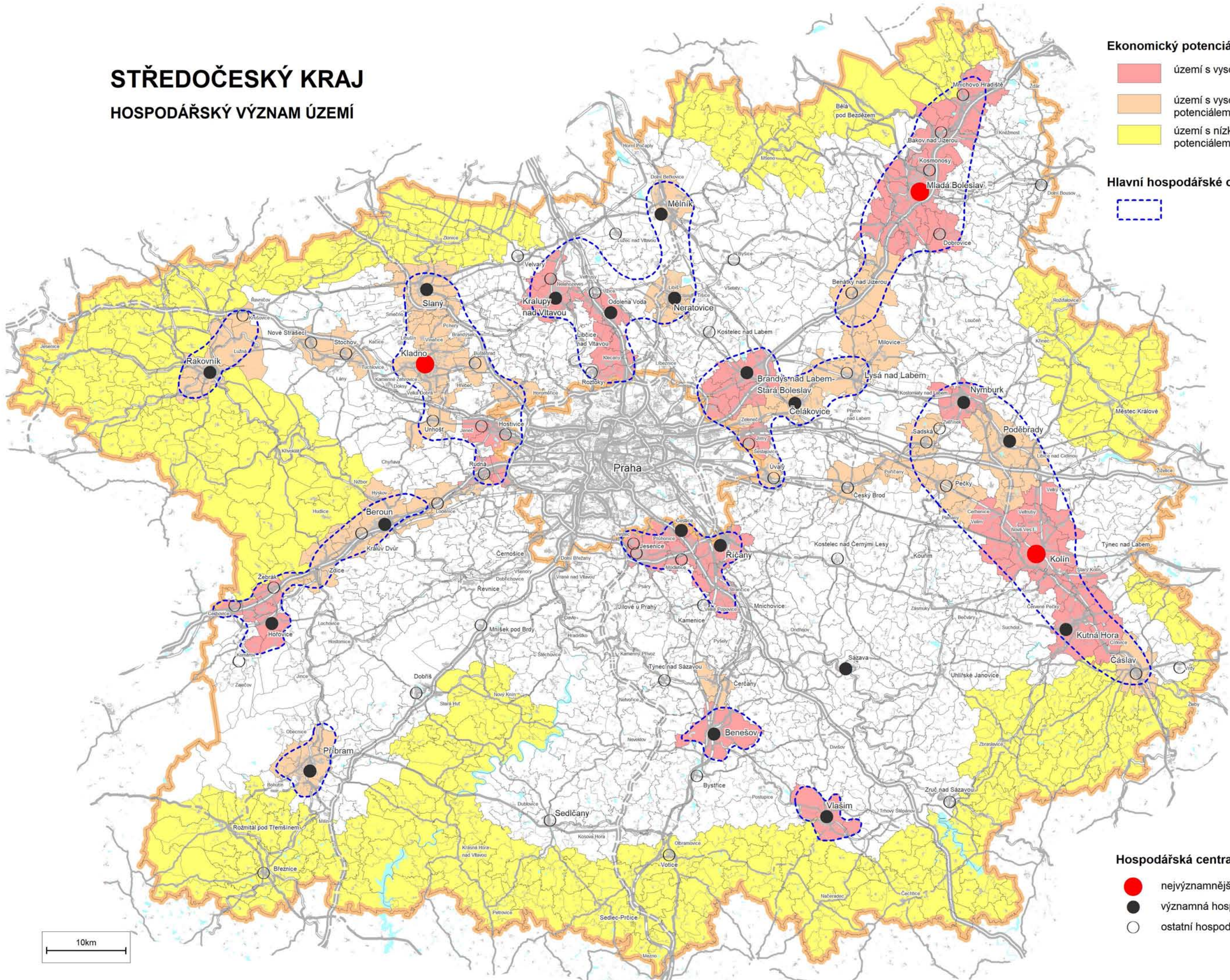
- území s vysokou výkonností
- území s vysokým ekonomickým potenciálem a rozvojové
- území s nízkým ekonomickým potenciálem

Hlavní hospodářské oblasti

Hospodářská centra

- nejvýznamnější hospodářská centra
- významná hospodářská centra
- ostatní hospodářská centra

4.15 Rekreace a cestovní ruch

SILNÉ STRÁNKY

- **Kraj má dobré podmínky pro rozvoj cestovního ruchu, jsou zde střediska CR celostátního významu** (Kutná Hora, Konopiště, Karlštejn, Křivoklát, Český Šternberk a oblasti (Křivoklátsko, Střední Povltaví, Posázaví)
- **Památky UNESCO, NKP, MPR a MPZ, historická města, středověké hrady**
- **Velký pozitivní vliv Prahy, největšího magnetu cestovního ruchu v republice**
- **Kraj má dobré podmínky pro rekreaci svých obyvatel, i když tyto podmínky jsou diferencované** (památky, lidová architektura, archeolog. památky, poutní místa, horolezecké a jeskyněářské terény, síť cyklostezek, pěších turistických cest, nabídky pro jezdecký sport, sportoviště včetně golfových areálů.....)
- **Je zpracován zcela aktuální Program rozvoje cestovního ruchu ve Středočeském kraji a další studie pro dílčí území pořízené krajem**
- **Ve vybraných částech kraje jsou podmínky pro CR i IR mimořádně příznivé** – v RURÚ bylo vymezeno na území kraje 19 oblastí se zvýšeným významem pro rekreaci, z toho pro cestovní ruch jsou nejvýznamnější Střední Povltaví, Český ráj, Český kras, zajímavé je i Kokořínsko a Brdsko)
- **Kraj má potenciál být kvalitním zázemím pro každodenní a víkendovou rekreaci obyvatel Prahy**
- **Široká síť značených turistických tras a stezek**
- **Velký počet areálů golfu a hipoturistiky**
- **Přírodně rozmanité prostředí s několika silnými atraktivitami** (biosférická rezervace UNESCO Křivoklátsko, pískovcová skalní oblast Český ráj a Kokořínsko, jeskynní systémy v Českém krasu, Posázaví a okolí Berounky, Brdská vrchovina, přehrady Vltavské kaskády (a další plochy vhodné pro vodní turismus)

SLABÉ STRÁNKY

- **Chybějící a nevyhovující infrastruktura pro CR a rekreaci** - dopravní a ubytovací
- **Následky živelného rozvoje individuální pobytové rekreace v minulosti** doposud nebyly napraveny (přetíženost některých oblastí, chybějící technická a dopravní infrastruktura i další vybavenost)
- **Pro každodenní a polodenní rekreaci obyvatel Prahy nejsou vytvořeny ve Stč. kraji optimální podmínky** (např. vazba některých okrajových pražských obytných celků na zázemí krajiny ve Středočeském kraji)
- **Převažující sezónnost a krátkodobost pobytů v zařízeních cestovního ruchu** (útlum v zimě), dáno z velké části přírodními podmínkami
- **U zahraničních návštěvníků soustředění do několika vybraných center a z toho plynoucí jejich přetíženost**
- **Nízký podíl segregovaných cyklistických stezek**
- **Přetíženost vybraných území individuální pobytovou rekreací**, bez odpovídajícího vybavení (dopravní obslužnost, likvidace odpadů) zejména jižně od Prahy – střední Povltaví a Posázaví, Říčansko
- **V prstenci okolo Prahy převažují zájmy využít území pro výstavbu rodinných domů a komerčních zón, veřejný zájem zachování určitých nezastavěných ploch zeleně a ploch pro krátkodobou rekreaci (též pro obyvatele Prahy) není zde dostatečně hájen; chybí koncepce využití těchto území pro rekreaci a zeleň** (plochy, koridory a linie - nevyužití studie „Zelených pásů“)

- **Nedostatečná kapacita a kvalita přírodních koupališť**
- **Nejsou předpoklady pro zimní sporty ve venkovním prostoru** (s výjimkou areálu Monínec u Sedlece – Prčic).

PŘÍLEŽITOSTI

- **Dovybavit území kraje infrastrukturou pro CR i IR**
- **Zlepšit dopravní obsluhu rekreačních oblastí střední Povltaví a Posázaví**
- **Vytvořit podmínky pro omezení sezónnosti a prodloužení pobytu** jak doplněním potřebné infrastruktury, tak prostředky managementu
- **Zpracovat koncepci krátkodobé IR v zázemí Prahy a dalších větších měst a prosadit ji společně s koncepcí urbanizace území**
- **Využít CR jako potenciál rozvoje ekonomiky** některých oblastí (například Posázaví – Kutnohorská a Českého ráje)
- **Zlepšit podmínky pro rozvoj poznávací a kongresové turistiky** ve větších městech s rozsáhlým památkovým fondem (MPR, případně MPZ)
- **Rozšířit nabídku atraktivit pro cestovní ruch do nových míst**
- **Využít existujících opuštěných pískoven pro vodní rekreaci, vybavit je odpovídajícím způsobem, případně získat nová území pro rekreaci v souvislosti s nově otevíranou těžbou šterkopísků** (navrhovat komplexní rekreační území, nabízející nejenom koupání)
- **Budovat cyklostezky a další vybavenost pro cyklisty** ve vhodných oblastech v souladu s generalem cyklistiky Stč. Kraje
- **Zlepšit podmínky pro každodenní rekreaci obyvatel Prahy i obyvatel příměstského prostoru v okolí Prahy**, který je relativně dobře dostupný a MHD má potřebný potenciál
- **Vytvořit novou rekreační oblast v nově vznikajícím CHKO Brdy** s odpovídajícími typy rekreace

HROZBY

- **Pokud nebudou území s potenciálem pro rekreaci (plochy, koridory, prostupy pro linie) koncepčně chráněny v ÚPD před jiným využitím, může nastat jejich nedostatek a zhoršení podmínek pro život lidí;** dodatečně bude těžké či nemožné tyto plochy získat a zajistit přístupnost území
- **Pokud budou přibývat plochy pro bydlení a komerční využití na úkor ploch pro volnou krajinu, zeleň a rekreaci, znehodnotí se původně příznivé podmínky pro bydlení**
- **V plochách, kde je mimořádně vysoká intenzita rekreační individuální zástavby (staveb pro rodinnou rekreaci), hrozí narušení přírodních podmínek a kvality ŽP;** také podmínky pro rekreaci tím mohou být degradovány
- **Chátrání některých chatových lokalit, zejména těch, které nejsou vybaveny a nebo zde nejsou vypořádány vlastnické vztahy**
- **Živelná přeměna chatových osad na trvalé bydlení bez odpovídající veřejné infrastruktury**

Komentář ke SWOT analýze:

Rekreační potenciál oblastí Středočeského kraje je stejně, jako potenciál řady mimořádně hodnotných měst pro poznávací turistiku, využit zcela nedostatečně. Hlavními turistickými oblastmi jsou: Poberouní, Střední Povltaví a Dolní Posázaví. Do území kraje zasahují významné oblasti Křivoklátsko, Kokořínsko, jejichž podstatné části jsou CHKO a Český ráj. Nové CHKO Brdy přinese nové příležitosti pro „lehké“ formy rekreace a cestovního ruchu.

OBLASTI SE ZVÝŠENÝM VÝZNAMEM PRO REKREACI

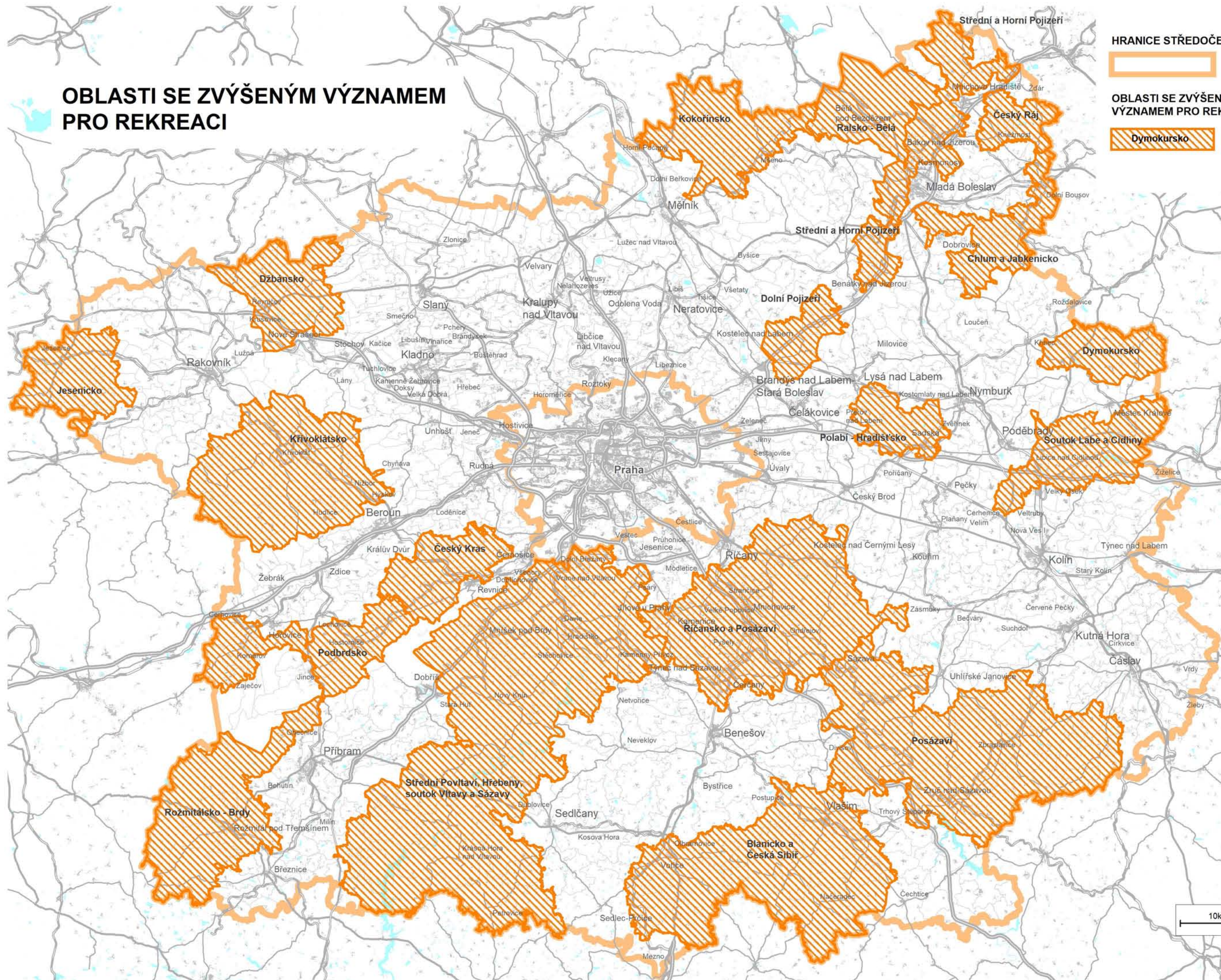
HRANICE STŘEDOČESKÉHO KRAJE

OBLASTI SE ZVÝŠENÝM VÝZNAMEM PRO REKREACI

Dymokursko

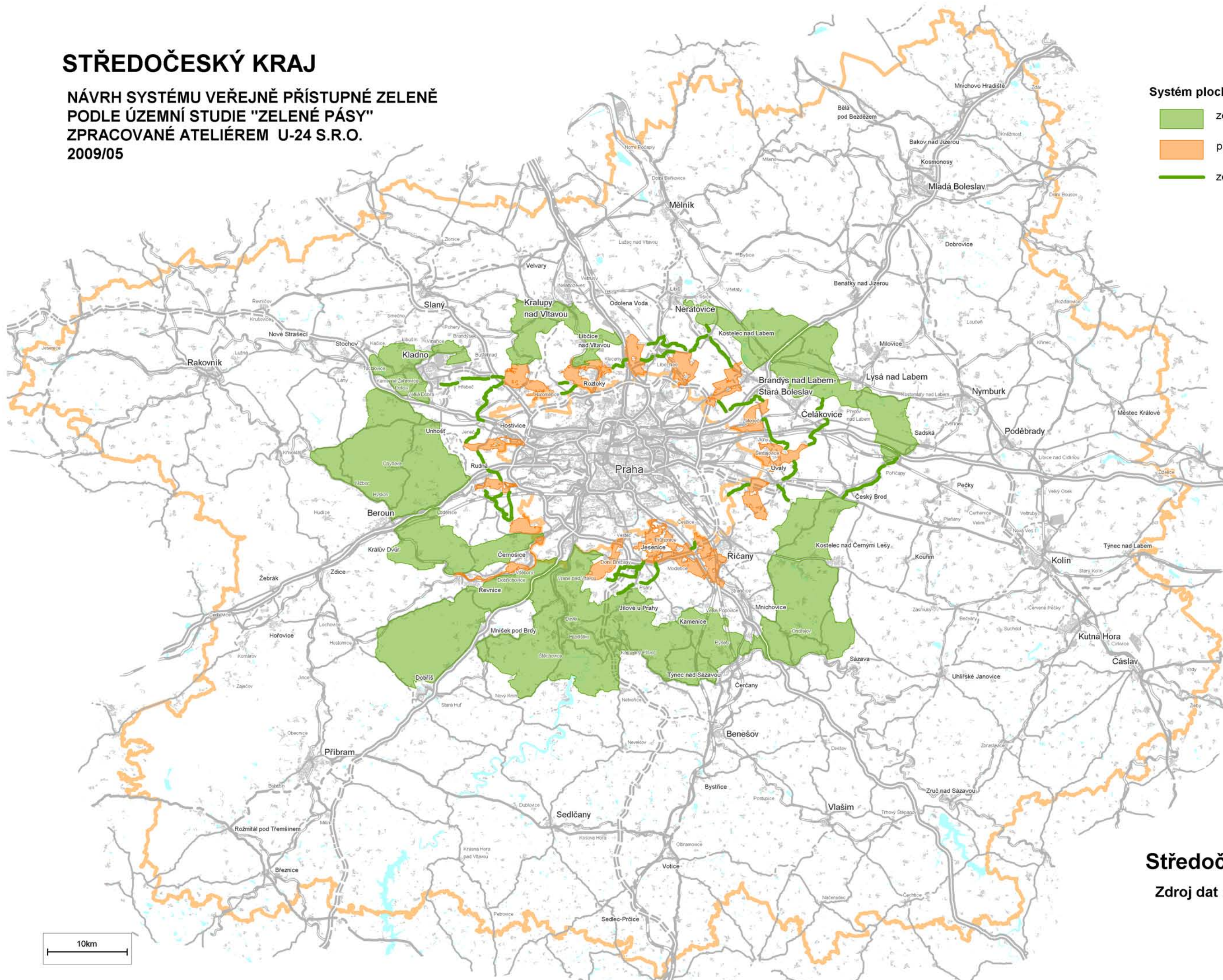

STŘEDOČESKÝ KRAJ

NÁVRH SYSTÉMU VEŘEJNĚ PŘÍSTUPNÉ ZELENĚ
PODLE ÚZEMNÍ STUDIE "ZELENÉ PÁSY"
ZPRACOVANÉ ATELIÉREM U-24 S.R.O.
2009/05

Systém ploch zeleně

- zelený prstenec
- přírodně rekreační plochy
- zelené koridory

Středočeský kraj

Zdroj dat : U-24 s.r.o.

4.16 **Bezpečnost a ochrana obyvatel**

SILNÉ STRÁNKY

- Na území kraje se nachází řada objektů důležitých pro obranu státu včetně letiště Čáslav
- **Vysoká kvalita práce integrovaného záchranného systému**, schopnost koordinovat zásahy i preventivní opatření
- Jsou vymezeny **zóny havarijního plánování**
- **Jednotky požární ochrany** se nacházejí ve většině obcí
- **Preventivní aktivity policie pro zvýšení bezpečnosti na silnicích**
- Od roku 2018 dochází k **mírnému poklesu počtu dopravních nehod**
- Existence vybudovaných **protipovodňových staveb a opatření**
- **Připravené protipovodňové plány**

SLABÉ STRÁNKY

- Hustá a silně zatížená dopravní síť znamená **riziko většího počtu dopravních nehod**
- **Nedořešení využití všech objektů a prostorů uvolněných armádou**

PŘÍLEŽITOSTI

- **Zvyšování úrovně technického vybavení i personální kvality jednotek požární ochrany**
- **Revitalizace území, areálů a staveb uvolněných armádou**
- **Budování dosud chybějících protipovodňových staveb a opatření**

HROZBY

- Postupná změna klimatu přináší **zvýšená rizika jak lesních požárů, tak i přívalových povodní**

5 Souhrnné SWOT analýzy jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje

5.1 Souhrnná SWOT analýza podmínek pro příznivé životní prostředí

SILNÉ STRÁNKY

- **Z hlediska geologického je území kraje poměrně stabilní**, co se týče tektonických poruch, svahových deformací, vulkanické činnosti apod.
- Naprostá většina území se nachází v rozmezí **příznivého ročního úhrnu srážek** 500 až 650 mm.
- Kraj se vyznačuje **dostatkem vodních ploch a toků** všech typů.
- **Pokles emisí** do všech složek životního prostředí
- Postupný **rozvoj systémů minimalizace vzniku, třídění a recyklace odpadů**
- **Pestrost přírody** středních Čech, **velmi vysoká biologická rozmanitost** druhů rostlin a živočichů
- Vysoký podíl **území s výjimečnými přírodními hodnotami a unikátním krajinným rázem**
- Poměrně **hustá síť území ochrany přírody**: zvláště chráněných území, ptačích oblastí, evropsky významných lokalit, přírodních parků; řada lokalit předmětem speciálního typu ochrany
- Poměrně **velké zastoupení dalších cenných území krajiny** – krajinné památkové zóny, přírodně cenné bývalé vojenské prostory, oblasti se zachovalou strukturou venkovských sídel
- **Obdělávaná kulturní krajina** s významným rekreačním potenciálem
- **Vysoký přírodní potenciál pro zemědělství**, včetně speciálních kultur (chmel a vinná réva)
- Značná část **ZPF plní mimoprodukční funkce**
- Pestré přírodní podmínky se odrážejí v zastoupení **7 přírodních lesních oblastí**
- **Zlepšování druhové skladby lesů**

SLABÉ STRÁNKY

- **Zatížení CHKO Český kras těžbou vápenců**
- **Silné zatížení území soutoku Labe a Vltavy těžbou šterkopísků**
- Dosud **nevyřešené následky těžby** v prostoru po hlubinném dobývání uranu na Příbramsku a černého uhlí na Kladensku
- **Vysoká hluková zátěž zejména** v okolí frekventovaných komunikací
- Přetrvávající **nadlimitní emise** zejména do ovzduší a vody u některých škodlivin
- **Eutrofizace vodních nádrží**
- **Pomalé uplatňování systémů minimalizace, separace a recyklace odpadů**
- Svým podílem v rámci ČR se Středočeský kraj řadí mezi kraje **s nadprůměrnou produkcí odpadů**.
- **Dosud systémově neúplná síť území ochrany přírody**, zejména chráněných území, přírodních parků a prvků ÚSES
- **Změny v krajině s negativními vlivy na biotopy** - změna struktury vodního režimu v nivách, znečištění vodních toků, zarůstání hodnotných biotopů nelesní zelení, sukcese, eutrofizace, nevhodné zemědělské postupy, klimatické změny (sucho, povodně).

- **Ubývání či vymizení zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.** Populace řady z nejcecnějších ZCHD druhů z areálů na území kraje mizí.
- Střední Čechy jsou jedním z **nejvíce urbanizovaných a industrializovaných celků České republiky** (urbánní znečištění, koncentrace dopravy a významných komunikací, živelná výstavba průmyslových, logistických, obchodních a komerčních zón a obytných souborů ve volné krajině v okolí hlavního města).
- **Pokračující proces suburbanizace** - zvláště v příměstském pražském prostoru; krajina je považována za zdroj, který je možné vyčerpat; dochází tak k nevratné spotřebě krajiny a přírody a místy i ke znehodnocení podmínek pro bydlení a další lidské aktivity.
- **Masová rekreace bez odpovídající infrastruktury** (zejména individuální pobytová)
- **Transformace chat v chatových osadách na zóny s významným zastoupením trvalého bydlení**, což má za následek tlaky na dobudování infrastruktury, a tím dochází i k tlaku na sousední pozemky.
- Poloha hlavního města Prahy v těžišti kraje **vyvolává soustavné požadavky na nezemědělské využití ZPF**, čímž se mimo jiné snižuje možnost jeho produkčního využití a snižuje spektrum jeho mimoprodukčních funkcí.
- **V zemědělsky nejúrodnější části kraje** – v Polabí (POÚ Kutná Hora, Kolín, Pečky, Český Brod, Týnec nad Labem, Nymburk a Mladá Boleslav) **byl zjištěn nepříznivý trend – vyšší úbytek ZPF.**
- **Nízký podíl lesů a trvalých travních porostů.**
- **Trend snižování podílu TTP v členitém území POÚ Příbram, Rožmitál pod Třemšínem a Březnice.**
- **Snižování podílu chmelnic v typicky chmelařské oblasti POÚ Rakovník**
- **Vysoké procento zornění**
- **Špatná prostupnost krajiny** daná jak zemědělskou velkovýrobou, tak živelným rozvojem zástavby

PŘÍLEŽITOSTI

- **Využití ploch po těžbě** ke zvýšení přírodního potenciálu ekologicky labilního území a pro rekreaci
- **Snížení negativních vlivů dopravy** na životní prostředí:
 - rozvojem hromadné dopravy osob (větší využití kolejových systémů),
 - větším využíváním železniční dopravy (lepší služby a její integrace do příměstského dopravního systému),
 - vytvářením podmínek pro pěší a cyklistickou dopravu.
- **Postupné snižování imisí i emisí škodlivin** do všech složek životního prostředí
- **Zlepšení kvality vodních toků výstavbou kanalizačních systémů a ČOV**
- Přehodnocení vymezení ploch ochrany přírody (zejména rozsahu přírodních parků)
- **Systémové doplnění ploch ochrany přírody a krajiny** (zejména ÚSES)
- **Podpora ochrany mimolesní zeleně - příprava a realizace záchranných programů / Programů péče pro kriticky a silně ohrožené druhy rostlin a živočichů.**
- **Podpora začleňování mimolesní zeleně a přírodních biotopů do skladebných částí ÚSES**
- **Podpora zpracování Plánů ÚSES** na území jednotlivých ORP a kraje – postup dle Metodiky vymezení územního systému ekologické stability ÚSES z 04/2017
- **Podpora opatření ke zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody** - obnova vodního režimu krajiny a zvýšení retenční schopnosti krajiny
- Podpora vzniku a rozšiřování **"zelených klínů" kolem měst, popř. "zelených prstenců"**, které by přispěly ke zvýšení prostupnosti krajiny, zejména ve vzdálenosti cca 30-50 km od centra Prahy

- **Využití specifických přírodních podmínek chmelařských a vinařských oblastí** (tato potenciální výhoda by se rozvojem sídelní struktury neměla ztratit, i když v současné době, zejména chmel, se obtížně prosazuje na trhu komodit).
- **V části nadměrně využívaného území** (POÚ Kamenice a Roztoky) **se zvyšuje koeficient ekologické stability (KES)** stejně jako i v části intenzivně využívaného území (POÚ Odolena Voda, Brandýs nad Labem, Říčany, Černošice, Mníšek pod Brdy, Beroun)
- **Implementace územních studií krajiny do územně plánovacích dokumentací** – důsledně prosazovat ochranu krajiny s jejími přírodními a kulturními dominantami a tradiční strukturou při tvorbě a schvalování ÚPD

HROZBY

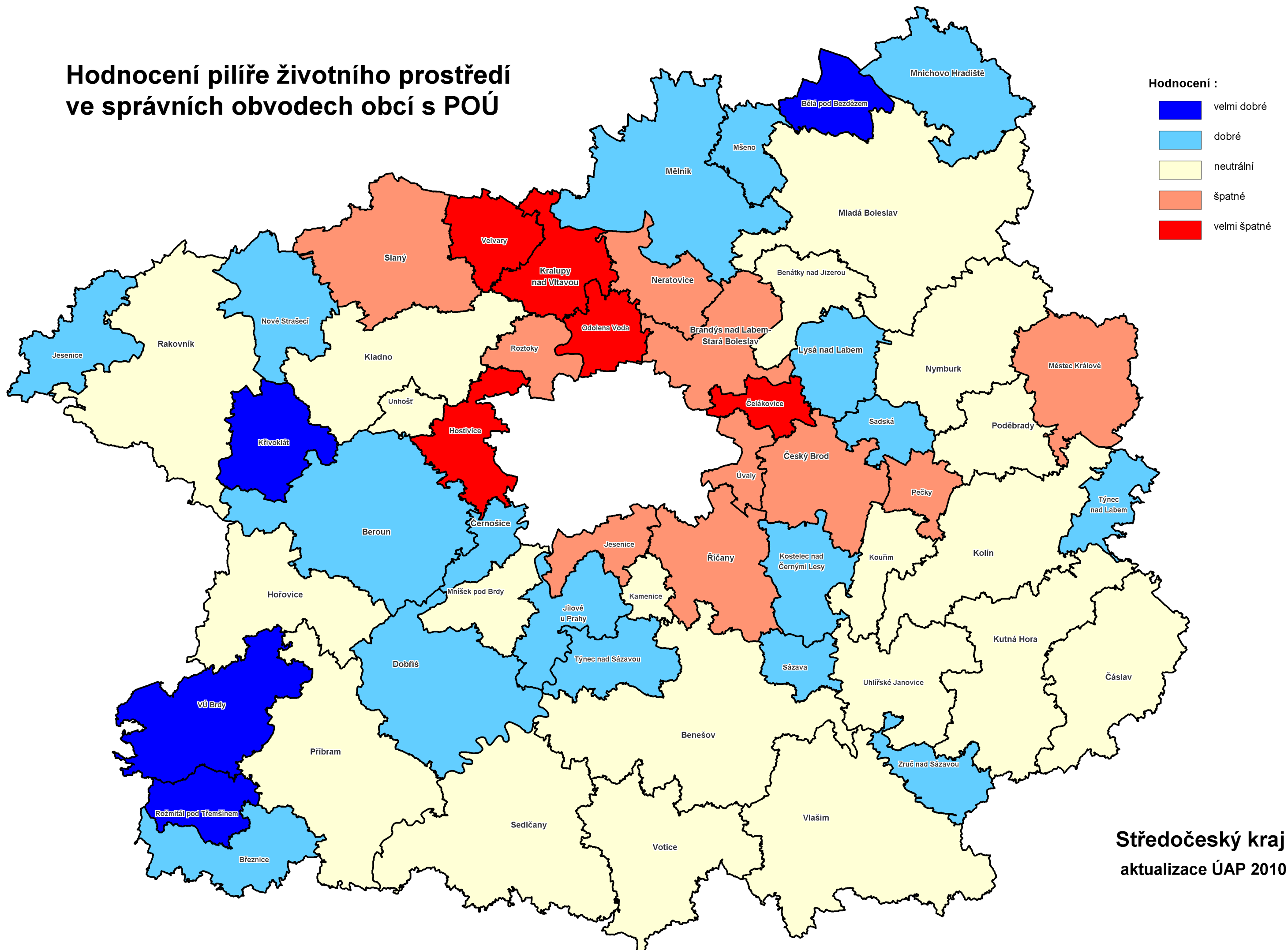
- **Ohrožení Českého krasu těžbou vápenců a území říčních niv těžbou šterkopísků**
- **Pokračování trendu nárůstu automobilové dopravy** s negativním vlivem na celkovou kvalitu prostředí, nedostatečná podpora veřejné hromadné dopravy
- **Nárůst letecké dopravy** negativně působící na životní prostředí (zejména rozvoj letiště Ruzyň)
- **Neprovádění sanace a rekultivace starých ekologických zátěží**
- **Hrozba povodní**, zejména pokud nebudou dodržovány zásady protipovodňové ochrany
- **Zrychlený povrchový odtok a snižující se schopnost vodní retence krajiny** v důsledku rozsáhlého zpevnění ploch, vznik lokálních přívalových odtoků, snížení retenčního potenciálu krajiny v důsledku vytváření nových liniových bariér
- **Trend klesající lesnatosti** v POÚ Kralupy nad Vltavou, Odolena Voda, Sadská a Jílové u Prahy, kde je lesnatost v nejnižší kategorii, pod 15 %
- **Pokračující trend ubývání krajinného prostoru včetně zemědělského půdního fondu** zejména v území ve vazbě na hlavní město Prahu a větší města (dopravní stavby, výstavba průmyslových, logistických a obchodních zón, výstavba tzv. suburbií, těžba), další zástavba na „zelené louce“ (greenfields)
- **Ohrožení navržených, dosud nevyhlášených lokalit s mimořádně hodnotnou a bohatou flórou či faunou**
- **Pokračující trend ubývání a mizení zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů**, není zajištěna dostatečná ochrana biotopů i jedinců zvláště chráněných a ohrožených druhů rostlin a živočichů i mimo ZCHÚ
- **Přeměna těžiště regionu (ČR) na místy homogenizovanou plochu** tzv. „sídelní kaše“, srůstání a propojování jednotlivých sídel do „nekonečné“ pásové a kobercové zástavby zejména podél komunikací a ve vazbě na hlavní město Prahu a větší města
- **Fragmentace krajiny** v důsledku zahušťování dopravní a technické infrastruktury - vliv na faunu, flóru a ekosystémy; omezení migrační schopnosti živočichů a snižování propustnosti krajiny
- **Ztráta či narušení krajinného rázu výraznými technickými zásahy do volné krajiny** (stožáry větrných elektráren a mobilních operátorů a nové trasy VVN, velkoplošné rozvojové lokality, plochy fotovoltaických elektráren...)

Komentář ke SWOT analýze – základní aktuální změny a doporučení:

- v oblasti plánování vod jsou již k dispozici „Programy opatření“; do zadání ÚPD je nutné zahrnovat ta opatření, která souvisejí s řešeným územím a která mají územní průmět,
- vyznačit v dotčených ÚPD rezervy pro lokality akumulace povrchových vod (LAPV), které jsou specifikovány v „Generelu LAPV“,
- z hlediska odpadového hospodářství podporovat využívání biologicky rozložitelných odpadů, omezovat skládkování a zefektivnit proces odstraňování starých ekologických zátěží (SEZ),
- při nové výstavbě nelze aplikovat korekci pro případ staré hlukové zátěže, což může znamenat značný odstup zástavby od komunikace,
- narůstající trend osobní a nákladní dopravy se jeví díky výrazným dopadům na kvalitu lidského života a na životní prostředí jako trvale neudržitelný,
- stanovit tzv. tiché oblasti ve smyslu § 80 odst. 1 písm. t) zákona č. 258/2000 Sb., jejichž vymezení se z veřejných zdrojů nepodařilo zajistit,
- zajistit prostřednictvím ÚPD územní ochranu velkoplošně nechráněným oblastem, které se svou přírodní hodnotou blíží kategorii CHKO,
- v rámci kraje průběžně provádět konsolidaci sítě MZCHÚ – zejména rušení území bez předmětů ochrany, s cílem maximalizovat péči o kvalitní a perspektivní ZCHÚ a EVL,
- zajistit prostřednictvím ÚPD obcí územní ochranu lokalitám, na kterých jsou evidovány návrhy na chráněná území a botanicky významná území nejméně do té doby, než se rozhodne, zda nebudou zařazena mezi chráněná území,
- slabou stránkou i hrozbou je ubývání či vymizení zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů národního významu. Populace řady z nejcennějších ZCHD druhů, zejména těch, které vyžadují management, z areálů na území kraje mizí. Bohužel to platí i pro druhy, pro něž se zpracovávají záchranné programy nebo pro druhy, jejichž populace jsou situovány do MZCHÚ,
- seznam národně významných druhů byl po roce 2017 významně rozšířen, a to na základě nových kritérií AOPK ČR. Důvodem je ochrana ohrožených druhů s omezeným výskytem a jejich těžištěm mimo chráněná území. Lokalita výskytu národně významného druhu totiž může nasměrovat využití území, které by mohlo být s existencí druhu v rozporu, do oblastí méně hodnotných a může tak předcházet poškození druhů efektivněji než jiné preventivní nástroje druhové ochrany,
- doporučeno je proto přírodní biotopy s výskytem chráněných druhů co nejvíce začleňovat do skladebných částí ÚSES a metodicky podporovat veřejnou správu k registraci VKP a péči o ně, rovněž vytvořit jednotný registr registrovaných VKP,
- v územích, na kterých KOP Středočeského kraje navrhuje rozšíření nebo dovyhlášení přírodních parků formulovat v ÚP dotčených obcí prostorové regulativy s důrazem na ochranu krajinného rázu,
- zajistit pravidelnou aktualizaci Studie ÚSES Středočeského kraje tak, aby bylo možné při aktualizaci ZÚR vyhodnotit a případně zpracovat upřesnění či změny ve vymezení regionálních a nadregionálních prvků, které byly navrženy při pořizování Plánů ÚSES, ÚPD obcí, komplexních pozemkových úprav, dokumentaci k územnímu řízení apod.,
- do ZÚR zpracovat řešení vybraných segmentů krajiny v příměstském území Prahy navržené ve „Studie Zelené pásy – systém ploch veřejně přístupné zeleně v zázemí Prahy“,

- *prostřednictvím ÚPD podporovat vytváření a obnovu (i samovolnou) struktur zadržujících vodu v krajině (mokřady – lesní, polní, luční; rybníky, rozlivy, funkční nivy, přirozené toky), neumožňovat jejich narušení a odvodňování krajiny. Tato činnost by měla být soustavná a vyvíjena jak správci povodí, tak i jednotlivými úřady ve spolupráci s AOPK ČR,*
- *největší úbytky zemědělské půdy jsou evidovány v zázemí Prahy, což lze s ohledem na význam tohoto prostoru pro vývoj struktury osídlení akceptovat,*
- *nepříznivý trend úbytku zemědělské půdy lze sledovat v nejúrodnějším segmentu kraje - v Polabí,*
- *podíl trvalých travních porostů je v kraji nízký a jejich zastoupení se z hlediska celostátního průměru zvyšuje jen podprůměrným tempem,*
- *nejnižší průměrná lesnatost mezi kraji se zvyšuje z hlediska celostátního průměru jen podprůměrným tempem,*
- *pokračuje trend ubývání „volné krajiny“ v suburbanizačním prostoru kolem Prahy, která je nahrazována obvykle amorfními urbanistickými strukturami,*
- *pokud porovnáme kartogramy “Hodnocení pilíře životního prostředí“ od roku 2010 do současnosti nezjišťujeme žádný dramatický vývoj; nejlépe hodnocenými SO POÚ zůstávají SO POÚ Křivoklát, Bělá pod Bezdězem a Rožmitál pod Třemšínem; naopak nejhorší hodnocení mají SO POÚ Hostivice, Velvary, Kralupy nad Vltavou, Odolena Voda, Čelákovice.*

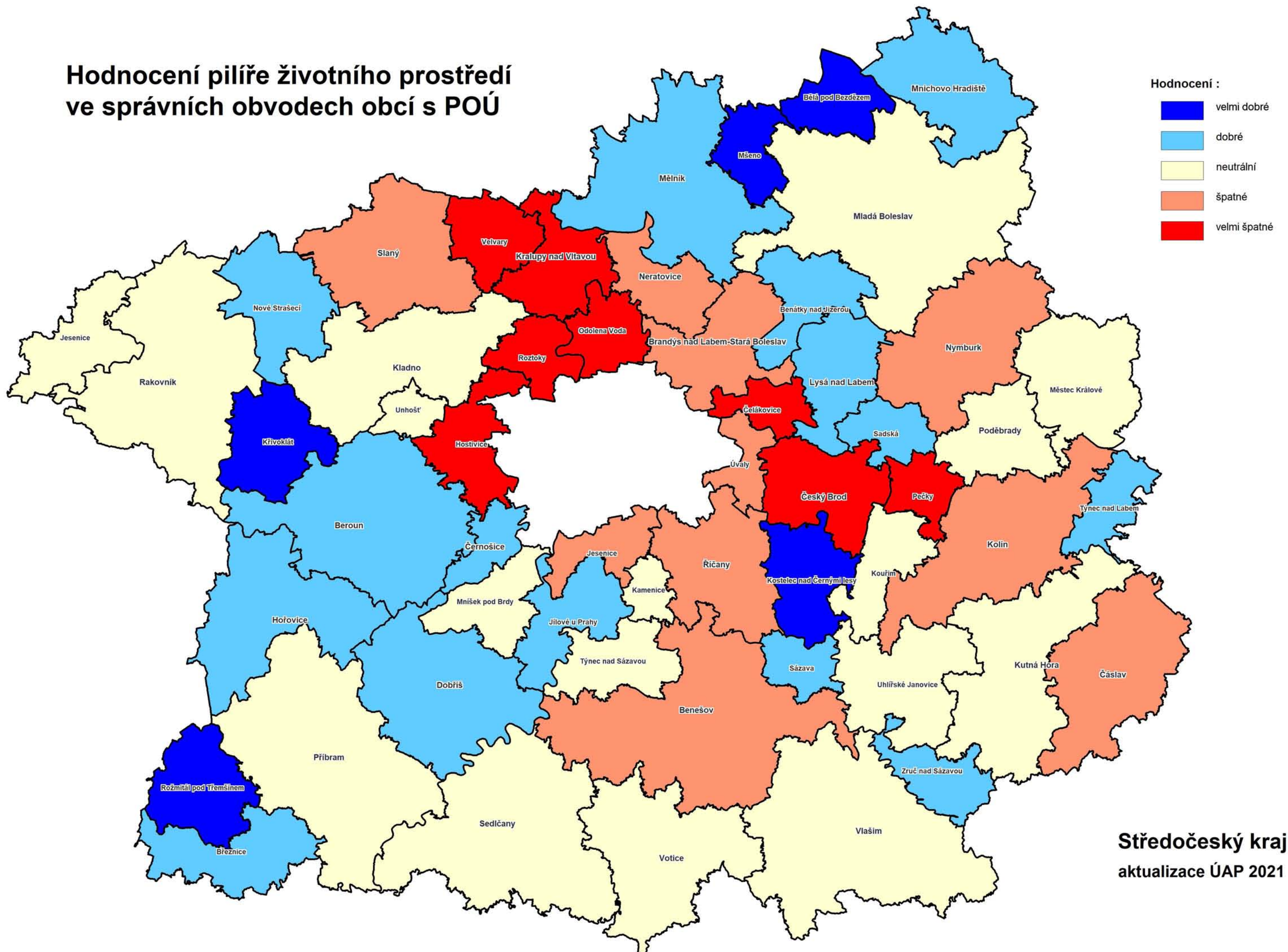
Hodnocení pilíře životního prostředí ve správních obvodech obcí s POÚ

Středočeský kraj

aktualizace ÚAP 2010

Hodnocení pilíře životního prostředí ve správních obvodech obcí s POÚ

Středočeský kraj

aktualizace ÚAP 2021

5.2 Souhrnná SWOT analýza hospodářských podmínek

SILNÉ STRÁNKY

- **Hlavní město Praha – nejvýznamnější ekonomické centrum republiky - v těžišti území kraje, byť administrativně vyčleněné, významně pozitivně ovlivňuje hospodářství kraje:**
 - vysoká nabídka pracovních příležitostí v hl. m. Praze,
 - odbytiště zboží a služeb,
 - kooperace kraje a hlavního města.
- **Zejména po r. 2000 zrychlený ekonomický růst** (ve většině makroekonomických ukazatelů 2. místo za Prahou včetně přímých zahraničních investic)
- **Vysoká výkonnost regionu Mladá Boleslav**
- **Narůstající výkonnost regionu Střední Polabí** (osa Nymburk - Kolín – Kutná Hora)
- **Koncentrace ekonomických aktivit v hlavních osách osídlení:**
 - Praha – Brandýs n. L.-St. Boleslav – Mladá Boleslav – Mnichovo Hradiště
 - Praha – Nymburk + Poděbrady – Kolín + Kutná Hora
 - Praha – Beroun – Hořovice/Žebrák
 - Praha – Odolena Voda – Úžice/Kozomín – Kralupy n. Vlt.
 - Praha – Říčany - Benešov
- **Vysoká kvalifikace pracovních sil zejména v zázemí Prahy** (Praha-východ, Praha-západ)
- **Rozvoj technologických parků a vědecko-výzkumných center**
- **Nejvyšší dynamika růstu HDP** ve srovnání s rokem 1995 mezi kraji ČR (Stč. kraj 247,1 %, Praha 245,2 %, zlínský kraj 193,0 %, průměr ČR 184,8 %)
- **Po Praze nejvyšší průměrné platy a nejvyšší dynamika růstu průměrných platů** v ČR
- **Trvale nízká nezaměstnanost v regionech Praha-východ, Praha-západ**
- **Velmi vysoký rozsah nové výstavby bytů** v některých regionech (Praha-východ, Praha-západ)
- **Dostatek stavebních surovin i zpracovatelských kapacit**
- **Výkonná dopravní infrastruktura v hlavních koridorech** (směry Benešov, Beroun, Kralupy n. Vlt.)
- **Existující a postupně doplňované sítě technické infrastruktury, pokrývající základní nároky území bez velmi výrazných deficitů regionálního významu**

SLABÉ STRÁNKY

- **Značná orientace průmyslové výroby na strojírenství, zejména výrobu automobilů**
- **Nedostatečná transformace nevyužívaných výrobních ploch** zejména po těžbě, hutnictví, potravinářském průmyslu, bývalých zemědělských areálů, letišť aj.
- **Vyšší nezaměstnanost v některých SO POÚ – nad 3,5%** (Jesenice, Příbram, Sadská, Týnec nad Labem)
- **Nízká a nadále klesající nabídka pracovních příležitostí v některých regionech** (např. SO POÚ Kralupy n. Vlt. a Neratovice, Rožmitál p. T. a Březnice)
- **Nízká ekonomická výkonnost některých regionů** (Neratovice, Lysá nad Labem, Český Brod)
- **Nízký podíl cestovního ruchu** na ekonomice regionů, nevyužitý potenciál kraje pro cestovní ruch a rekreaci (Střední Povltaví, Posázaví)
- **Vysoký rozsah logistických areálů**, zejména v okrese Praha-východ

- **Vysoká vyjížd'ka za prací** na větší vzdálenosti (do hl. m. Prahy, do Mladé Boleslavi a několika dalších center zaměstnanosti)
- **Nedostatečná dopravní infrastruktura vzhledem k významu a dynamice rozvoje:**
 - zejména v příměstském území Pražského regionu - **nedokončený silniční okruh kolem Prahy,**
 - **v prostoru Středního Povltaví,**
 - **špatné dopravní propojení měst (hospodářských center) v území severně Prahy,**
 - **nedostatečné parametry silnice I/38,** páteře hospodářského koridoru Mladá Boleslav – Nymburk – Kolín – Kutná Hora – Čáslav,
 - **nedostatečné silniční propojení Kolín – Pardubice,**
 - **špatné železniční spojení Praha – Mladá Boleslav** (hlavní hospodářské póly Středních Čech),
 - **nevyhovující příměstská hromadná doprava,** zejména kolejová.
- **Lokální nedostatky v technické infrastruktuře:**
 - **stávající rozmístění distribučních rozvodů 110/22kV neodpovídá** očekávanému rozvoji kraje a výhledovým požadavkům na zásobování nových obytných a průmyslových lokalit; v některých lokalitách proto vzniká nebo se v blízké době očekává deficit v zásobování elektrickou energií,
 - **absence zásobování plynem v některých oblastech,**
 - **nižší procento obyvatel připojených na vodovody a kanalizace** pro veřejnou potřebu.

PŘÍLEŽITOSTI

- **Zajištění vhodné specializace místní ekonomiky;** speciální pozornost a podporu přitom vyžadují dva extrémní typy území:
 - **zaostávající a slabě osídlené prostory** (především okrajová území zvláště v jižní části kraje), kde je potřebné posílení vlastní ekonomické základny především regionálních středisek; dále je zde **důležitá podpora mikroregionální dopravní infrastruktury, harmonizace ochrany životního prostředí a zároveň i rozvoje rekreačních funkcí,**
 - naopak **v nejvíce exponovaných územích** (metropolitní zázemí Prahy, hlavní urbanizované osy) **bude potřebné „zvládnutí“ vysoké růstové dynamiky; podmínkou je potřebný rozvoj technické a sociální infrastruktury** (viz aktuální stav v suburbanizační zóně) **a zároveň efektivní užití nástrojů územní a regionální politiky v zájmu komplexní koordinace složek dynamického rozvoje** (bydlení, rekreace, doprava služby) **a ochrany hodnot krajiny.**
- **Zvýšení podílu terciérního sektoru** na ekonomickém profilu kraje včetně služeb pro cestovní ruch
- **Další rozvoj technologických parků a vědecko-výzkumných center, využívajících vysokou kvalifikaci obyvatel** zejména v příměstském území hlavního města Prahy
- **Zřizování podnikatelských inkubátorů**
- **Využití investičních příležitostí** (viz též pasportizace krajského úřadu)
- **Transformace nevyužívaných ploch (brownfields)** pro nové ekonomické i jiné aktivity (Kladno, Příbram, Benešov, Tuchlovice, Milovice, Velvary, areály v okolí Kolína) aj.
- **Plné využití strategické průmyslové zóny Kozomín u Kralup nad Vltavou a průmyslové zóny v Nymburce**
- **Výrazný rozvoj regionu Střední Polabí** umožní zlepšení situace v zaostalejších regionech Kutná Hora a Čáslav

- **Rozvoj ekonomických aktivit v prostoru Lysá n. L. – Milovice** umožní snížení silné vyjížděky za prací
- **Posílení významu městské a poznávací turistiky, zlepšení infrastruktury pro cestovní ruch;** např. posílení významu regionu Středního Povltaví v souvislosti s výstavbou plavebních stupňů, propojujících stávající přehradní nádrže (souvislá vodní cesta Praha – České Budějovice)
- **Realizace dopravních staveb**
 - silničního okruhu kolem Prahy
 - dálnice D3
 - zlepšení podmínek (kvality komunikací) pro dojížděku za prací v regionech: Lysá n. L. – Milovice, Kutná Hora, Čáslav
- **Realizace železničních staveb:**
 - trasa Praha – letiště – Kladno
 - uvolnění tratí v příměstském pražském prostoru pro příměstskou železniční dopravu výstavbou nových výstupních úseků železničních tratí
- **Výstavba sítě technické infrastruktury v oblastech s deficitem**
 - **posílení zásobování elektrickou energií** oblasti Středočeského kraje realizací nových rozvodů a vedení VVN, zejména:
 - rozšíření rozvodny Čechy – Střed
 - v lokalitách s výhledem zvýšené spotřeby elektrické energie jsou navrženy a je připravována výstavba nových napájecích bodů – **distribučních rozvodů 110kV a napájecích vedení 110kV**
 - **plynifikace většího rozsahu je navržena** v oblasti Rožmitálu p. T., okolí Dobříše, Mšena, Kostelce n. Č. L., Týnce n. L.
- **Volné kapacity ve zdrojích pitné vody,** využitelné k dodávkám vody do nedostatkových území

HROZBY

- **Nízká diverzifikace ekonomické základny kraje**
- **Možný pokles významu klíčových odvětví** ve Středočeském regionu (strojírenství, zejména výroba automobilů, elektrotechnika)
- **Pokračující trend vysoké vyjížděky** na velké vzdálenosti za prací
- **Opoždění výstavby dopravní a technické infrastruktury,** zejména silniční sítě v Pražském regionu a. napojovacích silnic k hlavním trasám (D)
- **Přetěžování dopravní infrastruktury zejména u silniční přepravy osob související s dojížděkou za prací a škol**
- **Kritické překročení zatížení elektrorozvodných sítí a dopravní infrastruktury** v silně se rozvíjejících prostorech v příměstském pražském prostoru
- **Potenciální ohrožení dopravní a technické infrastruktury při krizových situacích** (povodně, teroristické útoky)
- **Těžba štěrkopísků aj. stavebních surovin nad úroveň potřeby Středočeského kraje a hl. m. Prahy**
- **Degradace zemědělských ploch v důsledku jejich rozsáhlého nevyužívání pro zemědělskou výrobu či udržování krajiny**

Komentář ke SWOT analýze – základní aktuální změny

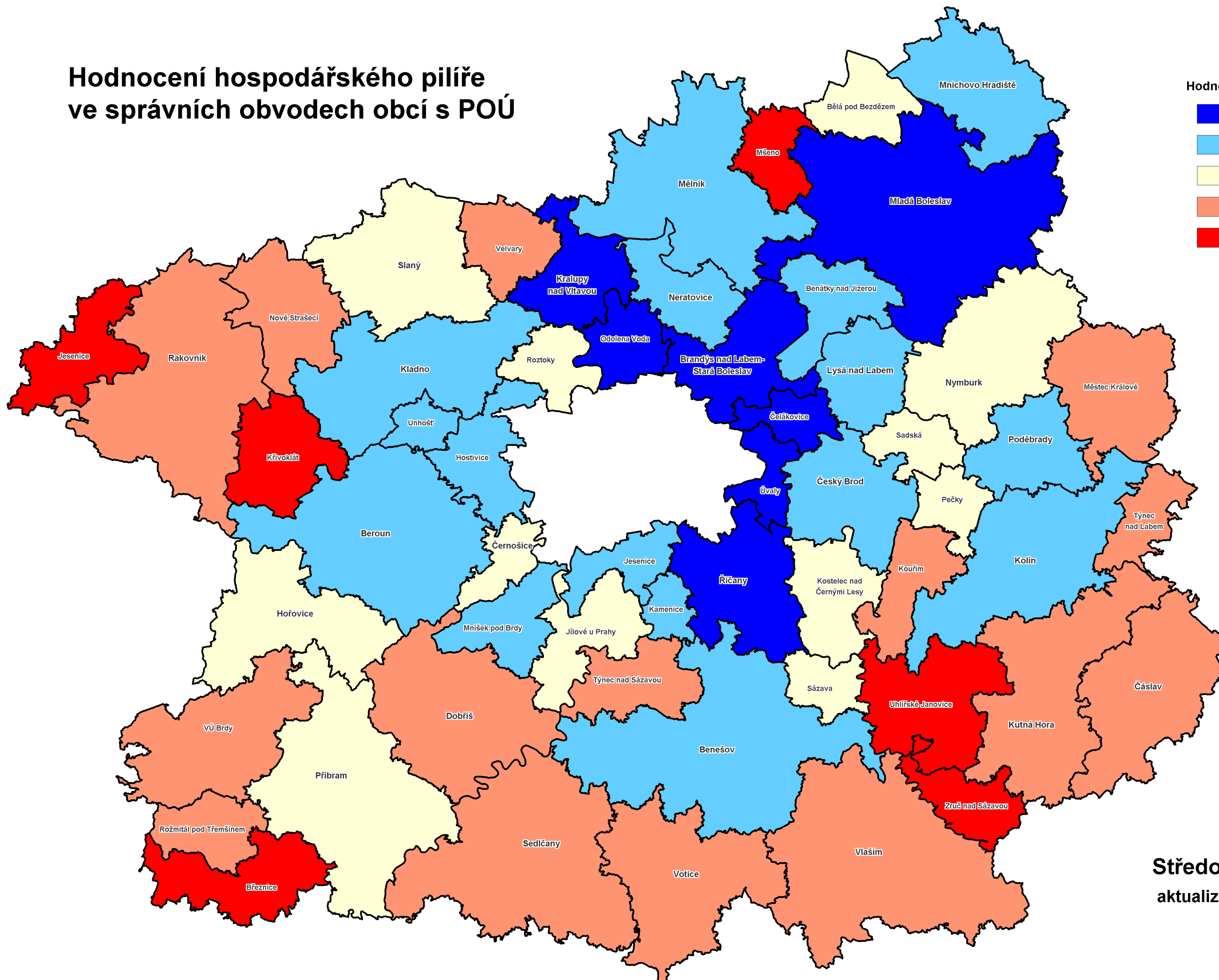
Vzhledem ke krátkodobosti navazujícího aktuálního vývoje (poslední 4 roky), nedošlo a ani nemohlo dojít k významnějším změnám vývojových tendencí. Nicméně je nezbytné zdůraznit:

- *Platí, že pozitivní tendence v ekonomice Středočeského kraje jsou a budou zachovány – v porovnání s ostatními kraji. To znamená, že ekonomika Středočeského kraje je v současnosti na druhém místě jak v absolutní velikosti (regionální HDP), tak v relativní úrovni (HDP/obyv.) a ustupuje pouze samotné Praze. Z hlediska dynamiky růstu ekonomiky v současné dekádě se dostává Středočeský kraj na 1. místo mezi kraji. Rozdíl v ekonomické výkonnosti Prahy a Středočeského kraje je ovšem neobyčejně velký (více než dvojnásobek). Pro kvalitu života obyvatelstva je však důležitější životní úroveň, charakterizovaná např. ČDDD (čistý disponibilní důchod domácností). V tomto případě jsou rozdíly mezi Prahou a jejím zázemím podstatně menší – mimo jiné i pro efekty rozsáhlé dojížděky za prací do hlavního města.*
- *Pokud porovnáme kartogram “Hodnocení hospodářského pilíře“ z roku 2017 a 2021 zjišťujeme minimální rozdíly v hodnocení, ale pokud porovnáme výsledky z roku 2010 a 2021 zaznamenáváme celoplošné zhoršení stavu při zachování regionálních odlišností. Zhoršení je patrné i u některých dříve dlouhodobě dobře hodnocených SO POÚ v blízkém okolí Prahy. Naopak trvale velmi dobré hodnocení si drží SO POÚ Mladá Boleslav a Říčany.*

Hodnocení hospodářského pilíře ve správních obvodech obcí s POÚ

Hodnocení :

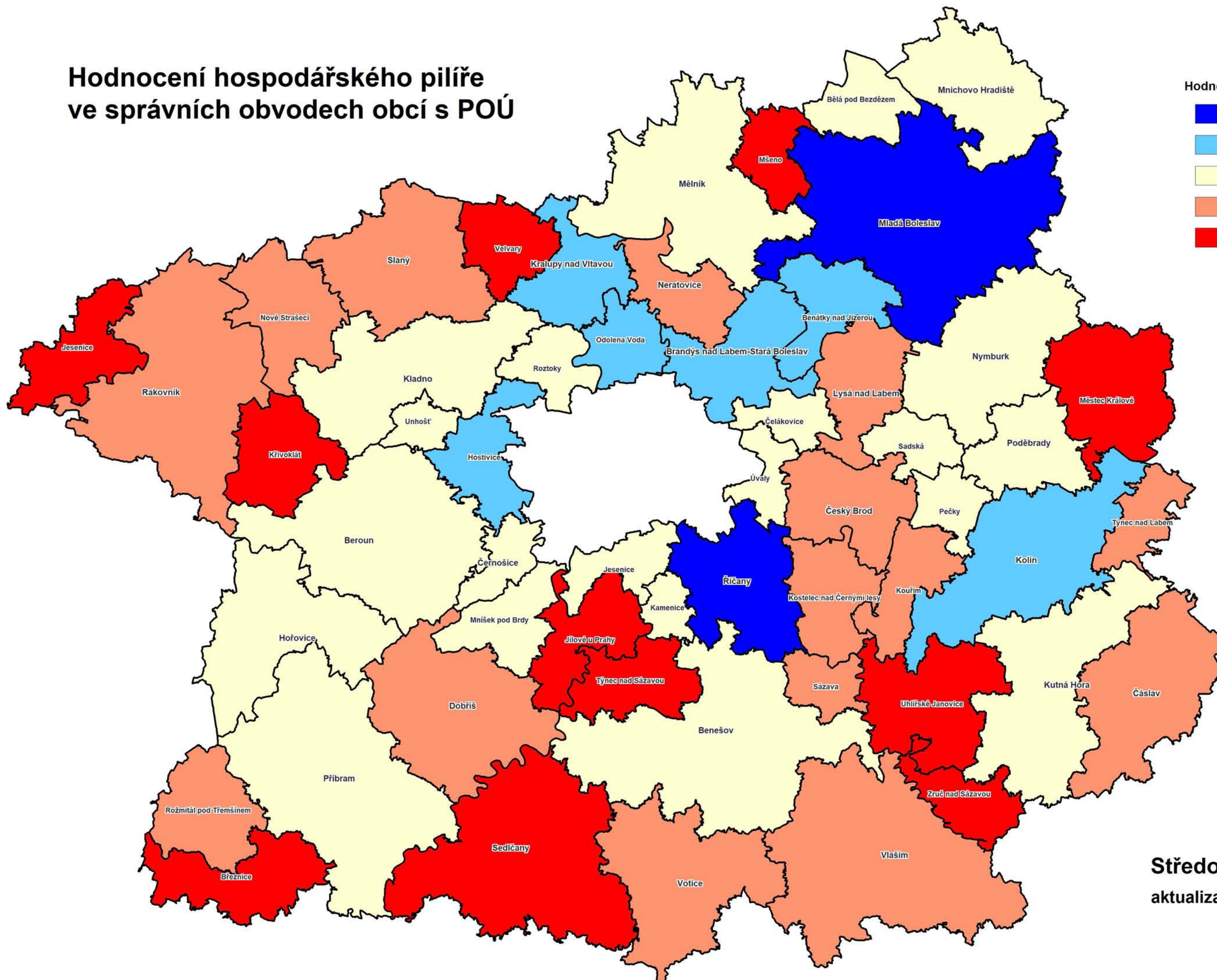
- velmi dobré
- dobré
- neutrální
- špatné
- velmi špatné

Středočeský kraj
aktualizace ÚAP 2010

Hodnocení hospodářského pilíře ve správních obvodech obcí s POÚ

Hodnocení :

Středočeský kraj
aktualizace ÚAP 2021

5.3 Souhrnná SWOT analýza podmínek pro soudržnost společenství obyvatel

SILNÉ STRÁNKY

- **Výjimečně příznivá poloha v zázemí Prahy**, jakožto nejvýznamnějšího centra národního systému osídlení a navíc i výrazně nejúspěšnějšího rozvojového pólu v transformačním vývoji; důsledky této skutečnosti se komplexně promítají do pozitivního socioekonomického a demografického vývoje celého kraje
- **Velmi dobré ekonomické a sociální poměry obyvatelstva** – nízká nezaměstnanost, relativně vyšší mzdy
- **Příznivá sociální struktura obyvatelstva, kvalifikovanost pracovní síly i nadprůměrná vzdělanostní úroveň obyvatelstva**
- **Nejvyšší populační růst v ČR a jeho postupné zrychlování**; především roste migrační atraktivita kraje, která má pozitivní důsledky jak na věkovou strukturu, tak na úroveň vzdělanosti obyvatelstva
- **Postupné, byť silně diferencované přenášení atraktivity Prahy do jejího zázemí** kombinované s uplatněním regionálních rozvojových pólů – Mladá Boleslav, některá sídla v užším metropolitním zázemí Prahy, v posledních letech Kolín a další centra.
- **Stabilizovaná regionální organizace** – struktura osídlení a hierarchie středisek, komplexita jejich funkcí apod., silná regionální vyšší centra (Mladá Boleslav, Kladno, Kolín-Kutná Hora) a významná střední centra (Příbram, Mělník, Beroun, Kralupy nad Vltavou, Rakovník, Benešov)
- **Efektivní územní dělba práce a její rozvíjení** – prohlubování výhodné specializace dílčích územních jednotek podle polohových i místních předpokladů.
- **Ve vybraných částech kraje mimořádně příznivé podmínky pro bydlení** (Benešov, Černošice, Říčany, Brandýs nad Labem - Stará Boleslav); Dolní Poberouní a prostor Říčany – Mnichovice mají mimo jiné i výhodné kolejové spojení s Prahou
- **Ve centrech osídlení dobrá veřejná občanská vybavenost**
- **V příměstském území Prahy celá řada obchodních a zábavních center**, což lze hodnotit z hlediska uspokojování vybraných potřeb obyvatelstva jako pozitivní (negativní vliv na krajinu viz jiné SWOT a negativní vliv na místní obchodní síť viz jiné části textu) například Čestlice, Tuchoměřice
- **Ve vybraných částech kraje mimořádně příznivé podmínky pro rekreaci** – v RURÚ bylo vymezeno na území kraje cca 20 oblastí se zvýšeným významem pro rekreaci; výrazně rozšířena je oblast Třemšínsko – Brdy, díky zrušení vojenského újezdu
- **Zlepšování podmínek pro rekreaci a sport** obyvatel Středočeského kraje – zejména pro cykloturistiku; vybudování nových zábavních a rekreačních center jako labyrintárium zámku Loučeň, zábavně naučný park Mirakulum, tankodrom Milovice, Technická památka Parostrojní pivovar v Lobči u Mšena, Uhelný mlýn a Kotelna v Libčicích nad Vltavou

SLABÉ STRÁNKY

- **Dílčí problémy vyplývající z vázanosti kraje na hlavní město a z časového předstihu rozvoje Prahy samotné:**
 - **setrvávající poměrně vysoká pracovní vyjíždka do Prahy**
 - **neregulované suburbanizační procesy**, což vede lokálně ke ztrátě kvality obytného i krajinného prostředí:
 - **chybějící koncepce rozvoje (či urbanizace) atraktivních částí kraje** (nejsou legislativou dané nástroje pro ovlivňování vývoje)
 - **zaostávající dopravní, technická a další veřejná - sociální infrastruktura**

- **Výrazné regionální rozdíly (nerovnoměrnosti) v dosaženém stavu i ve vývojových tendencích jak z hlediska kvality života obyvatelstva, tak z hlediska intenzity osídlení;** dominantním faktorem podmiňujícím tuto diferenciaci je poloha (vzdálenost) vůči Praze a dále i vůči hlavním dopravním a urbanizovaným osám; **závažná je především aktuální tendence k dalšímu prohlubování této diferenciaci**
- **Hlavní problémová území se vytvořila převážně při krajských hranicích** (území typu vnitřní periferie), a to především v jižních částech kraje (makrozóna na jih od pomyslné spojnice Příbram – Benešov – Kutná Hora – Čáslav) a **v omezeném rozsahu i při hranicích ostatních** (zejména obvody: Jesenice, Mšeno, Městec Králové).
- **Nedostatek kvalitních a dostatečně kapacitních základních a mateřských škol** v rychle se rozvíjejících obcích
- **Přetížení některých území individuálními rekreačními objekty a nevyhovující infrastruktura** v těchto lokalitách; tlak na jejich přeměnu na lokality pro trvalé bydlení
- **Některé závady v regionální organizaci:**
 - **zhoršená možnost řešení problémů společných pro Prahu a její zázemí** **problematické vymezení některých SO ORP a SO POÚ:** Černošice, Votice, Mšeno Jesenice (Rakovník), Křivoklát, Kouřim, Kamenice, Sázava, Týnec n. L., Rožmitál p. T., Sadská,
 - **slabá nižší centra v příměstském území Prahy – Úvaly, Černošice, Kostelec n. Č. L., Jílové u P., Kamenice, Mnichovice,**
 - **slabá nižší centra na obvodě kraje – Votice, Březnice, Zruč n. S., Městec Králové,**
 - **nízký potenciál některých center ve vztahu k jejich roli v osídlení – Černošice, Votice, Městec Králové,**
 - **úzké administrativní vymezení některých měst (Kladno, Mladá Boleslav, Příbram, Kolín).**
- **Špatná dostupnost (dopravní obsluha) některých území:**
 - **špatné napojení center na nadřazenou dopravní síť** (Kladno – D6, Neratovice – D8, Kralupy n. Vlt. – D8),
 - **poloha některých center mimo hlavní dopravní koridory – Kladno, Rakovník, Mělník, Nymburk, Vlašim,**
 - **špatné propojení center v severozápadní části Pražského regionu (Beroun, Kralupy n. Vlt. a Slaný s Kladnem),**
 - **nevyhovující kvalita železničního spojení Kladna s Prahou.**

PŘÍLEŽITOSTI

- **Díky sounáležitosti kraje s hlavním městem i díky založeným rozvojovým tendencím mají střední Čechy výrazně nadprůměrné předpoklady pro další růst.**
- **Souběžně s tím bude docházet i k posilování metropolitního areálu;** hlavní příležitosti a zároveň potřebné podpory jsou trojího druhu:
 - **nepochybný dynamický růst bude nutné zabezpečit především zásadním zlepšením dopravní, technické i sociální infrastruktury – s cílem posílení svébytnosti a soběstačnosti v lokální úrovni i celkové propojenosti v úrovni regionální (metropolitní),**
 - **v souladu s předpokládaným růstem je potřebná další podpora rozvoje kvality lidských zdrojů – vzdělanost, podnikatelská aktivita apod.,**
 - **pravděpodobný další populační růst podmíněný i vyšší zahraniční imigrací bude vyžadovat především rozšíření sociální infrastruktury, realizaci vhodné sociální politiky ve směru k zachování sociální soudržnosti apod.**

- **Využit územní diferenciacie (nerovnoměrnosti) prostřednictvím rozvoje územní dělby práce a adekvátním prohlubováním kooperace** (zejména výrobní a zejména mezi silnými a slabými mikroregiony) a vhodné specializace dílčích územních jednotek; to může být cesta k vyrovnávání v socioekonomické úrovni (kvalitě života) obyvatelstva
- **Zvýšení dostupnosti center zaměstnanosti a služeb** (včetně posílení hromadné dopravy)
- **Zajištění vhodné specializace místní ekonomiky**; speciální pozornost a podporu přitom vyžadují dva extrémní typy území:
 - **zaostávající a slabě osídlené prostory** (především okrajová území zvláště v jižní části kraje), kde je potřebné posílení vlastní ekonomické základny regionálních středisek (např. Příbram, Vlašim, ale i menší střediska jako je Městec Králové nebo Zruč n. Sáz.); dále je zde **důležitá podpora mikroregionální dopravní infrastruktury, harmonizace ochrany životního prostředí a zároveň i rozvoje rekreačních funkcí**,
 - naopak **v nejvíce exponovaných územích** (metropolitní zázemí Prahy, hlavní urbanizované osy) **bude potřebné „zvládnutí“ vysoké růstové dynamiky; podmínkou je potřebný rozvoj technické a sociální infrastruktury** (viz aktuální stav v suburbanizační zóně) **a zároveň efektivní užití nástrojů územní a regionální politiky v zájmu komplexní koordinace složek dynamického rozvoje** (bydlení, rekreace, doprava služby) **a ochrany hodnot krajiny**.
- **Optimalizace plánování rozvoje hl. m. Prahy a obcí v rámci společného metropolitního prostoru**
- **Vytvoření odpovídajících nižších center osídlení v příměstském území Prahy**, schopných saturovat potřeby vlastních obyvatel i svého spádového území (Hostivice, Jesenice)
- **Zlepšení podmínek pro rekreaci i cestovní ruch** doplněním chybějící infrastruktury

HROZBY

- **Příliš dynamický a jednostranně orientovaný ekonomický růst v rozšiřujícím se metropolitním zázemí Prahy a event. i v rozvojových osách**; zde hrozí při nedostatečné koordinaci růstových tendencí:
 - **zpoždování výstavby potřebné infrastruktury, zejména dopravní, a následná „přetíženost“ území**, která se stane bariérou – především územně technickou bariérou – růstu ekonomiky,
 - **zhoršování kvality bydlení a ztráta hodnot krajiny v zóně intenzivní suburbanizace**:
 - další výstavba pro bydlení v malých obcích bez odpovídající sociální infrastruktury a dobré obsluhy hromadnou dopravou v příměstském prostoru, pokud se urbanizace nebude řídit stanovenou koncepcí,
 - znehodnocení příměstské krajiny a její přetížení dopravou výstavbou dalších komerčních zón,
 - **zanikání místní obchodní sítě** v důsledku nekonkurenceschopnosti s velkými nákupními centry v příměstských prostorech,
 - **ztráta či snížení rekreačního potenciálu příměstského území Prahy a některých dalších měst**,
 - **narůstání dojížděky do hl. města Prahy** pokud zůstanou nevybavená místní střediska v příměstském prostoru Prahy,
 - **snížení sociální a sídelní stability** v metropolitním zázemí.
- **Pokles atraktivity středisek s nevyhovující vybaveností**

- **Další prohloubení územních nerovnoměrností v socioekonomických podmínkách obyvatelstva** a odpovídající zvýraznění periferního charakteru řady mikroregionů u krajských hranic v důsledku zaostávání v budování infrastruktury i ve vytváření kooperativních vazeb mezi silnými a slabými mikroregiony (emigrace, stárnutí obyvatelstva, zvýšená nezaměstnanost apod.)
- **Další oslabování významu některých center** mimo hlavní dopravní trasy
 - Votice – poloha mimo budoucí D3
 - Městec Králové – značná vzdálenost od D11
- **Další vylidňování periferních oblastí** (západní Rakovnicko, jižní Benešovsko aj.)
- **Kolaps dopravní infrastruktury** v důsledku neexistence efektivní hromadné dopravy
- **Nenaplnění rozvojových ambicí obcí** (jen částečné využití vymezených zastavitelných ploch)

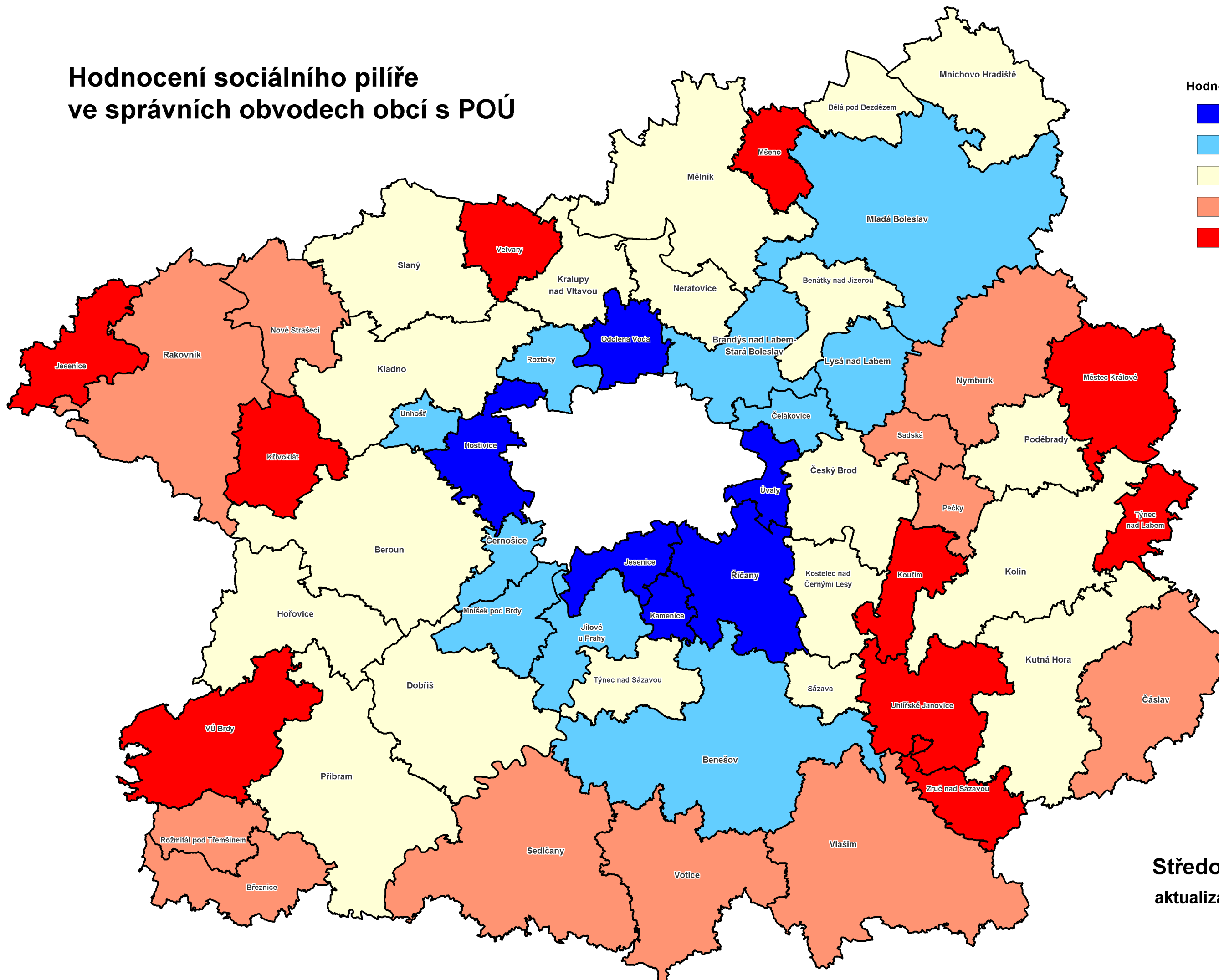
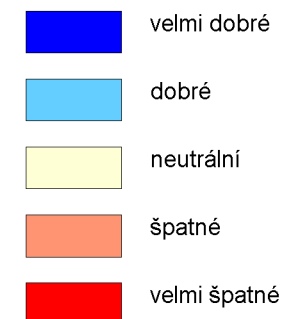
Komentář ke SWOT analýze – základní aktuální změny

Vzhledem ke krátkodobosti navazujícího aktuálního vývoje (poslední 4 roky), nedošlo a ani nemohlo dojít k významnějším změnám vývojových tendencí. Nicméně je nezbytné zdůraznit:

- *Ve vývoji obyvatelstva a v navazujících procesech došlo k výraznému zrychlení jak celkového růstu, tak i prohlubování územních nerovnoměrností. Vývojová orientace změn byla ovšem zachována. K 1.1.2013 se Středočeský kraj dostal podle populační velikosti na 1. místo mezi kraji ČR a tuto pozici si dosud udržuje těsně před hl. m. Prahou. Počet obyvatel Středočeského kraje k 31.3.2021 je 1 400 879, počet obyvatel Hl. města Prahy ke stejnému datu je 1 337 074. Ke zvýšení dynamiky populačního růstu došlo současně i u samotné Prahy (zde ovšem především zahraniční migrací), takže celý prostor centrálních Čech v současnosti koncentruje cca $\frac{3}{4}$ celorepublikového nárůstu obyvatelstva. Z hlediska územní diferenciacie populačního růstu dominovalo metropolitní zázemí Prahy.*
- *Pokud porovnáme kartogram “Hodnocení sociálního pilíře“ z roku 2017 a 2021 jsou rozdíly malé.*
- *Při porovnání výsledků z roku 2010 a 2021 je patrné, že setrvávají regionální odlišnosti, to znamená, že dlouhodobě nejlepších výsledků dosahují SO POÚ kolem Prahy a SO POÚ Mladá Boleslav. Směrem od Prahy se výsledky zhoršují a trvale nejhorší jsou v některých SO POÚ v okrajových částech kraje (Mšeno, Velvary, Krivoklát a Jesenice na Rakovnicku, Zruč nad Sázavou, Týnec nad Labem, Městec Králové a také v SO POÚ Kouřim a Uhlířské Janovice.*

Hodnocení sociálního pilíře ve správních obvodech obcí s POÚ

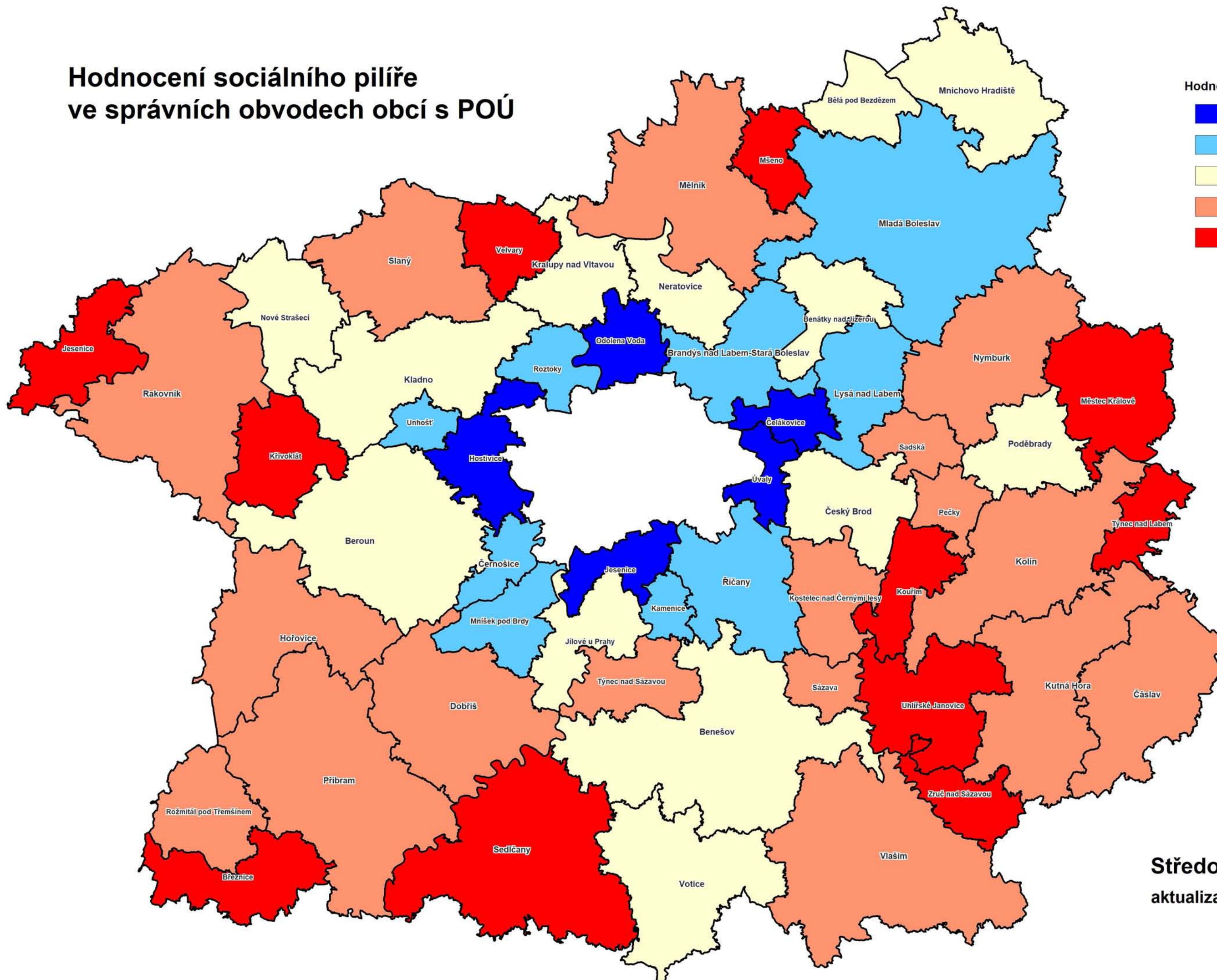
Hodnocení :

Středočeský kraj
aktualizace ÚAP 2010

Hodnocení sociálního pilíře ve správních obvodech obcí s POÚ

Hodnocení :

Středočeský kraj
aktualizace ÚAP 2021

6 Závěrečné vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel s využitím výsledků SWOT analýz výpočetní metodou

Metoda je podrobně popsána v kapitole 3 tohoto textu. Základem hodnocení jsou hodnotící výroky o silných a slabých stránkách vztažené k dílčím složkám jednotlivých témat. Každý hodnotící výrok byl současně přiřazen také k jednomu, dvěma, či všem ze tří pilířů udržitelného rozvoje, který ovlivňuje. Typickým příkladem jevu, který má různé vlivy na všechny pilíře, je těžba nerostných surovin, intenzivní zemědělská výroba apod.

Při porovnání výsledků těchto souhrnných hodnocení provedených v roce 2017 a 2021, jsou patrné minimální rozdíly. Mírné zhoršení u SO POÚ Vlašim, Benešov, Mníšek pod Brdy, Hořovice, naopak mírné zlepšení u Slaného, Neratovic, Roztok, Kladna, Mělníku, Brandýsa nad Labem – Starou Boleslaví a Lysé nad Labem.

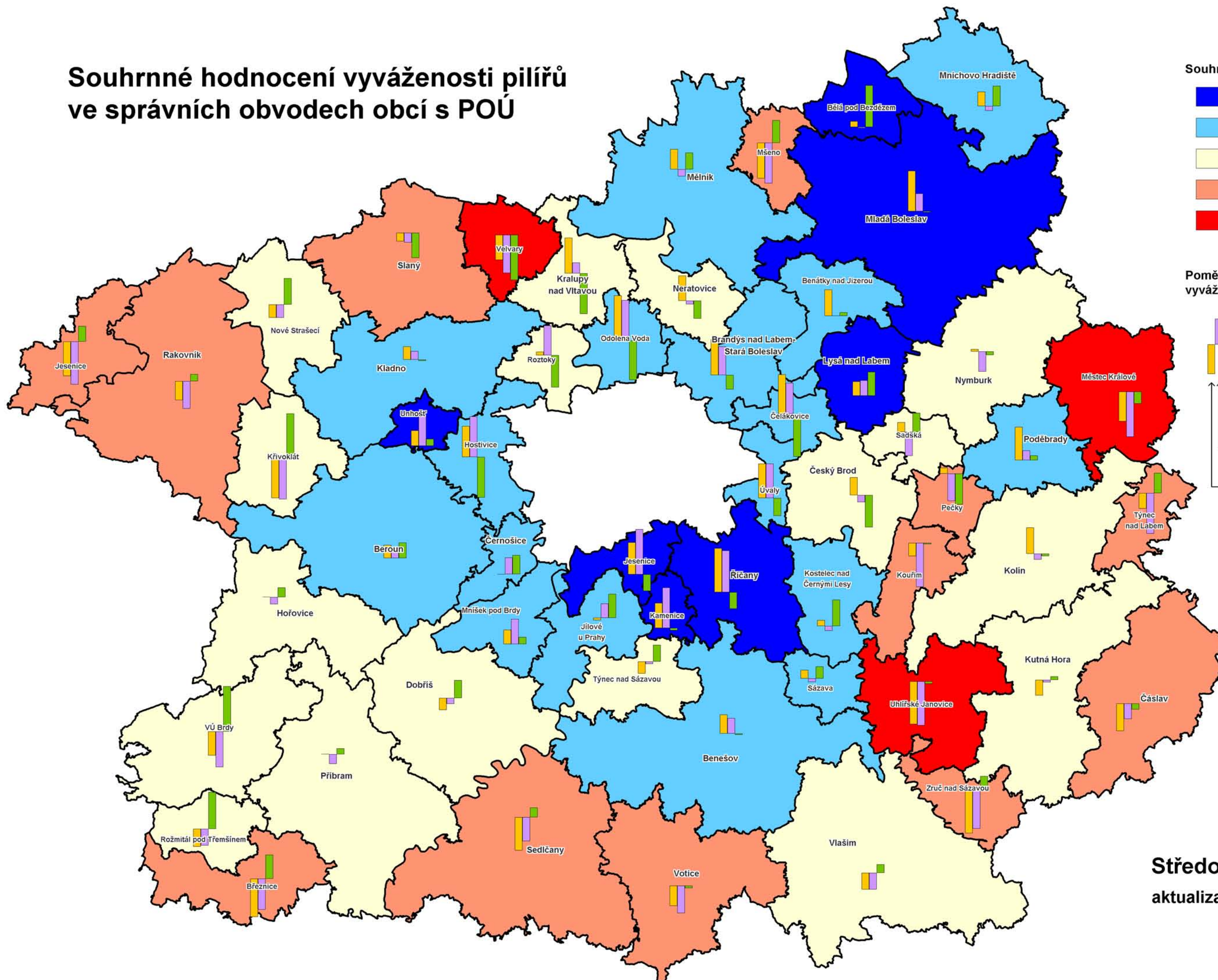
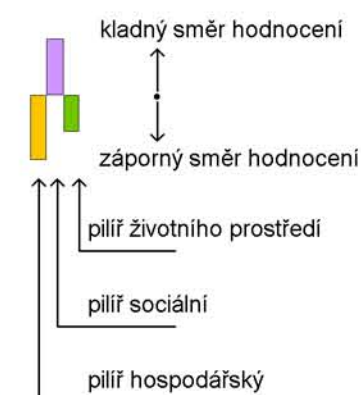
Při porovnání výsledků z roku 20210 a 2021 jsou zřejmé setrvávající regionální odlišnosti. Přes horší výsledky pilíře životního prostředí dosahují lepšího celkového hodnocení SO POÚ blíže Prahy. Trvale vyvážené podmínky má i severovýchod kraje. Horších výsledků pak dlouhodobě dosahují některá SO POÚ na okrajích kraje (zlepšení nevykazují dlouhodobě Velvary a Městec Králové, Uhlířské Janovice, Kouřim a Pečky).

Souhrnné hodnocení vyváženosti pilířů ve správních obvodech obcí s POÚ

Souhrnné hodnocení :

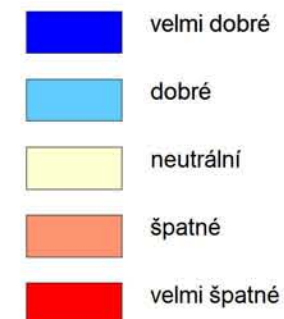
Poměrné znázornění
vyváženosti pilířů :

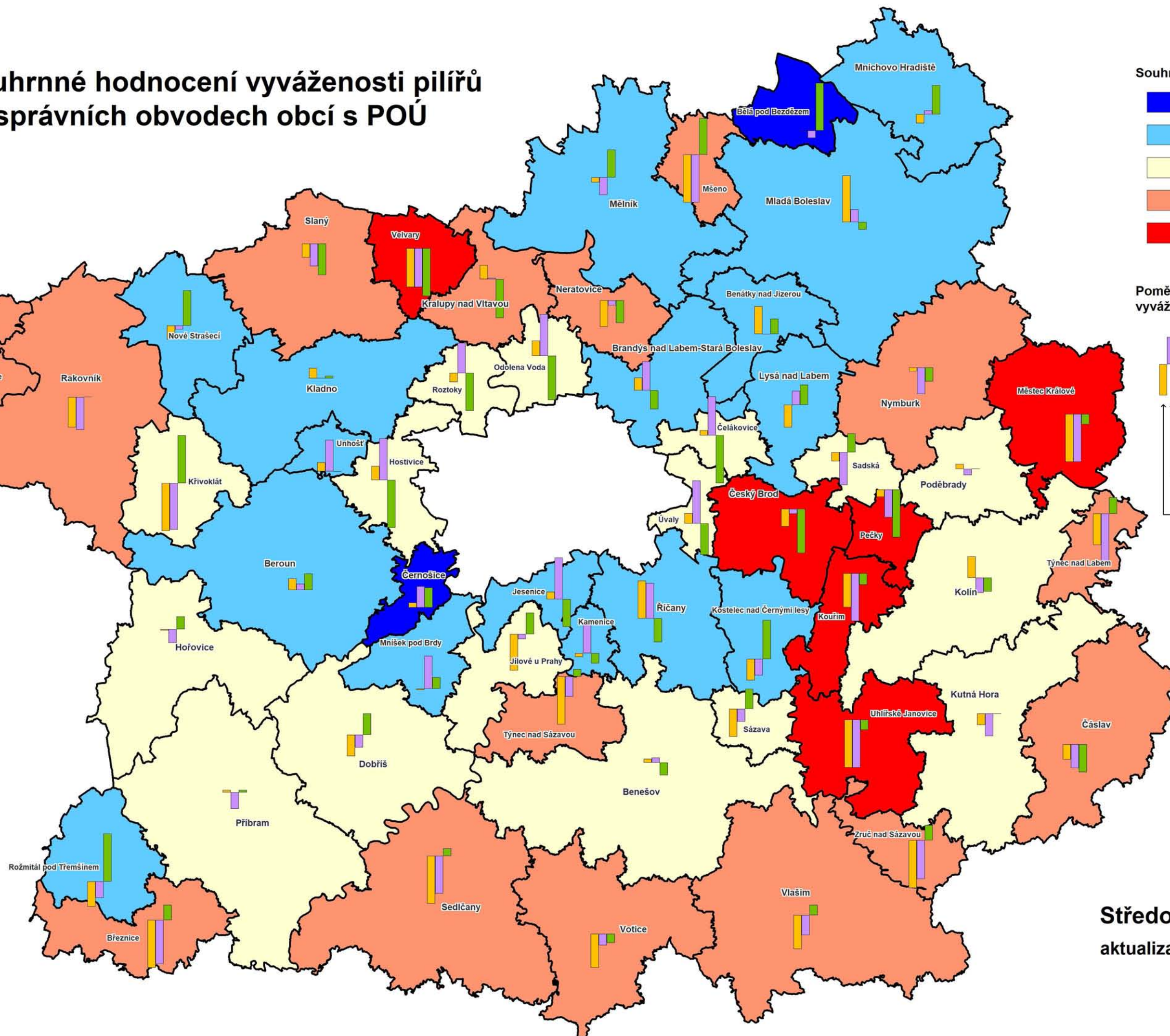
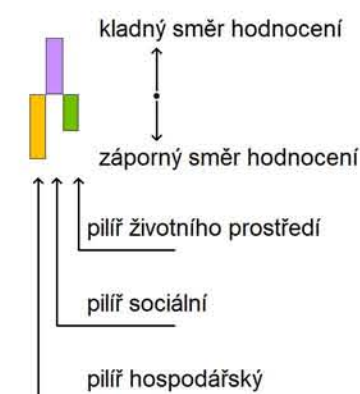
Středočeský kraj
aktualizace ÚAP 2010

Souhrnné hodnocení vyváženosti pilířů ve správních obvodech obcí s POÚ

Souhrnné hodnocení :

Poměrné znázornění
vyváženosti pilířů :

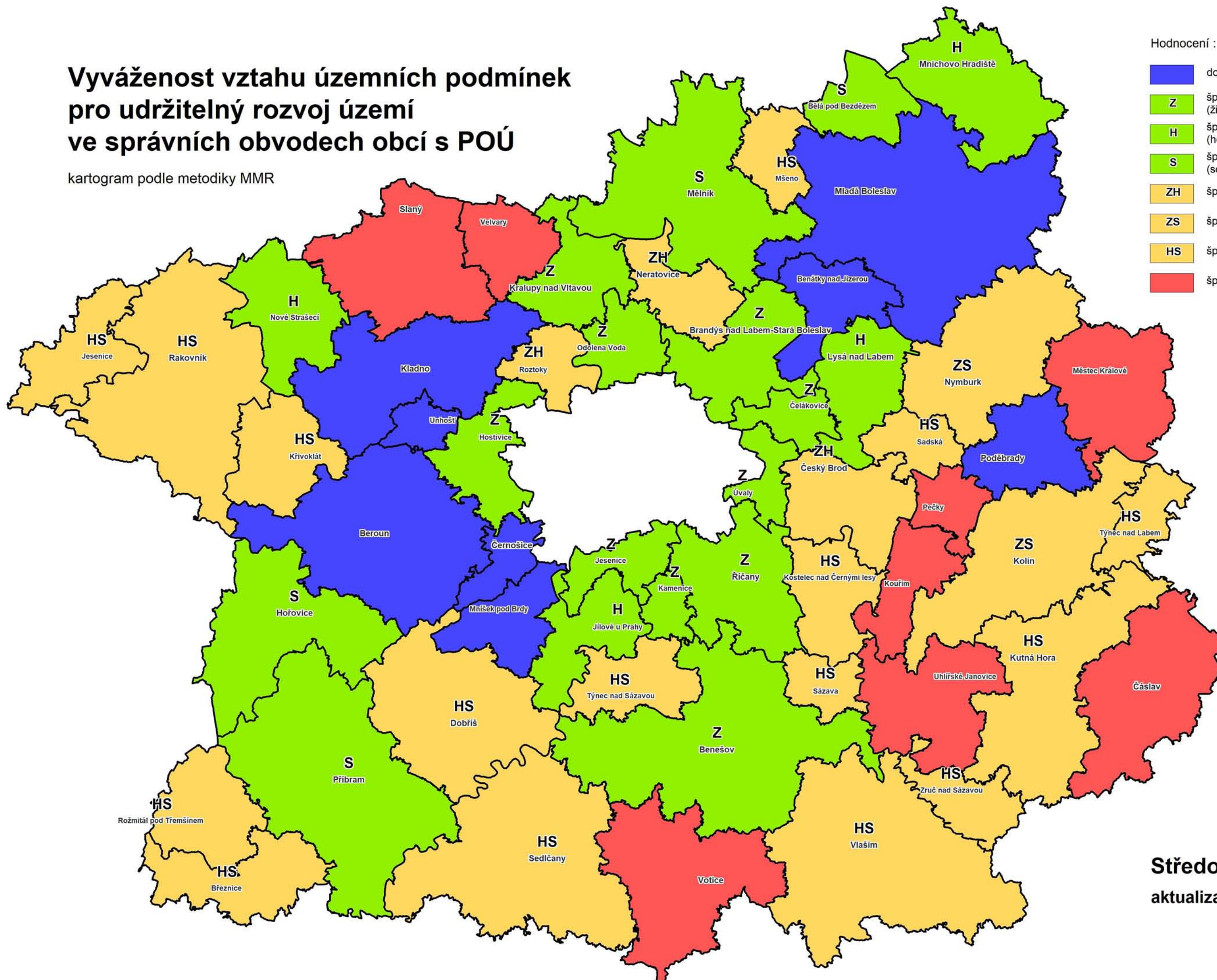
Středočeský kraj
aktualizace ÚAP 2021

Vyváženost vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území ve správních obvodech obcí s POÚ

kartogram podle metodiky MMR

Hodnocení :

- dobrý stav všech pilířů
- špatný stav pilíře Z (životního prostředí)
- špatný stav pilíře H (hospodářský)
- špatný stav pilíře S (sociální)
- špatný stav pilířů Z,H
- špatný stav pilířů Z,S
- špatný stav pilířů H,S
- špatný stav všech pilířů

Středočeský kraj
aktualizace ÚAP 2021

7 Závěrečné vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel empirickou metodou

Závěrečné „empirické“ vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj využívá předešlých výsledků – jak slovního hodnocení, tak i grafického zobrazení a výpočetního hodnocení a tvoří jej text doplněný schématem.

Území Středočeského kraje je z hlediska územních podmínek přirozeně diferencované, základními segmenty s podobnou charakteristikou jsou:

- Suburbánní příměstský prostor okolo Prahy
- Rozvojová území podél radiál vedoucích do hlavního města se suburbánními prostory hlavních hospodářských center
- Mezilehlý prostor mezi rozvojovými oblastmi a osami, tvořící krajinné i „surovinové“ zázemí rozvojovým územím a sloužící pro rekreaci a udržení přírodní stability
- Periferní území, zejména jeho části dále od dopravních radiál a silných center osídlení

Toto členění vyplývá z logiky vývoje sídelní struktury a dopravní sítě Středočeského kraje. Bylo ovlivněno morfologií terénu, klimatickými podmínkami, surovinovým potenciálem, podmínkami pro zemědělství a lesnictví a řadou dalších přírodních podmínek, dále také vnějšími vazbami Středočeského kraje na území sousedních krajů i států a často i administrativním uspořádáním.

7.1 Suburbánní příměstský prostor okolo Prahy

Charakteristika:

- Těží ze své polohy v návaznosti na hlavní město a poskytuje prostor pro bydlení i ekonomické aktivity zejména ve vazbě na Prahu. Dochází zde k nejdynamičtějšmu rozvoji bydlení i ekonomiky v rámci kraje.
- Obyvatelstvo vykazuje příznivé charakteristiky z hlediska přírůstku obyvatel, stáří obyvatel, vzdělanosti. Probíhá zde intenzivní výstavba zejména rodinných domů v návaznosti na stávající sídla, vznikly zde nové „satelity“.
- V prostorech kolem radiál vznikají výrobní, logistická, obchodní i zábavní centra.
- V tomto území se realizují jak radiální dopravní vazby do hlavního města, tak tangenciální a okružní vazby v prstenci okolo. Tento systém by měl být výkonný a přitom neznehodnocovat navazující obytné a přírodní prostředí.
- Suburbánní příměstský prostor by měl být současně prostorem pro rekreaci obyvatel celého metropolitního areálu.
- Měly by se zde realizovat také přírodní a rekreační vazby mezi hlavním městem a jeho krajinným zázemím.

Vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel:

podmínky pro příznivé životní prostředí

- Využívání suburbánního prostoru je podmíněno mimo jiné snahou lidí bydlet v lepším životním prostředí než ve městě. Některá území skutečně takové podmínky poskytují (např. Poberouní, Povětlaví, Posázaví, Říčansko a další), jiná jsou využívána spíše

z důvodu dobré dopravní dostupnosti a relativně nižších cen pozemků a obzvláště příznivé prostředí pro bydlení zde není (některé obce zejména na sever a východ od Prahy).

- Rozvíjející se zástavba a její dopravní obsluha pak v mnoha případech podmínky pro příznivé životní prostředí znehodnocuje. Mizí volná krajina, která je zázemím pro sport a rekreaci lidí, pro zemědělskou a lesní výrobu (byť v tomto území přirozeně omezenou), pro zachování přírody – chráněné i ostatní. Zejména tato „ostatní“ příroda a krajina je v tomto území ohrožena.
- Nová zástavba narušuje prostupnost krajiny, vodní režim (omezení ploch schopných vsakování dešťových vod).
- Přirozená návaznost území (a přírody) hlavního města Prahy na jeho krajinné zázemí je ohrožena.

podmínky pro hospodářský rozvoj

- V suburbánním prostoru kolem Prahy jsou výrazně dobré podmínky pro hospodářský rozvoj. Radiální dopravní vazby spojují území jak s Prahou, tak se silnými hospodářskými centry na rozvojových osách. Sousedství Prahy znamená odbyt, kooperaci, nabídku pracovních příležitostí. Je zde kvalifikovaná pracovní síla.
- Nové byty i plochy pro hospodářské aktivity představují významné investice.
- Podmínky pro investování jsou jednodušší než v hlavním městě, což urychluje využívání území.
- Rozvoj území „živí“ místní drobné podnikatele a řemeslníky.
- Negativem je vliv velkých nákupních (a zábavních center) ve vztahu právě k drobným podnikatelům v maloobchodě, kteří nemohou těmto centrům konkurovat cenami a sortimentem. To se odráží v poklesu úrovně obchodní vybavenosti v některých sídlech.
- Brzdou ekonomického rozvoje je nedokončená síť hlavních silničních komunikací a v budoucnu to může být deficit v zásobování některých oblastí elektrickou energií.

podmínky pro soudržnost společenství obyvatel

- Nové lokality kvalitního bydlení jsou sociálním přínosem do některých dříve zaostávajících území.
- Z hlediska rozvoje příznivých sociálních podmínek zaostává zejména sociální veřejná vybavenost školská (gymnázia, základní a mateřské školy) a hromadná doprava.
- V mnoha překotně se rozvíjejících sídlech se projevuje sociální napětí (mezi starousedlíky a přistěhovalci). Dalším rizikovým jevem je zvýšená imigrace cizinců do těchto oblastí. Kladný vliv na odstranění těchto nesouladů může mít společenský (spolkový) život v obcích.
- Nové obytné celky často nemají kvalitu plnohodnotných sídel, jak z hlediska architektury objektů, tak, a to zejména, z hlediska urbanistického řešení. Chybí kvalitní veřejné prostory (vliv na společenské klima), plochy pro zeleň, sport, rekreaci a občanskou vybavenost. V některých územních plánech potřebné plochy jsou, ale výstavba veřejných prostranství a občanské vybavenosti se opožděje za výstavbou pro bydlení.
- Z hlediska příznivého životního prostředí je problémem dlouhodobý trend zabírání volné krajiny novou zástavbou „na zelené louce“. S tím je spojený i vysoký zábor kvalitních zemědělských půd, omezování prostupnosti krajiny, ztráta estetických hodnot venkovské krajiny, tvořené dříve izolovanými venkovskými sídly s typickými siluetami.
- Mnohde se rozvoj bydlení realizuje v oblastech, které jsou přetížené individuální rekreační zástavbou. Zde je třeba na úrovni ÚP obcí individuálně posuzovat možnosti transformace na trvalé bydlení.

Závěr:

- Lze konstatovat, že v příměstském pražském území je nejvíce ohrožen vyvážený rozvoj.
 - Rychlý hospodářský rozvoj není dostatečně koordinován (chybí nástroj).
 - Rozvoj sociálních podmínek za ekonomickým rozvojem z toho důvodu zaostává.
 - Podmínky pro příznivé životní prostředí jsou ohroženy, a to i v lokalitách s nadprůměrným krajinným potenciálem.

7.2 Rozvojová území podél radiál vedoucích do hlavního města a prostory hlavních hospodářských center

Charakteristika:

- Území těží ze své polohy na dopravních tazích, které umožňují jak ekonomickou kooperaci, tak pohyb pracovních sil i obyvatel za službami.
- Vykazuje příznivé sociální i ekonomické charakteristiky.
- Jednotlivé radiální „výběžky“ a pásy mají výrazně odlišné charakteristiky dané místními podmínkami a polohou (směřováním) radiály. Jejich ekonomika je různě zaměřena. Mají také odlišnou dynamiku rozvoje. Nejdynamičtější je rozvoj ve směru na Mladou Boleslav, na Plzeň, na Kralupy nad Vltavou (respektive Ústí nad Labem), na Kolín a na Benešov (až do Bystřice), což je potvrzeno i v Politice územního rozvoje.
- Radiální uspořádání těchto prostorů podporuje jejich kooperaci s hlavním městem. Pracovní síly se snadno přesunují do hlavního města, a to i na větší vzdálenosti.
- Jádra rozvoje jsou silná centra, další centra využívají výhodu polohy na radiále, což urychluje jejich rozvoj oproti střediskům s horší dopravní dostupností.
- Území by mělo poskytovat práci i služby svému obyvatelstvu a také obyvatelstvu „mezilehlých“ prostorů.
- Okolní „mezilehlé“ prostory těží z kooperace s tímto prosperujícím územím.
- Oblasti na radiálách naopak využívají „surovinovou základnu“ (zemědělskou a lesní produkci, produkci nerostných surovin, vodní zdroje apod.), rekreační zázemí i pracovní síly „mezilehlých prostorů“.

Vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel:

podmínky pro příznivé životní prostředí

- V těchto oblastech je životní prostředí lokálně znehodnocováno, hlavně dopravou a lokálními zdroji znečištění – například staršími výrobními areály zejména ve velkých střediscích.
- Zastoupení přírody je diferencované podle krajinných typů, ve kterých oblast leží.
- V místech největšího rozvoje dochází k nadměrnému záboru i poměrně kvalitních zemědělských půd – obdobně jako v příměstském suburbánním prostoru.
- Provázanost sídel s krajinným zázemím je dobrá, propustnost území narušují především radiální silniční a železniční komunikace, což lze řešit technickými opatřeními.
- V některých částech dochází ke vzniku pásového osídlení propojováním dříve samostatných sídel. Zde je třeba ochránit prostupy krajiny těmito pásy obdobně jako v prostoru kolem Prahy. Územní plány mohou, pokud je politická vůle zastupitelstev, toto srůstání omezit.

podmínky pro hospodářský rozvoj

- Podmínky pro hospodářský rozvoj mají tato území výhodné. Rozvoj podporuje poloha na radiálních dopravních tazích směřujících do hlavního města a potenciál velkých center na těchto osách.
- Mezi závažné problémy patří přetíženost některých dopravních tahů, které slouží kromě místní dopravy i tranzitní dopravě celorepublikového i mezinárodního významu. Z tohoto hlediska je pro místní dopravu významná existence „doprovodných“ komunikací v souběhu s hlavními dopravními tahy.
- Významná je i kooperace mezi blízkými rozvojovými centry a kooperace s mezilehlými prostory. Významné je proto také tangenciální, či okružní propojení středočeského prostoru, umožňující „prokrvení“, mezilehlých prostorů a kooperaci radiálně se rozvíjejících oblastí.
- Realizované a plánované stavby (zejména D6, D3, I/12, silniční okruh kolem Prahy) zlepší vážnou dopravní situaci.
- V těchto sídelních pásových aglomeracích se koncentruje také doprava lidí do škol a do zaměstnání, a to i na větší vzdálenosti (do Prahy a silných center). V některých radiálách není zajištěna vyhovující kolejová hromadná doprava. Podmínky pro příměstskou hromadnou dopravu příznivě ovlivní uvolnění současných tratí vedoucích do Prahy po vybudování nových vstupů železniční dopravy do hlavního města (jedná se o dlouhodobý výhled).

podmínky pro soudržnost společenství obyvatel

- Sociální podmínky jsou v těchto rozvojových prostorech dobré. Obyvatelstvo je sídelně a sociálně stabilizované.
- Veřejná infrastruktura je vázaná na tradiční centra osídlení a má dobrou úroveň.
- Přibývání nových obyvatel v suburbii není tak překotné jako v okolí Prahy, většinou je vázáno na tradiční sídla s existující vybaveností; starousedlíci přijímají nové přistěhovalce s větší tolerancí, než v okolí Prahy.
- V pásových městech stoupají dopravní vzdálenosti při cestách za prací a do škol, proto je vhodné dle místních podmínek rozvíjet sídla také koncentricky.

Závěr:

- V těchto územích probíhá relativně vyvážený a přitom dynamický rozvoj. Pouze místy se projevují disproporce obdobné jako v pražském suburbánním prostoru.
- Pokud se vyskytují nevyváženosti z hlediska pilíře životního prostředí, jsou často kompenzovány poměry v „mezilehlém“ prostoru.

7.3 Mezilehlý prostor mezi rozvojovými oblastmi, respektive osami a periferií**Charakteristika:**

- Tato území v celku Středočeského kraje hrají významnou roli, protože kompenzují nároky kladené na území intenzivně využívané.
- Tvoří krajinné i surovinové zázemí rozvojovým územím, slouží pro rekreaci a udržení přírodní stability.
- Navzájem se velmi výrazně liší podle přírodních podmínek a polohy v rámci kraje. V severovýchodní polovině kraje převládají oblasti s dobrými až výbornými podmínkami

pro zemědělství, v jihozápadní polovině pak jsou většinou velmi dobré podmínky pro rekreaci a cestovní ruch.

- Vyvíjejí se pomaleji, a tedy s menším rizikem.
- Krajina i sídla si zachovávají tradiční vzhled českého převážně venkovského prostředí.

Vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel:

podmínky pro příznivé životní prostředí

- Pokud se vyskytují disproporce v „přírodním pilíři“, pak je to většinou v souvislosti s intenzivní zemědělskou výrobou a s těžbou štěrkopísků v nivách řek nebo vápenců v Českém krasu.
- Dalším rizikovým faktorem je pro tato území nadměrná koncentrace individuální pobytové rekreace v chatách v některých oblastech, pozůstatek vývoje v minulé době. To se týká zejména území jižně od Prahy, Povltaví, Posázaví, Poberouní a Křivoklátska. Tento jev bude mít ještě velkou setrvačnost a je třeba s ním počítat i do budoucna (nevyplnily se prognózy o omezení druhého bydlení po transformaci společnosti v 90. letech).
- Kvalita životního prostředí v těchto územích je v rámci kraje nadprůměrná, protože je zde méně zdrojů znečištění všech typů. Případné závady jsou spíše lokálního významu.

podmínky pro hospodářský rozvoj

- Podmínky pro hospodářský rozvoj mají tato území ztížené. Je to patrné i z ukazatelů charakterizujících zaměstnanost (je zde vyšší procento obyvatel zaměstnaných v primárním sektoru - zemědělství, lesnictví, těžba apod.). Pracovní síla je méně kvalifikovaná.
- Centra osídlení v těchto částech kraje leží mimo hlavní dopravní tahy.
- Cílem by mělo být posilování samostatnosti a vhodné specializace těchto území. Příležitostí pro tato území může být využívání místních surovin, „malá ekonomika“ založená na vzájemné kooperaci místních producentů i odběratelů. Dále ve vhodných částech kraje (například Povltaví) rozvoj cestovního ruchu. Zde hraje velký význam management cestovního ruchu (propagace území, které by mělo lákat specifickými „atrakcemi“).
- Zemědělství, na kterém spočívala v minulosti ekonomická prosperita některých „mezilehlých“ oblastí, se musí přizpůsobit změnám podmínek a transformovat se na nové formy hospodaření (například ekozemědělství, produkce biomasy pro energetické účely, mimoprodukční funkce, agroturistika).
- Pro hospodářský rozvoj území je důležitá také kooperace s rozvojovými územími. Pro to jsou významné tangenciální (nejvýznamnější jsou I/16, I/18/, I/38, II/101, II/125...) či okružní (II/101) propojení středočeského prostoru.

podmínky pro soudržnost společenství obyvatel

- Soudržnost společenství obyvatel těchto území spočívá na tradičním stabilizovaném sociálním prostředí, které není vystaveno rychlým změnám. Obyvatelstvo je silně vázané na své bydliště – sídla i krajinu, ale přináší to určité nevýhody: menší nabídka pracovních příležitostí a občanského vybavenosti, potřeba dojíždění do práce, škol i za službami.
- Význam pro stabilizaci obyvatelstva má společenský život (spolky, sportovní kluby, zájmová společenství), který by měl být podporován i z vnějších zdrojů.

- Index vývoje počtu obyvatel je převážně vyrovnaný (100), částečně je třeba se obávat mírného poklesu.
- Vzdělanost a kvalifikace pracovních sil je nižší, přičemž značná část kvalifikovaných vyjíždí, nebo se stěhuje za odpovídající práci do „exponovanějších“ oblastí. Je potřeba vytvářet podmínky pro zaměstnanost kvalifikované pracovní síly v těchto oblastech.
- Pozitivní pro zachování sídelní struktury včetně malých sídel je rekreační využívání bytového fondu.

Závěr:

- V těchto územích se projevují pouze dílčí disproporce ve vývoji.
- Zatímco rozvojová území okolo Prahy a radiál jsou poměrně soběstačná a problémem je koordinace a regulace jejich rozvoje, tak tyto „mezilehlé prostory“ si vyžadují a zasluhují určité „dotace“ z vnějšku. Je třeba si uvědomit jejich význam pro udržitelný vývoj celého území kraje a jejich nezastupitelnou roli v organismu kraje. Co se týče vyváženosti podmínek pro udržitelný rozvoj, lze obecně říci, že problémy jsou zejména ve sféře ekonomické. Pokud v některých částech území nejsou dobré podmínky ani pro příznivé životní prostředí, pak hrozí opouštění území obyvateli i podnikateli, chátrání sídel a neudržování krajiny. Tato situace hrozí zejména v územích, kde byla dříve intenzivní zemědělská výroba, která nyní ztrácí svůj ekonomický význam.
- Podstatný vliv na udržení prosperity území má zajištění dopravní dostupnosti center (přímé, nebo připojením na významné dopravní trasy).

7.4 Periferní území, zejména jeho části vzdálené od dopravních radiál

Charakteristika:

- Jedná se o území v okrajových částech kraje, kde se uplatňuje více „rozvojových nevýhod“ společně:
 - odlehlost území od radiálních os rozvoje i rozvojových center
 - nedostatečně funkční hromadná doprava a veřejná infrastruktura
 - hospodářství orientované do primárního sektoru
 - nižší vzdělanost obyvatelstva a nízká kvalifikace pracovní síly
 - v některých částech limity rozvoje dané ochranou přírody
- V důsledku těchto předpokladů má území velmi nízkou ekonomickou výkonnost, většina sociálních charakteristik obyvatelstva i stavu bytového fondu je nepříznivá a má někdy i sestupnou tendenci.
- Pozitivem u většiny území je dobrá kvalita životního prostředí.

Vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel:

podmínky pro příznivé životní prostředí

- Většinou se jedná o oblasti s dobrou až nadprůměrnou kvalitou životního prostředí.

podmínky pro hospodářský rozvoj

- Podmínky pro hospodářský rozvoj mají tato území výrazně omezující. Nadprůměrná je zaměstnanost v primárním sektoru hospodářství, vysoká vyjíždka, hospodářská centra schopná kooperace jsou vzdálená a špatně dopravně napojená. V územích nejsou

specifické zdroje, na kterých by se dala založit hospodářská prosperita. Chybí i potenciál pracovních sil, a to zejména s vyšší kvalifikací.

- Příležitostí by mohlo být, tak jako ve výše popsáných „mezilehlých prostorech“ využití potenciálu pro cestovní ruch, transformované zemědělství, kooperace místních ekonomických subjektů. V některých případech může sehrát pozitivní roli zlepšení dopravní dostupnosti těchto oblastí.

podmínky pro soudržnost společenství obyvatel

- Stejně jako v mezilehlých územích je obyvatelstvo silně vázané na své bydliště a stabilizované sociální prostředí, které není vystaveno rychlým změnám.
- Soudržnost společenství obyvatel těchto území je ohrožena špatnými sociálními podmínkami. Chybí snadno dostupné zaměstnání, školy i služby. Hromadná doprava v řídké osídleném území vyžaduje vysoké dotace.
- V území jsou často slabá lokální centra a vyšší centra jsou špatně dostupná.
- Území bylo populačně dlouhodobě deficitní, v současnosti zde populace relativně stagnuje. Index stáří i vzdělanosti je podprůměrný. Bytový fond je starý, nová výstavba minimální.
- Kladnou roli hraje v některých územích přechodné bydlení v chalupách, které udržuje hmotnou i duchovní strukturu sídel.

Závěr:

- V těchto územích se projevují disproporce ve vyváženém vývoji, zejména výrazné ohrožení sociálních podmínek pro soudržnost společenství obyvatel. Ohrožení sociálních podmínek je v přímé vazbě na ekonomickou regresi. Důsledkem této regrese může být i negativní populační vývoj v budoucnosti.
- Při využití v současné době skrytého potenciálu je možné hospodářské oživení některých částí těchto území (cestovní ruch, agroturistika, specifické hospodářské aktivity zaměřené na využití přírodních zdrojů). Místní jádra mohou pak iniciovat oživení i ve svém zázemí.
- Významné je i zachování či zlepšení dopravní dostupnosti těchto území, včetně hromadné dopravy (využití specifických forem).
- Cílem by mělo být zachování dnešní struktury osídlení schopné dlouhodobě udržovat krajinu a rozvíjet alespoň některá sídla. Přitom je třeba zohlednit hodnoty, které se v těchto územích mohou nacházet (např. stavební památky či přírodní pamětihodnosti) a které je třeba zachovat i za cenu dotací.

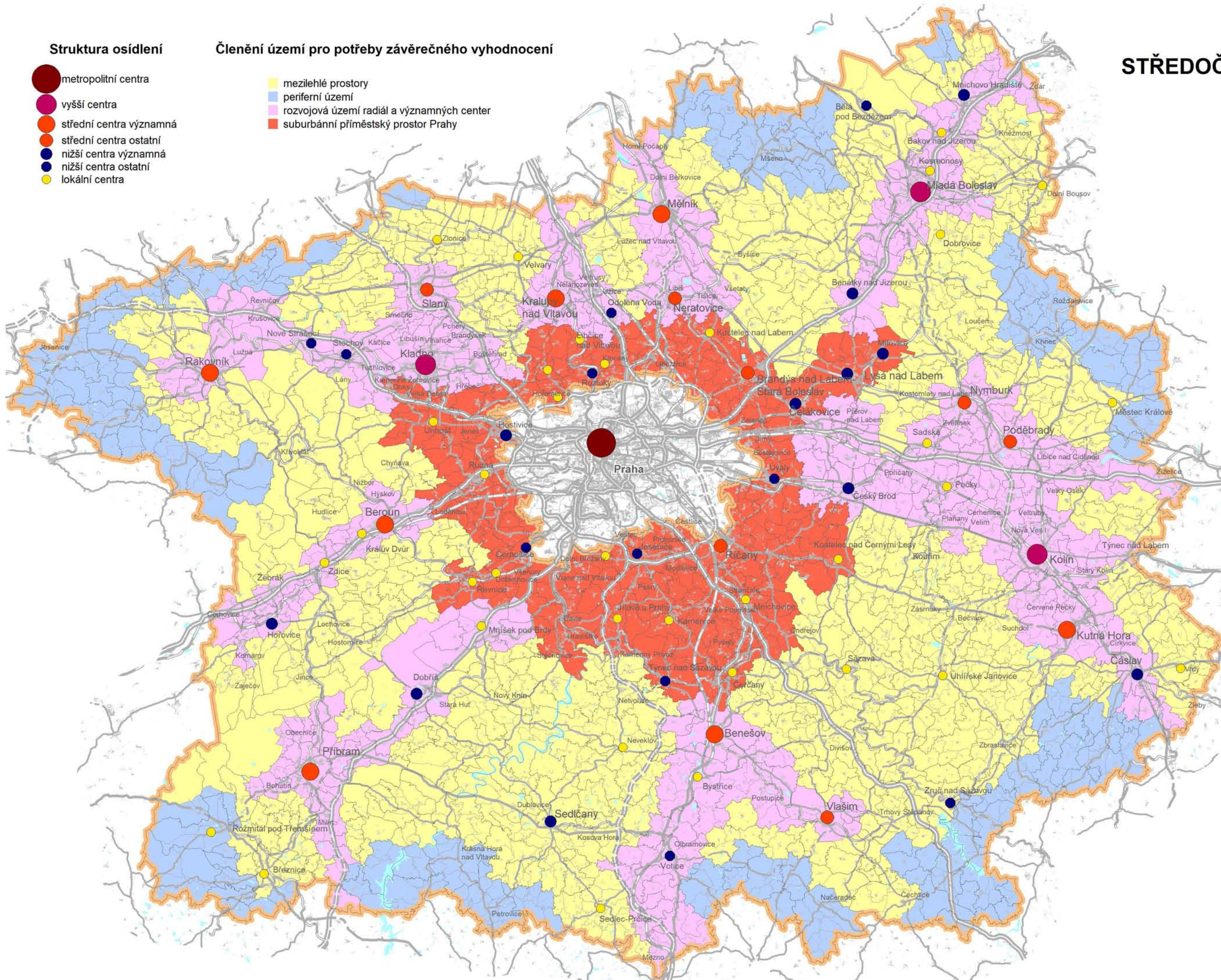
Struktura osídlení

- metropolitní centra
- vyšší centra
- střední centra významná
- střední centra ostatní
- nižší centra významná
- nižší centra ostatní
- lokální centra

Členění území pro potřeby závěrečného vyhodnocení

- mezilehlé prostory
- periferní území
- rozvojová území radiál a významných center
- suburbanní příměstský prostor Prahy

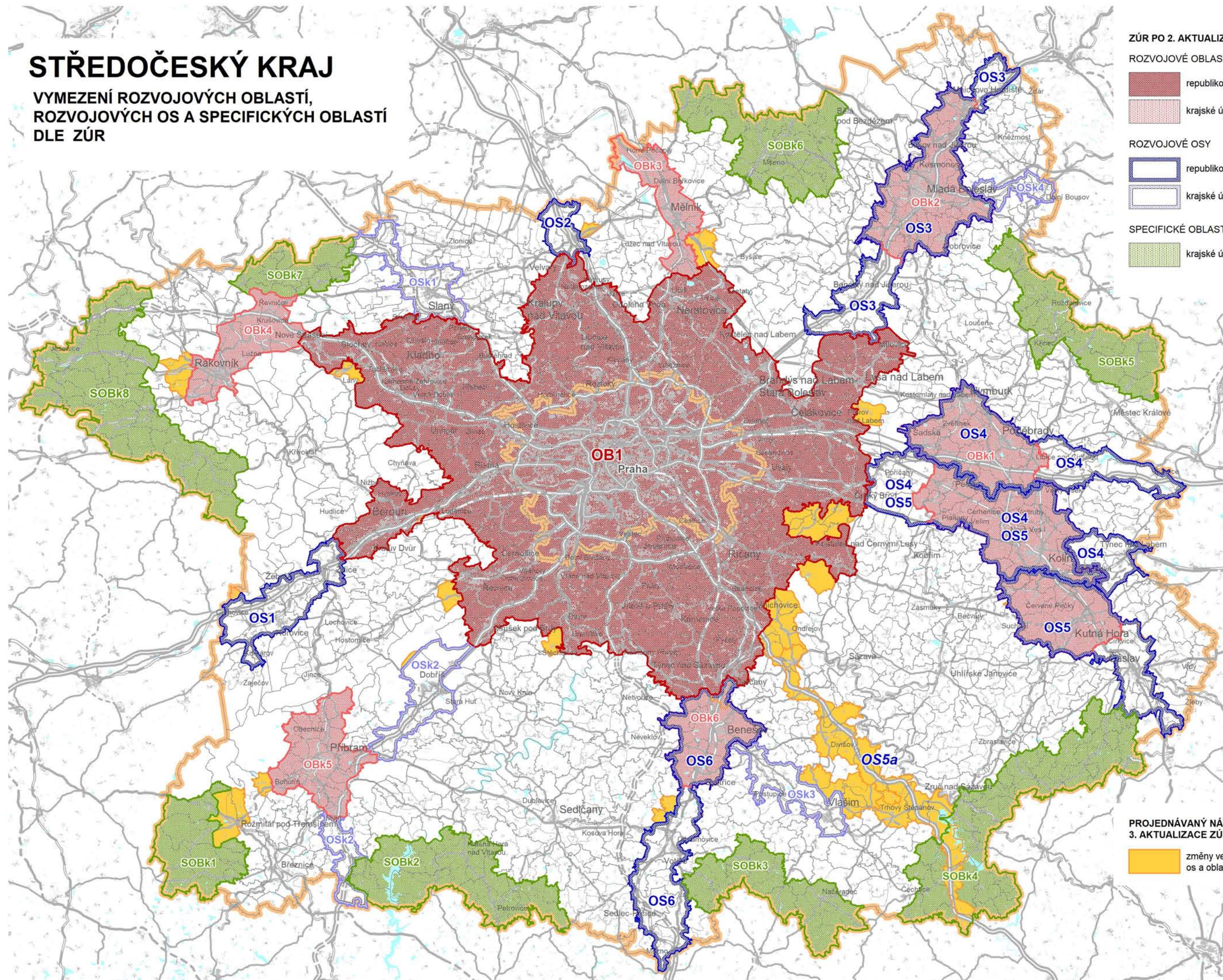
STŘEDOČESKÝ KRAJ

10km

STŘEDOČESKÝ KRAJ

VYMEZENÍ ROZVOJOVÝCH OBLASTÍ,
ROZVOJOVÝCH OS A SPECIFICKÝCH OBLASTÍ
DLE ZÚR

8 Koordinace kartogramů vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území na úrovni ORP a kraje

Převzetím výsledků hodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území ÚAP ORP vznikl kartogram dokumentující hodnocení obcí v dílčích ORP. Současně byly do stejné grafiky převedeny výsledky hodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území ÚAP kraje.

Porovnáním výsledků je zřejmé, že se hodnocení liší navzájem mezi ORP a krajem.

Na první pohled je zřejmé u ÚAP ORP celkově lepší hodnocení než v ÚAP krajských. V ÚAP ORP je výrazně vyšší zastoupení kladného hodnocení všech tří pilířů, a to zejména u obcí v západní a jižní části kraje.

Na kartogramu krajském je zase na první pohled zřejmé horší hodnocení všech tří pilířů ve východní části kraje.

Důvodů pro odlišnosti v hodnocení ORP a kraje je několik:

- různá kritéria hodnocení (to platí mezi ORP navzájem i ve vztahu ke kraji)
 - kritéria hodnocení v ÚAP ORP nejsou sjednocena, byla stanovena individuálně dle uvážení jednotlivých zpracovatelů rozborů
 - kritéria hodnocení v krajských ÚAP jsou uvedena v kapitole 3. „Metoda zpracování udržitelného rozvoje území kraje“ tohoto textu
- různé vymezení hodnoceného území (SO ORP a kraj), a proto i jinak nastavená úroveň hodnocení
 - hodnocení uvnitř ORP - „laťka“ pro hodnocení je nastavena dle specifické situace v daném území, a výsledky se proto jeví vyrovnanější na celém území kraje
 - hodnocení uvnitř kraje – „laťka“ je stejně nastavena pro všechny obce (ORP) kraje, což zvyrazňuje rozdíly v hodnocení v rámci kraje

Závěrem lze konstatovat, že za dané situace, kdy hodnocení není provedeno jednotně z hlediska zohledněných kritérií, nelze očekávat porovnatelné výsledky hodnocení mezi jednotlivými ORP navzájem. Tento stav by bylo možné zlepšit, pokud by ÚÚP ORP pracovaly s jednotnou metodikou hodnocení včetně kritérií.

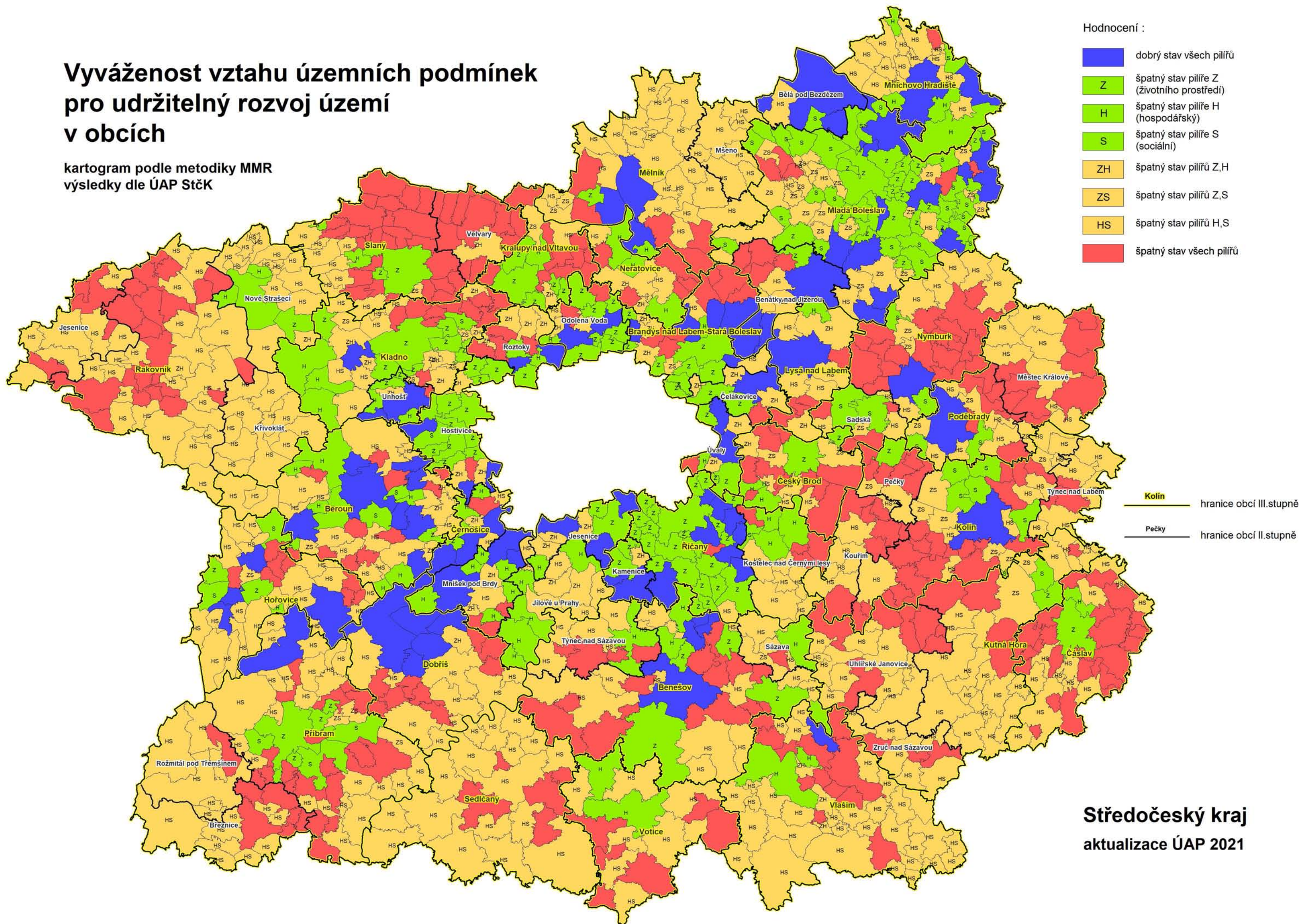
Co se týče porovnání hodnocení ORP s hodnocením krajským bude vždy pouze orientační, protože sledované územní jednotky jsou odlišné, tudíž i sledovaná kritéria a měřítko hodnocení se budou lišit.

Vyváženost vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území v obcích

kartogram podle metodiky MMR
výsledky dle ÚAP StČK

Hodnocení :

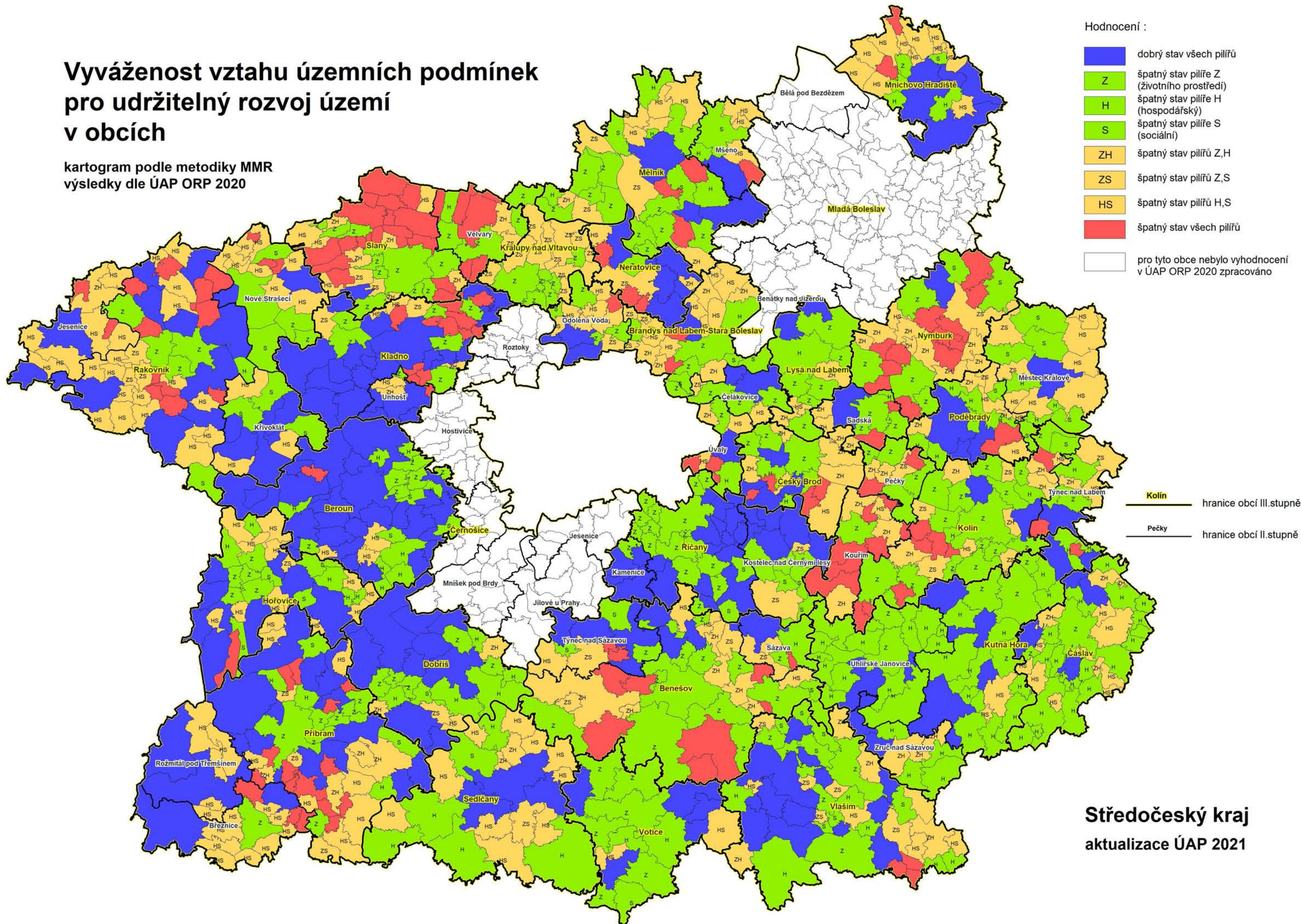
- dobrý stav všech pilířů
- špatný stav pilíře Z (životního prostředí)
- špatný stav pilíře H (hospodářský)
- špatný stav pilíře S (sociální)
- špatný stav pilířů Z,H
- špatný stav pilířů Z,S
- špatný stav pilířů H,S
- špatný stav všech pilířů

Středočeský kraj
aktualizace ÚAP 2021

Vyváženost vztahu územních podmínek pro udržitelný rozvoj území v obcích

kartogram podle metodiky MMR
výsledky dle ÚAP ORP 2020

9 Určení problémů k řešení v územně plánovacích dokumentacích, případně podkladech

9.1 Koordinace se sousedními kraji, zejména v záležitostech celorepublikového významu a podněty pro Politiku územního rozvoje ČR

Tato koordinace je významná v návrzích dopravní a technické infrastruktury a ÚSES, a to zejména v těch záležitostech, které nejsou stabilizované.

Obecně ve vztahu ke všem krajům musí být předmětem koordinace:

- **Oblasti a osy** vymezené v ZÚR krajů
- **Dopravní a technická infrastruktura**
Včetně vysokorychlostních tratí v návaznosti na prověřování jejich tras ve studiích pořizovaných MD
- **ÚSES**
V souladu s Aktualizací nadregionálního ÚSES, kterou z pověření MŽP zpracovává AOPK

Nezbytná je obzvlášť koordinace územního rozvoje obcí a měst Středočeského kraje a městských částí Prahy zejména na společné hranici krajů v záležitostech veřejné infrastruktury, ÚSES a návrhu systému veřejně přístupné zeleně (například podle územní studie Zelené pásy, U-24 s.r.o. 2009 pořízené Krajským úřadem Středočeského kraje).

9.2 Vyhodnocení aktuálnosti veřejně prospěšných staveb a opatření platných ZÚR Středočeského kraje a zjištění nových záměrů

Pro aktualizaci ZÚR Středočeského kraje lze použít vyhodnocení veřejně prospěšných staveb, opatření i územních rezerv, které jsou ve vydaných ZÚR. Toto vyhodnocení bylo provedeno na základě aktuálních údajů od poskytovatelů.

Ve výkresu záměrů jsou vyznačeny veřejně prospěšné stavby navržené v ZÚR Středočeského kraje:

- stavby již realizované

Dále jsou vyznačeny nově zjištěné informace o veřejně prospěšných stavbách:

- stavby dále sledované se změnou vymezení, které je nutné prověřit a vymezení aktualizovat
- stavby „zpochybněné“ informacemi získanými od poskytovatelů údajů a informacemi zjištěnými specialisty zpracovatele ÚAP
- stavby zrušené NSS po vydání ZÚR Středočeského kraje

Při aktualizaci ÚAP byly zjištěny od poskytovatelů, případně šetřením specialistů zpracovatele ÚAP, nové záměry ploch a koridorů pro dopravní a technickou infrastrukturu a ÚSES.

Jsou to nové záměry:

- silniční dopravy
- železniční dopravy
- kolejového propojení v příměstském prostoru Prahy
- výstavba nových vodovodů
- výstavba nových, případně rekonstrukce elektrických vedení a rozvoden (záměry poskytovatelů)
- výstavba nových plynovodů a zařízení na plynovodech
- výstavba nových ropovodů
- úprava vymezení hranic nadregionálních biocenter podle „Aktualizace nadregionálního ÚSES“ (AOPK ČR na základě pověření MŽP)

Informace o konkrétních záměrech dopravní a technické infrastruktury jsou obsaženy v jednotlivých tematicky zaměřených kapitolách a v tabulce „Veřejně prospěšné stavby sledované v ZÚR SK a nové záměry poskytovatelů“, která je vložena do textu PURÚ.

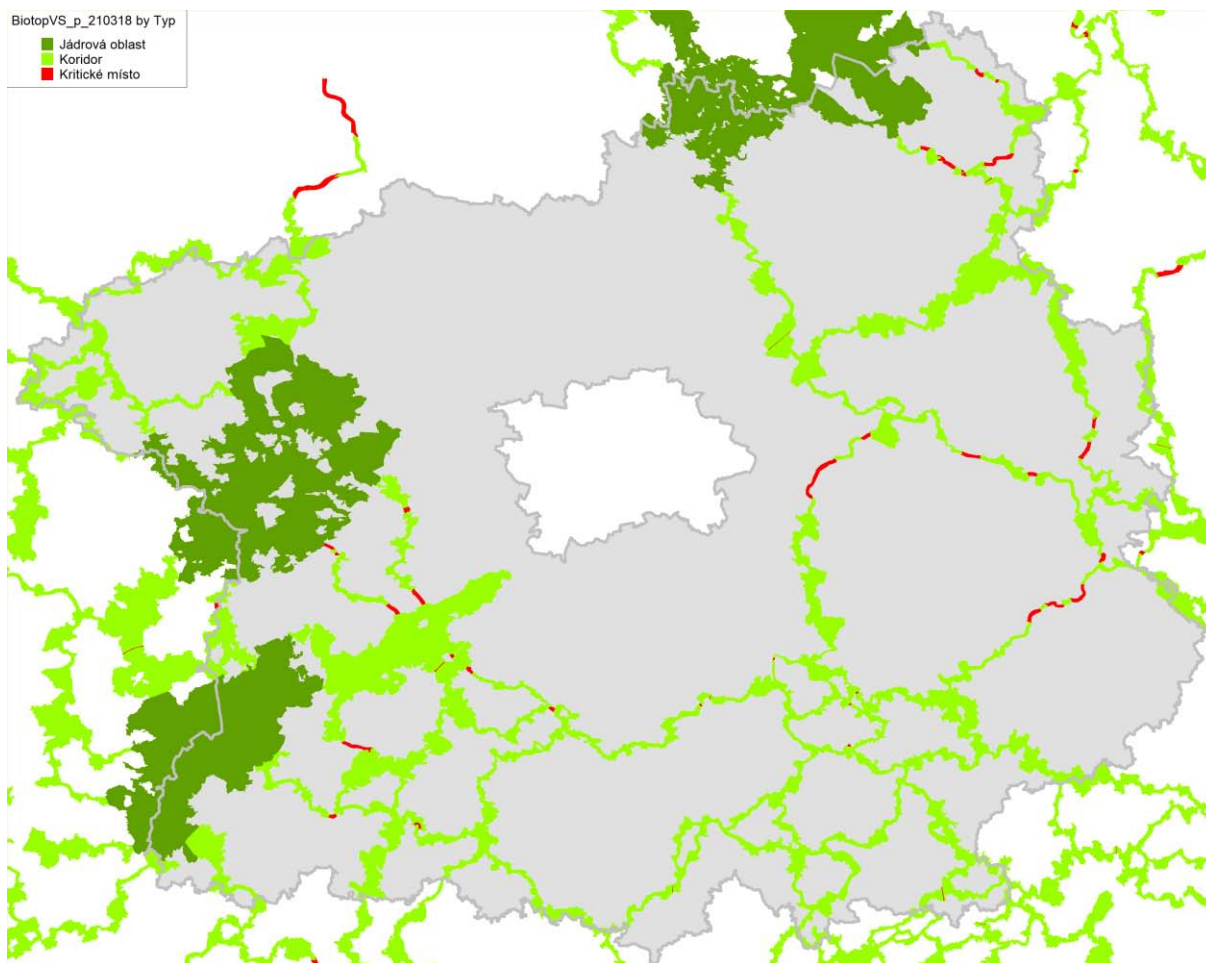
9.3 Vyhodnocení aktuálnosti limitů

Při aktualizaci ÚAP 2021 byly zjištěny také nové limity využití území (viz Podklady pro rozbor). Řada z nich se týká oblasti ochrany přírody a krajiny. Zásady územního rozvoje na ně budou při aktualizaci reagovat.

Například:

- upřesnění vymezení a nová maloplošná chráněná území
- změny vymezení a nové evropsky významné lokality
- upřesnění vymezení přírodních parků
- upřesnění vymezení mezinárodně chráněných mokřadů

Agentura ochrany přírody ČR (AOPK) předala mimo jiné k ÚAP 2021 podklad – biotop vybraných zvláště chráněných druhů velkých savců (dříve dálkové migrační koridory), které jsou pojednány plochami členěnými na jádrová území a koridory. Současně eviduje kritická místa, kde je migrace ztížena, respektive znemožněna. Na úrovni meziúzemní by mělo být dohodnuto, jak se tyto biotopy jako limity budou promítat do územně plánovací dokumentace.

9.4 Problémy k řešení pro územní plánování stanovené v rámci rozboru udržitelného rozvoje území Středočeského kraje

Při zpracování ÚPD a ÚPP všech stupňů je třeba vzít v úvahu výsledky RURÚ Středočeského kraje a **vytvářet podmínky pro:**

Socioekonomické podmínky, rekreace:

- **rozvoj regionu Střední Polabí**, což umožní zlepšení situace v méně výkonných regionech Kutná Hora a Čáslav (*ÚP pro obce, v ZÚR zapracováno*)
- **rozvoj ekonomických aktivit v prostoru Lysá n. L. – Milovice**, což umožní snížení silné vyjížďky za prací (*ÚP pro obce, v ZÚR zapracováno*)
- **posílení odpovídajících nižších center osídlení v příměstském území Prahy** schopných saturovat potřeby vlastních obyvatel i spádového území (*ÚP pro obce, v ZÚR zapracováno*)
- **posílení některých slabých center, zejména v okrajových, hůře dostupných regionech kraje** – Mšeno, Městec Králové, Zruč n. S., Votice, Březnice (*ÚP pro obce, v ZÚR zapracováno*)
- **zlepšení kooperace blízkých měst či obcí, zejména těch, které jsou téměř územně propojeny** (Lysá n. L. – Milovice, Nové Strašecí – Stochov, Kralupy n. Vlt. – Odolena Voda, Beroun – Králův Dvůr, Hořovice – Žebrák, Dolní Poberouní) (*ÚP pro obce, v ZÚR zapracováno*)
- **rozvoj technologických parků**, využívajících vysokou kvalifikaci obyvatel zejména v příměstském území hlavního města Prahy (*zejména ÚP pro obce*)
- **využívání brownfields**, zejména transformace nevyužívaných ploch pro nové ekonomické i jiné aktivity (Kladno, Tuchlovice, Milovice, Velvary, areály v okolí Kolína, Jince – bývalá vysoká pec Barbora, Bohutín – bývalé učiliště, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav – bývalé zahradnictví – skleníky, Nymburk – doky, Benešov – kasárna, Brod u Příbrami – kasárna, Slaný – průmyslová zóna – sever, Rožmitál pod Třemšínem – vojenský areál, Mezno - výzkumný ústav) aj. (*zejména ÚP pro obce*) též <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/stredocesky-kraj/regionalni-informace/brownfields/>
- **podpora cestovního ruchu zejména ve vybraných oblastech tak**, aby se zlepšovala infrastruktura tohoto území a mohly být rozvíjeny tradiční i nové formy cestovního ruchu (*ÚP pro obce, v ZÚR zapracováno*)
- **řešení problematiky území přetížených individuální pobytovou rekreací** (*zejména ÚP pro obce*)
- **řešení problematiky každodenní a krátkodobé rekreace v příměstském pražském prostoru ochrana navrženého systému přírodně rekreačních vazeb na hranici Středočeského kraje a hlavního města Prahy** v souladu se studií Zelené pásy (U-24 s.r.o. 2009) (*zejména ÚP pro obce, zásady stanovit v ZÚR*)
- **zpracovat záměr splavnění středního toku Vltavy pro rekreační dopravu** (*ÚP pro obce, v ZÚR zapracováno*)

Doprava:

- **zlepšení dopravních vazeb k regionálním i vyšším centrům** (*ÚP pro obce, v ZÚR zapracováno*)
- **vytvoření podmínek pro řešení problémů zejména hromadné dopravy:**

- navrhovat – řešit - **terminály integrované hromadné dopravy a plochy pro „Park & Ride“** pro zvýšení standardu HD (zejména ÚP pro obce)
- v rozvojových územích bez možnosti obsluhy železnicí navrhovat **segregované koridory pro hromadnou dopravu** (ZÚR i ÚP pro obce)
- převzít **trasu příměstské železniční dopravy Praha – letiště – Kladno** (ÚP pro obce, v ZÚR zapracováno)
- **zlepšit parametry vybraných tratí s předpokladem využívání hromadnou dopravou**
- převzít trasu tzv. „Všejské spojky“ a „Bezdečinské spojky“ (výrazné zkvalitnění dopravních vazeb ve směru na Mladou Boleslav a dále na území Libereckého kraje) (ÚP pro obce, v ZÚR zapracováno)
- **řešení nevyhovujících úseků silnic** podle specifické situace – novými trasami, přeložkami; přitom zohledňovat zejména vedení zatížených tranzitních silničních tras přes centrální či obytná území měst a vesnic (ÚP pro obce, v ZÚR zapracováno)
- **vymezovat cyklostezky** v souladu s koncepcí, zvážit, zda je třeba vymezovat cyklotrasy vedoucí po silnicích, vytvářet podmínky pro rozvoj cyklistické dopravy - nejen rekreační, a to výstavbou vhodných cyklostezek a potřebné vybavenosti (např. odstavné plochy pro bicykly u cílových míst, včetně stanic kolejové dopravy) (zejména ÚP pro obce)
- **prověřit a následně zapracovat do ÚPD koridory rychlých železničních spojení včetně vysokorychlostních tratí jako VPS, příp. jako územní rezervy** - realizace nových vstupů do Prahy v trasách VRT přinese **uvolnění stávajících koridorových tratí pro vyšší rozvoj příměstské dopravy** (v ZÚR bude upřesněno podle aktuálních studií MD a následně i v ÚP pro obce)

Technická infrastruktura:

- **v ÚPD upřesnit koridory** pro trasy elektrických vedení velmi vysokého a vysokého napětí dle aktuálních podkladů poskytovatelů

Vodní režim území:

- **promítnout úkoly vyplývající z plánování v oblasti vod** (ze schválených plánů oblastí povodí) (ÚP pro obce, v ZÚR zapracováno)
- **promítnout preventivní protipovodňová opatření regionálního rozsahu** (např. území určená k rozlivům povodní) (ZÚR i ÚP obcí)

Nerostné suroviny:

- **upřesnit oblasti s významným podílem povrchové těžby** na základě specifikovaných kritérií a **stanovit pro ně podmínky** zejména s ohledem na sídelní strukturu a na principy ochrany a tvorby krajiny
(tuto problematiku řešit ve studii a její výsledky případně zapracovat do aktualizace ZÚR)

Ochrana přírody a krajiny:

- **chránit krajinu** s jejími přírodními a kulturními dominantami a tradiční strukturou (ÚP pro obce, v ZÚR zapracováno)
- **doplnit chybějící či nevyhovující součásti ÚSES** na základě Studie ÚSES Středočeského kraje a Aktualizace nadregionálního ÚSES (AOPK) (ZÚR i ÚP obcí)
- **podporovat přednostní využití zastavěných či zdevastovaných území** oproti výstavbě v nezastavěném území (zejména ÚP pro obce)

- podporovat **opatření vedoucí k zadržení vody v krajině**, obnově vodního režimu (*zejména ÚP pro obce*)
- důsledně **uplatňovat prostupnost krajiny** jako podmínku tvorby a schvalování ÚP, zohlednit **migrační koridory** pro vysokou zvěř (*ZÚR i ÚP pro obce*)
- zapracovat do ZÚR a ÚP příslušných obcí výsledky **studie „Zelené pásy - vytvoření podmínek pro vznik ploch veřejně přístupné zeleně“** (U-24 s.r.o., 2009); koordinovat na hranici kraje řešení s návrhem **přírodně rekreačních vazeb na území hlavního města Prahy** (vymezený v rámci Krajské koncepce ochrany přírody hl. města Prahy) (*ÚPP pro metropolitní region, dále ÚP pro obce, zásady stanovit v ZÚR*)
- **snižování bariérového efektu** při návrhu nových dopravních systémů (*zejména ÚP pro obce, zásady stanoveny v ZÚR*)
- **omezovat výstavbu fotovoltaických elektráren** ve volné krajině - jedná se o zásah do krajinného rázu území (*ÚP pro obce, zásady stanoveny v ZÚR*)

Hygiena životního prostředí:

- vymezovat plochy pro kompostování (ÚP pro obce)
- plochy pro ČOV (ÚP pro obce)
- vytvořit v ÚPD podmínky pro řešení starých ekologických zátěží v souladu s existujícími studiemi (ÚP pro obce)

9.5 Vybrané střety a záměry z ÚAP ORP

V rámci 5. aktualizace ÚAP Středočeského kraje byly vyhodnoceny výsledky 24 ÚAP ORP zejména s ohledem na zjištěné střety a záměry, respektive úkoly pro územní plánování nadmístního významu. 2 ÚAP ORP nebyly kraji v době zpracování Krajských ÚAP předány.

V ÚAP ORP bylo uvedeno cca 100 problémů nadmístního významu, řada z nich bude dále prověřována a případně uplatněna při aktualizacích ZÚR.

Z 26 ÚAP ORP ve Středočeském kraji:

- 2 nebyly předány
- 4 byly zpracovány úřady územního plánování
- 20 s větším či menším zapojením externích firem

Výběr problémů k řešení v nadmístní dokumentaci z ÚAP ORP je v samostatné příloze.

Pro řešení některých problémů je podrobnost ÚP malá a podrobnost ZÚR moc velká (např. problematika metropolitního regionu). V tomto případě lze doporučit řešení takových problémů studiemi s vhodně vymezeným územím skupiny obcí.

10 Komentář k problémovému výkresu

Problémový výkres č.4 je zpracován v měřítku 1:100 000. Je zaměřen na zobrazení problémů k řešení v územně plánovací dokumentaci, ale i některé jiné jevy, které ozřejmují souvislosti problémových jevů.

Vybrané jevy zobrazené v Problémovém výkresu a komentář k nim

Problémová – slabá centra osídlení

- slabá centra na obvodě kraje (nižší) – Březnice, Městec Králové, Votice
- velmi slabá centra (ostatní) Jesenice (Rakovnicko), Kamenice, Kouřim, Křivoklát, Mšeno, Pečky, Rožmitál pod Třemšínem, Sadská, Sázava, Týnec nad Labem, Unhošť, Velvary

Cílem je upozornit zejména na slabá a velmi slabá centra, která je třeba posílit.

Sociálně ekonomická problematika

- prostor suburbanizace - nejdynamičtějšího rozvoje v příměstském území Prahy a dalších významných center

Problém suburbanizace je často diskutován a také tyto rozbory se jím zabývají. Zejména v příměstském pražském prostoru se kumulují problémy, které jsou popsány v řadě kapitol, nejpodrobněji v kapitole „Závěrečné vyhodnocení vyváženosti vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel“. Území není složeno z obvodů celých obcí (jako většina v RURÚ vymezených oblastí), ale je omezeno obalovou křivkou skutečné zástavby v krajině. K vymezení byly použity údaje z místního šetření, z leteckých snímků. Při vymezování v RURÚ byl dále zohledněn rozsah a dynamika nové výstavby pro bydlení i podnikatelské aktivity, přírůstek počtu obyvatel. Hranice území není statická a bude se pravděpodobně i nadále posunovat do „vnitrozemí“.

- zástavba překračující hranice kraje

Vybraná území, kde zástavba překračuje hranice mezi Středočeským krajem a hl. m. Prahou. Problémem těchto území jsou často nároky na infrastrukturu „sousedů“, vytváření území těžko prostupných pro „přírodu“ a zastavování ploch, které by mohly tvořit zelené pásy kolem sídel pro zejména každodenní rekreaci. Na hranici s hl. m. Prahou se jedná o Přezletice a Podolanku srostlé s Vinoří, dále Šestajovice – Klánovice, Vestec – Jesenice – Hrnčíře, výrobní a logistický areál Hostivice – Ruzyně,

- problémová území na periférii kraje

Problémová území na perifériích kraje jsou podkladem pro upřesnění specifických – problémových území v ZÚR SK.

Pro jejich vymezení byla použita zejména tato kritéria:

- významná ztráta obyvatel
- hustota obyvatel/ha
- nezaměstnanost
- vzdálenost od center a dopravních tahů
- území obcí s nejvyšší mírou nezaměstnanosti k 31.12.2019 (MND nad 3,5 %, způsob výpočtu viz kartogram vložený do textu PURÚ 4/15)

- oblasti přetížené individuální pobytovou rekreací

Jsou to území, kde je hustota objektů individuální rekreace nad 50 objektů/km². Problematiku těchto území je třeba řešit zejména v ÚPD obcí.

Údaje o individuální rekreaci se již komplexně ve statistice SDBL nesledují. Přesto lze tento údaj z roku 1991 stále pokládat za orientační. Tradiční rekreační oblasti ve Středočeském kraji se nezměnily.

- nové území zvýšeného významu pro rekreaci v Brdech

Potenciální oblastí se zvýšeným významem pro rekreaci je území zrušeného vojenského újezdu Brdy a zřízení CHKO Brdy (s výjimkou území, které slouží stále pro zájmy obrany státu – viz kartogram vložený do textu PURÚ 16/2).

Infrastruktura uvnitř CHKO Brdy by se měla zaměřit především na vybudování sítě značených tras a stezek a zařízení k podpoře měkké turistiky a informovanosti (odpočinkové a rozhledové body, naučné stezky apod.), kdežto v obcích a městech též na budování a rozvoj dalších služeb, včetně ubytování, stravování, dopravy.

- zájmová území MO ČR

Území důležitá pro obranu státu je třeba respektovat.

- bývalý vojenský újezd Mladá

Území, které postupně hledá své uplatnění, kde je třeba respektovat určitá specifika bývalého vojenského prostoru a současně i zájmy ochrany přírody, která zde vytvořila cenná společenstva díky zvláštnímu režimu využívání v minulosti.

Dopravní problematika

- chybějící úseky SOKP a dálnic

Nejvýznamnější deficity silničního systému Středočeského kraje.

- rostoucí intenzita dopravních vazeb na silnicích a železnicích na hranicích Středočeského kraje a Prahy

Mobilita na hranicích Středočeského kraje a hl. m. Prahy se stále zvyšuje. Bez dostavby dopravních systému v metropolitním regionu budou nadále vznikat na přetížených úsecích zejména radiál směřujících do Prahy dopravní kolapsy. Vymezení těchto míst odpovídá ÚAP Hl. města Prahy.

- vybrané silnice II. tříd a vyšších kategorií s neodpovídajícími parametry

Vybrány dopravním specialistou jsou takové nevyhovující úseky silnic I. a II. tříd, které je třeba řešit, protože jsou významné pro fungování silniční sítě. ZÚR bude navrhopvat odstranění těchto závad.

- prostory k prověření řešení záměrů silniční dopravy

V problémovém výkresu jsou zvýrazněna problémová místa doporučená k řešení.

A...dopravní vazby od dálnice D1 na Vlašim, Benešov a Bystřici u Benešova

B...vedení silnice II/245 v prostoru Lázní Toušev

C...dopravní vazby mezi dálnicí D5 a Příbramí

E...řešení nadřazené silniční sítě v prostoru Říčany

F...řešení trasy silnice II/240, respektive II/241 (vazba mezi SOKP a uvažovanou trasou II/240) v prostoru obcí Horoměřice, Statenice, Únětice, Úholičky, Velké Přílepy

- prověřované koridory VRT

Aktualizováno z dat dodaných SŽDC 2021/08. Koridory pro VRT jsou vymezeny jako problémový jev, protože tento nový železniční dopravní systém tratí velmi vysokých rychlostí přináší při územním průmětu do Středočeského regionu řadu problémů vzhledem

k technickým parametrům budoucích tratí. V současné době jsou vymezeny pro tyto tratě v ZÚR územní rezervy (pásky o šířce 600m), které znamenají pro řadu obcí omezení jejich stavebního rozvoje a přitom do území těchto obcí nepřinášejí žádnou dopravní obslužnost. Vybudování tratí je však pro začlenění ČR do střeoevropského prostoru nezbytností, takže bude třeba nadále upřesňovat a vyhodnocovat vliv koridorů na území, kterým budou trati procházet.

- varianty propojení Jesenice a Depa Písnice pro hromadnou dopravu

Jednak zobrazení záměru metrobusu převzatého z existující studie Suburbanizace (AURS s.r.o. 2000, dále záměru kolejového propojení, které je předmětem 5.aktualizace ZÚR SK.

- záměr výstavby příměstské žel. tratě Praha - letiště - Kladno

Záměr je vymezen v ZÚR Středočeského kraje.

- rozvoj letiště Praha/Ruzyně

Záměr je vymezen v ZÚR Středočeského kraje – úplné znění po 2.aktualizaci

Nerostné suroviny

- území významná pro těžbu šterkopísků a vápenců s možnými střety ve využití území

Tato území byla vymezena specialisty v rámci zpracování podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje. Signalizují možnost střetů ve využití území (např. s ochranou přírody, ochranou zemědělského půdního fondu, s obytným prostředím, které může být obtěžováno vlivy těžby a vyvolané dopravy apod.). Oblast těžby vápenců v Českém krasu je charakterizována přítomností vysoce cenných přírodních a krajinných prvků (CHKO Český kras) a vzhledem ke své geografické pozici představuje také přirozenou rekreační oblast celé pražské aglomerace. Při přepočtu na jednotku plochy činil v minulých letech objem těžby v CHKO cca 26 kt/km², přičemž za kritické se považuje zatížení přesahující hodnotu 10 kt/km². Jedná se o řádově vyšší zatížení území těžbou než v ostatních CHKO v ČR.

- prostory řešící dosud následky hlubinné těžby (Příbramsko a Kladensko)

Tato území byla vymezena specialisty v rámci zpracování podkladů pro rozbor. Zde se lokálně vyskytují významné staré ekologické zátěže (haldy, sesuvy, nestabilita poddolovaných území, kontaminované výsypky apod.). Do ÚPD (zejména obcí) je třeba zpracovávat návrhy na řešení těchto starých zátěží.

Životní prostředí

- staré ekologické zátěže s aktuálním rizikem

Vybrány jsou aktuální staré ekologické zátěže – tj. nejrizikovější v roce 2020.

- současné hlukové OP Letiště Praha/ Ruzyně

V okolí letiště Praha/Ruzyně je vyhlášeno ochranné hlukové pásmo (OHP). Ve vztahu k platné legislativě je rozsah OHP vyhovující. Zásadní podmínkou je, že za hranicí OHP nesmí být překročen hlukový limit pro hluk z leteckého provozu pro denní dobu (LAeqD = 60dB) a noční dobu (LAeqN = 50dB). Hlukový limit je vztážen k charakteristickému letovému dni - viz monitoring hluku.

- záměr spalovny v Elektrárně Mělník

Záměr spalovny vznikl v souvislosti s tím, že do roku 2024 má skončit v ČR skládkování komunálního odpadu. Středočeský kraj ho ročně v současné době vyprodukuje asi 450 tisíc tun. Spalovna by měla stát do roku 2024 vedle hornopočapelské elektrárny. Produkovala by teplo a díky už vybudovanému teplovodu by mohla vyhřívat město. Záměr přináší řadu problémů, které jsou v současné době vyhodnocovány, zejména velkou dopravní zátěž, nutnost vybudování překladišť, zvýšení znečištění ovzduší na Mělnicku.

Krajina, zeleň

- zelené pásy - hranice přírodně rekreačních ploch a zelené koridory

Tyto zelené pásy a koridory by měly být součástí „Systému ploch veřejně přístupné zeleně v zázemí Prahy“ (převzato ze studie U-24 s.r.o. 2009). Vlastní realizace fungujícího systému může přinést do území změny v podobě nových cest v krajině, ploch pro zeleň, infrastruktury pro rekreační využití. V ZÚR i v ÚPD obcí v okolí Prahy je třeba tyto vazby upřesnit a stabilizovat. Přírodně-rekreační plochy vymezené ve studii Zelené pásy – systém ploch veřejně přístupné zeleně v zázemí Prahy mají pouze rámcový charakter. Předpokládá se jeho upřesnění v územních studiích, které by měly být zpracovány pro jednotlivé plochy na základě dohody obcí, jejichž správní území je plochou dotčeno. Vzhledem k tomu, že není systém zakotven v ZÚR kraje ani obcí hrozí znemožnění jeho realizace zejména z důvodu zástavby území a vzniku nových bariér.

- nové návrhy nadregionálních biocenter ÚSES dle AOPK

V Problémovém výkresu jsou vymezena nadregionální biocentra dle Aktualizace nadregionálního ÚSES (AOPK). To je jeden z hlavních podkladů pro budoucí aktualizaci ZÚR SK. Dalšími podklady budou Plány ÚSES CHKO Kokořínsko-Máchův kraj a CHKO Brdy, CHKO Křivoklátsko, Plány zpracované pro ORP Kralupy n.Vlt. a Neratovice, Studie ÚSES Středočeského kraje. Posouzen bude i nesoulad propojení skladebných částí ÚSES na hranicích krajů. Nové návrhy nadregionálních biocenter jsou předmětem 3. aktualizace ZÚR SK.

Vodní režim

- lokalita pro akumulaci povrchových vod podle generelu MZe

Realizace nádrží by znamenala významné zásahy do využití území. V některých případech to vyvolává střety se zájmy ochrany přírody nebo osídlením.

Území Q100

Údaje od poskytovatelů (jednotlivá povodí).